

Οδηγός Ορθών και Βέλτιστων Πρακτικών κατά τη Μεταφορά των Ίππων προς Σφαγεία

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Γενική Διεύθυνση για την Υγεία και την Ασφάλεια των Τροφίμων
Διεύθυνση G — Διαχείριση Κρίσεων στα Τρόφιμα, ζώα και Φυτά
Μονάδα G.2 — Υγεία και Ευζωία των Ζώων

Επικοινωνία: Denis Simonin

E-mail: SANTE-CONSULT-G2@ec.europa.eu

*Ευρωπαϊκή Επιτροπή
B-1049 Βρυξέλλες*

Οδηγός Ορθών και Βέλτιστων Πρακτικών κατά τη Μεταφορά των Ίππων προς Σφαγεία

Γενική Διεύθυνση για την Υγεία και την Ασφάλεια των Τροφίμων

Κοινό Οικονομικό Πλαίσιο για τη διαχείριση των δαπανών στον τομέα της τροφικής αλυσίδας

Η υπηρεσία EUROPE DIRECT σας βοηθάει να βρείτε απαντήσεις στις ερωτήσεις σας σχετικά με την Ευρωπαϊκή Ένωση

Αριθμός χωρίς χρέωση (*):

00 800 6 7 8 9 10 11

(*) Η παροχή πληροφοριών είναι δωρεάν, το ίδιο και η τηλεφωνική κλήση στις περισσότερες περιπτώσεις (παρόλα αυτά ορισμένοι πάροχοι, τηλεφωνικοί θάλαμοι ή ξενοδοχεία μπορεί να σας χρεώσουν)

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΗ ΡΗΤΡΑ

Το παρόν έγγραφο έχει προετοιμαστεί για την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, όμως η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δεν μπορεί να θεωρηθεί υπεύθυνη για οποιαδήποτε χρήση των πληροφοριών που περιέχονται στο παρόν.

Περισσότερες πληροφορίες για την Ευρωπαϊκή Ένωση είναι διαθέσιμες στο Διαδίκτυο (<http://www.europa.eu>).

Λουξεμβούργο: Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2018

PDF

ISBN: 978-92-79-
87136-8

doi: 10.2875/4187

EW-BI-18-002-EL-N

© Ευρωπαϊκή Ένωση, 2018

Επιτρέπεται η αναπαραγωγή με αναφορά της πηγής.

Ευχαριστίες

Επικοινωνία

Για οποιαδήποτε επικοινωνία σχετικά με το Πρόγραμμα "Animal Transport Guides" απευθύνεστε στην ηλεκτρονική διεύθυνση: hans.spolder@wur.nl και στην Ελλάδα: sossidou@vri.gr.

Αναφορές

Οποιαδήποτε αναφορά στο έγγραφο αυτό γίνεται ως εξής: Consortium of the Animal Transport Guides Project (2017-rev1 May 2018). "Guide to good practices for the transport of horses".

Περιεχόμενα

0. ΕΙΣΑΓΩΓΗ	9
0.1 ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΤΟΥ ΘΕΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ	9
0.2 ΣΚΟΠΟΣ ΤΟΥ ΟΔΗΓΟΥ	12
0.3. ΚΥΡΙΑ ΣΗΜΕΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΥΖΩΙΑ ΤΩΝ ΑΛΟΓΩΝ ΚΑΤΑ ΤΗ ΜΕΤΑΦΟΡΑ	12
0.4 ΜΕΤΡΗΣΕΙΣ ΒΑΣΙΖΟΜΕΝΕΣ ΣΤΙΣ ΑΝΑΓΚΕΣ ΤΩΝ ΖΩΩΝ	14
0.5 ΔΟΜΗ ΤΟΥ ΟΔΗΓΟΥ	16
1. ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ	19
1.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ	19
1.2 ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ	20
1.3 ΑΠΟΚΤΗΣΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΕΠΑΡΚΕΙΑΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ	21
1.4 ΕΥΘΥΝΕΣ	22
2. ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΚΑΙ ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ ΤΑΞΙΔΙΟΥ	24
2.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ	24
2.2 ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΤΟΥ ΤΑΞΙΔΙΟΥ	24
2.2.1 Διάρκεια ταξιδιού	26
2.3. ΜΕΣΑ ΜΕΤΑΦΟΡΑΣ	30
2.3.1 Σχεδιασμός και συντήρηση του οχήματος	33
2.3.2 Διαθέσιμος χώρος	35
2.3.3 Δάπεδο του οχήματος και στρωμνή	36
2.3.4 Στάσεις για πότισμα και παροχή τροφής	37
3. ΧΕΙΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΦΟΡΤΩΣΗ	40
3.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ	40
3.3 ΧΕΙΡΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΖΩΩΝ ΚΑΤΑ ΤΗ ΦΟΡΤΩΣΗ	42
4. ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΟΥ ΤΑΞΙΔΙΟΥ	45
4.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ	45
4.2 ΟΔΗΓΗΣΗ	45
4.4. ΔΙΑΣΤΗΜΑΤΑ ΠΑΡΟΧΗΣ ΤΡΟΦΗΣ ΚΑΙ ΝΕΡΟΥ	50
4.5. ΦΡΟΝΤΙΔΑ ΓΙΑ ΤΑ ΑΣΘΕΝΗ Η ΤΡΑΥΜΑΤΙΣΜΕΝΑ ΖΩΑ	51
4.6 ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΕΚΤΑΚΤΗΣ ΑΝΑΓΚΗΣ	52
5. ΕΚΦΟΡΤΩΣΗ ΤΩΝ ΖΩΩΝ	54
5.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ	54
5.2. ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΤΟΥ ΧΩΡΟΥ ΕΚΦΟΡΤΩΣΗΣ	54
5.4 ΚΑΘΑΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΑΠΟΛΥΜΑΝΣΗ ΤΩΝ ΟΧΗΜΑΤΩΝ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΕΚΦΟΡΤΩΣΗ	56
6. ΔΙΑΜΟΝΗ ΣΕ ΣΗΜΕΙΑ ΕΛΕΓΧΟΥ, ΑΓΟΡΕΣ ΚΑΙ ΚΕΝΤΡΑ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗΣ	58
6.1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ	58
6.2 ΣΤΑΒΛΙΣΜΟΣ	59
6.3 ΧΟΡΗΓΗΣΗ ΤΡΟΦΗΣ ΚΑΙ ΝΕΡΟΥ	60

6.4 ΒΙΟΑΣΦΑΛΕΙΑ, ΚΑΘΑΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΑΠΟΛΥΜΑΝΣΗ	61
6.5 ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΕΚΤΑΚΤΗΣ ΑΝΑΓΚΗΣ	64
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	66

0. Εισαγωγή

Από το 1991, η Ε.Ε. παρέχει ένα κοινό νομικό πλαίσιο για τη μεταφορά των ζώων, το οποίο έχει εκσυγχρονιστεί με τον [Κανονισμό \(ΕΚ\) 1/2005](#), για την προστασία των ζώων κατά τη μεταφορά, εφεξής καλούμενος ως «ο Κανονισμός». Ο Κανονισμός τέθηκε σε ισχύ από την 1η Ιανουαρίου 2007 και αποσκοπεί στην παροχή ισότιμων όρων ανταγωνισμού για τους μεταφορείς, εξασφαλίζοντας παράλληλα επαρκή προστασία για τα ζώα που μεταφέρονται. Το περιεχόμενο και ο αντίκτυπος του Κανονισμού αποτέλεσαν αντικείμενο Επιστημονικής Γνωμοδότησης της Ευρωπαϊκής Αρχής για την Ασφάλεια των Τροφίμων ([EFSA, 2011](#)). Το 2011, ακολούθησε μία Έκθεση Επιπτώσεων της εφαρμογής του Κανονισμού, από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο ([Anon., 2011](#)). Στην Έκθεση αυτή, διατυπώθηκαν τρεις βασικές συστάσεις:

1. Ο Κανονισμός είχε θετικές επιπτώσεις στην ευζωία των ζώων κατά τη μεταφορά, όμως **υπάρχει περιθώριο βελτίωσης** της κατάστασης;
2. Μια **τροποποίηση** του Κανονισμού **δεν είναι η καταλληλότερη προσέγγιση** για την αντιμετώπιση των προβλημάτων που έχουν εντοπισθεί;
3. Όσον αφορά το χάσμα μεταξύ των απαιτήσεων της νομοθεσίας και των διαθέσιμων επιστημονικών δεδομένων, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θεωρεί ότι μπορεί να αντιμετωπισθεί αποτελεσματικά με την **εκπόνηση οδηγών ορθής πρακτικής**.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή χαιρέτισε την εκπόνηση "σαφών και απλών κατευθυντήριων γραμμών για την αξιολόγηση της καταλληλότητας των μεταφορών" που ετοίμασαν κύριοι ενδιαφερόμενοι φορείς για [τα βοοειδή](#) το 2012, και [τα ιπποειδή](#) και [τους χοίρους](#) το 2016. Στη συνέχεια, θεωρήθηκε σημαντική η επέκταση αυτής της προσέγγισης για την αντιμετώπιση όλων των πτυχών της ευζωίας των ζώων κατά τη μεταφορά τους.

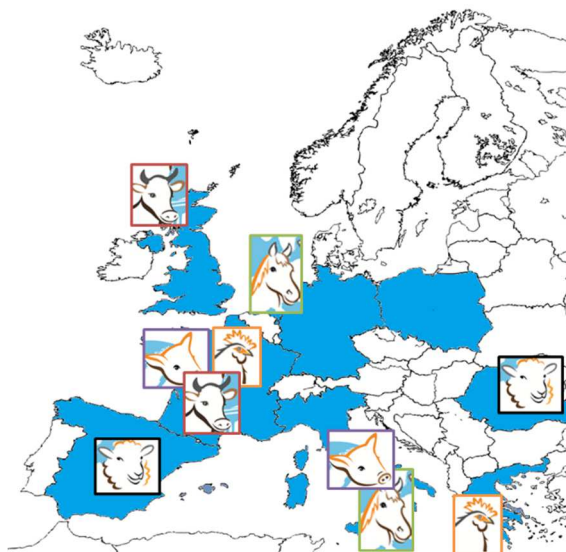
0.1 Προσέγγιση του θέματος και Ευχαριστίες

Ο Οδηγός αυτός καταρτίστηκε στο πλαίσιο του Προγράμματος 'Animal Transport Guides', το οποίο ανέθεσε η Γενική Διεύθυνση SANTE βάσει της σύμβασης SANCO/2015/G3/SI2.701422. Το έργο ξεκίνησε στις 10 Μαΐου 2015 **έχοντας ως κύριο στόχο να αναπτυχθούν και να διαδοθούν οι Ορθές και οι Βέλτιστες Πρακτικές για τη Μεταφορά Ζώων**. Τα θεμέλια για τον παρόντα Οδηγό τέθηκαν στο πρώτο έτος του έργου, μέσα από μια εκτεταμένη βιβλιογραφική αναζήτηση και την αξιολόγηση ενός σημαντικού αριθμού διαθέσιμων πρακτικών. Αυτές οι ανασκοπήσεις των προτεινόμενων πρακτικών διατίθενται στον δικτυακό τόπο του Προγράμματος 'Animal Transport Guides': <http://animaltransportguides.eu/>. Υπάρχει μία έκθεση για κάθε ένα από τα πέντε είδη ζώων (χοίροι, πτηνά, ιπποειδή, πρόβατα και βοοειδή). Κατά το δεύτερο έτος, αυτές οι πολύ ευρείες και ποικίλες λίστες πρακτικών συζητήθηκαν και επαναξιολογήθηκαν σε σημαντικό βαθμό, προκειμένου να εκπονηθούν οι πέντε Οδηγοί Ορθών και Βέλτιστων Πρακτικών κατά τη Μεταφορά των Ζώων (ένας Οδηγός για κάθε είδος). Η διαδικασία αυτή συμπεριελάμβανε εντατική διαβούλευση με όλους τους ενδιαφερόμενους φορείς.

Το πρώτο βήμα για τη μετάβαση από τη συλλογή πρακτικών σε ένα προσχέδιο του Οδηγού Ορθών και Βέλτιστων Πρακτικών έγινε σε επίπεδο κρατών-μέλους. Ομάδες αποτελούμενες από ακαδημαϊκούς εταίρους από δύο χώρες ανά είδος ζώου (**Duo Countries**) ανέλαβαν την εργασία αυτή ως εξής:

- ✓ Πρόβατα: Ισπανία και Ρουμανία
- ✓ Πτηνά: Ελλάδα και Γαλλία
- ✓ Χοίροι: Ιταλία και Γαλλία
- ✓ Ιπποειδή: Ιταλία και Ολλανδία
- ✓ Βοοειδή: Ηνωμένο Βασίλειο και Γαλλία

Οι ακαδημαϊκοί εταίροι εντόπισαν Πρακτικές που βρίσκονται στο επίπεδο της τρέχουσας νομοθεσίας της Ε.Ε. ('**Ορθές Πρακτικές**') και των πρακτικών που προσβλέπουν σε κάτι περισσότερο ('**Βέλτιστες Πρακτικές** πέρα από την κοινοτική νομοθεσία' ή απλώς '**Βέλτιστες Πρακτικές**'). Στη συνέχεια, οι εταίροι ζήτησαν από εθνικές ομάδες ενδιαφερομένων φορέων στις χώρες τους να εξετάσουν αυτές τις προτάσεις για Ορθές και Βέλτιστες Πρακτικές. Για να υποστηριχθεί αυτή η διαδικασία και να εργαστούν όλοι προς την επίτευξη συναίνεσης, χρησιμοποιήθηκε μια επαναληπτική διαδικασία (μέθοδος Delphi) με ανώνυμη συλλογή απόψεων. Πάνω από 100 ενδιαφερόμενοι συμμετείχαν σε αυτή τη διαδικασία, αντιπροσωπεύοντας μια ποικιλία υπόβαθρων σε γνώσεις, εμπειρίες και απόψεις. Ο μεγαλύτερος αριθμός συμμετεχόντων ήταν κτηνοτρόφοι (19 άτομα), μεταφορείς (27), προσωπικό σφαγείων (13), εκπρόσωποι Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων (12) και κρατικοί κτηνίατροι (27). Εκπρόσωποι από την εμπορία ζώων, από τον ακαδημαϊκό κόσμο και από τους κατασκευαστές οχημάτων συμμετείχαν επίσης στη διαδικασία διαβούλευσης. Όλες οι συζητήσεις διεξάχθηκαν στην εθνική γλώσσα του εμπλεκόμενου κράτους-μέλους. Τα τελικά αποτελέσματα της διαδικασίας Delphi ήταν πέντε "Προσχέδια Οδηγών Ορθών και Βέλτιστων Πρακτικών". Αυτά δεν δημοσιεύθηκαν, αλλά χρησιμοποιήθηκαν ως βάση για την εκπόνηση των τελικών Οδηγών.

Οι τελικοί Οδηγοί, και για κάθε ένα από τα πέντε είδη, εκπονήθηκαν μέσω ενός δεύτερου γύρου επίτευξης συναίνεσης σε Ευρωπαϊκό επίπεδο, με τη βοήθεια των '**Ομάδων Εστίασης**'. Οι Ομάδες αυτές είχαν διεθνή βάση: οι εκπρόσωποι κλήθηκαν να συνεισφέρουν με γνώσεις, εμπειρίες και απόψεις πέραν εκείνων της χώρας προέλευσής τους. Ο **Πίνακας 0.1** παρουσιάζει τη σύνθεση αυτών των πέντε Ομάδων Εστίασης.

Πίνακας 0.1 Σύνθεση των διεθνών Ομάδων Εστίασης, που συμμετείχαν στην εκπόνηση των τελικών Οδηγών Ορθών Πρακτικών. Ο αριθμός αντιπροσωπεύει τον αριθμό των εκπροσώπων από κάθε κατηγορία ενδιαφερομένων φορέων.

	Πρόβατα	Πτηνά	Χοίροι	Ιπποειδή	Βοοειδή	Σύνολο
Κτηνοτρόφοι	3	5	3	1		12
Κατασκευαστές οχημάτων			2			2
Έμποροι ζώων	1				2	3
Μεταφορείς		3	2	3	5	13
Προσωπικό Σφαγείων	2	5		1		8
Επίσημοι κτηνίατροι		2	1	2	2	7
Ζωοτέχνες	2	3	2	2	2	11

Προσωπικό Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων	2	3	2	4	5	16
Σύνολο	10	21	12	13	16	72

Μια πρώτη σειρά συναντήσεων των πέντε Ομάδων Εστίασης οργανώθηκε στα τέλη Μαΐου 2016. Κατά τη διάρκεια αυτών των συναντήσεων, τα προσχέδια των Οδηγών παρουσιάστηκαν από τους ακαδημαϊκούς εταίρους. Στη συνέχεια, μία σειρά ενεργειών για τη μετατροπή των προσχέδιων των Οδηγών στις παρούσες τελικές εκδοχές, συμφωνήθηκε με τους ενδιαφερόμενους φορείς. Όλες οι Ομάδες Εστίασης οργάνωσαν συναντήσεις εργασίας στις Βρυξέλλες, για να συζητήσουν και να καταλήξουν σε συμφωνία σχετικά με τη διατύπωση κάθε μίας από τις Πρακτικές που περιλήφθηκαν στους τελικούς Οδηγούς. Οι τελευταίες από αυτές τις συναντήσεις εργασίας πραγματοποιήθηκαν τον Μάρτιο του 2017.

Για να υποστηρίξει και να βοηθήσει στην καθοδήγηση της διαδικασίας σύνταξης, η ομάδα έργου του Προγράμματος δημιούργησε μια **'Πλατφόρμα Ενδιαφερομένων Φορέων'**. Η Πλατφόρμα αυτή παρείχε συμβουλές κατά τη διάρκεια των δύο πρώτων ετών του Προγράμματος σχετικά με τον τρόπο αντιμετώπισης ζητημάτων που εξετάζονται και στους πέντε Οδηγούς. Η Πλατφόρμα αποτελούνταν από εκπροσώπους 13 διεθνών οργανισμών ή ομάδων ενδιαφερομένων: η Διεθνής Ένωση Οδικών Μεταφορών (IRU), η Ομοσπονδία Κτηνιάτρων Ευρώπης (FVE), Η Ευρω-ομάδα για τα Ζώα (EUROGROUP for Animals), η Ευρωπαϊκή Συνομοσπονδία Κτηνοτρόφων και Αγροτικών Συνεταιρισμών (Copa-Cogeca), ο Σύλλογος των Μεταποιητών και Εμπόρων Πουλερικών (AVEC), η Γερμανική Οργάνωση Εκτροφών (ADT), η Μη Κυβερνητική Οργάνωση "Eyes on Animals", το Ιρλανδικό Υπουργείο Γεωργίας, ο Κατασκευαστής Οχημάτων Pezzaioli, η Ευρωπαϊκή Ένωση Εμπόρων Ζώων και Κρέατος (UECBV), το Ευρωπαϊκό Φόρουμ των Εκτροφών Οικόσιτων Ζώων (EFFAB), ο Γερμανικός Οργανισμός Μεταφορέων (BDT) και το Ελληνικό Υπουργείο Γεωργικής Ανάπτυξης και Τροφίμων. Τα μέλη της Πλατφόρμας συναντήθηκαν 5 φορές στις Βρυξέλλες στη διάρκεια δύο ετών.

Στο πλαίσιο της ανάπτυξης των πέντε Οδηγών, οι Ομάδες Εστίασης και η Πλατφόρμα Ενδιαφερομένων Φορέων επέλεξαν 17 θεματικές περιοχές, που απαιτούν ιδιαίτερη προσοχή. Οι Πρακτικές σε αυτούς τους τομείς συνοψίστηκαν σε 17 **'Ενημερωτικά Δελτία'** με σκοπό τη συνοπτική παρουσίαση και απεικόνιση, με εύγλωττο τρόπο, των πλέον κρίσιμων πτυχών του ταξιδιού ή των πιο ευάλωτων κατηγοριών ζώων. Τον Οδηγό των ιπποειδών, που παρουσιάζουμε εδώ, συνοδεύουν 3 Ενημερωτικά Δελτία: **Απαιτούμενος χώρος, Χειρισμός και Παροχή τροφής και νερού**. Αυτά

τα 3 Ενημερωτικά Δελτία, καθώς και αυτά που σχετίζονται με τους άλλους Οδηγούς, δημοσιεύτηκαν μεταφρασμένα σε οκτώ Ευρωπαϊκές γλώσσες (συμπεριλαμβανομένης της Ελληνικής γλώσσας).

Το κοινό, στο οποίο στοχεύουν τα ενημερωτικά δελτία, είναι κτηνοτρόφοι, οδηγοί, τοπικοί κτηνίατροι και προσωπικό σφαγείων. Το κοινό, στο οποίο στοχεύουν οι Οδηγοί Ορθών και Βέλτιστων Πρακτικών, είναι οι διοργανωτές μεταφορών, οι αρμόδιες αρχές και οι φορείς χάραξης πολιτικής. Οι Οδηγοί και τα Ενημερωτικά Δελτία βρίσκονται στο δικτυακό τόπο του έργου: <http://animaltransportguides.eu/>.

Η εκπόνηση των Ενημερωτικών Δελτίων και των Οδηγών δεν θα ήταν δυνατή χωρίς τις εξαιρετικά εποικοδομητικές συζητήσεις σε εθνικό και διεθνές επίπεδο με τους πολλούς ενδιαφερόμενους φορείς που αναφέρθηκαν παραπάνω. **Η βοήθειά τους σε αυτή τη διαδικασία ήταν ουσιαστική και οι συγγραφείς είναι ευγνώμονες για το χρόνο και τη γνώση που προσέφεραν κατά τη σύνταξη των Οδηγών.**

0.2 Σκοπός του Οδηγού

Οι Οδηγοί Ορθών και Βέλτιστων Πρακτικών έχουν ως σκοπό **τη βελτίωση της ευζωίας των ζώων** κατά τη διάρκεια της μεταφοράς τους, **παρέχοντας πρακτικά εργαλεία** για την ικανοποίηση των απαιτήσεων του Κανονισμού, καθώς και για την υιοθέτηση βέλτιστων πρακτικών, που υπερβαίνουν τις απαιτήσεις της νομοθεσίας.

Οι πρακτικές σε αυτόν τον Οδηγό αναφέρονται μόνο στη μεταφορά αλόγων που προορίζονται για σφάγια. Δεν θα ασχοληθεί ειδικότερα με άλογα αγώνων, γαϊδουράκια ή άλλα ιπποειδή, παρόλα αυτά πολλές πρακτικές του Οδηγού αυτού βρίσκουν εφαρμογή και σε αυτά τα ζώα.

Η μεταφορά είναι μια κατάσταση καταπόνησης (στρες) για τα ζώα. Ο Οδηγός αυτός απαριθμεί Πρακτικές που στοχεύουν στην υποστήριξη των επιχειρηματιών-μεταφορέων στην προσπάθειά τους για αύξηση της ποιότητας μεταφοράς των ζώων, σύμφωνα με τον Κανονισμό, εξασφαλίζοντας άνεση στα ζώα και προάγοντας την ευζωία τους.

Οι πρακτικές που παρουσιάζονται στον παρόν Οδηγό βασίζονται σε επιστημονικές γνώσεις, επιστημονική βιβλιογραφία, εμπειρίες και πληροφορίες από τους ενδιαφερόμενους φορείς. Δεν γίνεται διάκριση με βάση τη πηγή προέλευσης, εκτός εάν αυτό θεωρείται ότι έχει σημασία για την καλύτερη κατανόηση ή έλεγχο του υφιστάμενου πλαισίου. Οι πρακτικές μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την ανάπτυξη κατευθυντήριων γραμμών από συγκεκριμένες εταιρίες ή Τυποποιημένων Διαδικασιών Λειτουργίας για μεταφορείς και άλλους ενδιαφερόμενους φορείς ή ως πηγή αναφοράς για την αντιμετώπιση των διαφόρων θεμάτων κατά τη μεταφορά ζώων κατά τρόπο πρακτικό, και που υποστηρίζει την ευζωία τους.

Το παρόν έγγραφο δεν έχει νομικά δεσμευτικό χαρακτήρα και δεν επηρεάζει τις απαιτήσεις της νομοθεσίας της ΕΕ για τη μεταφορά των ζώων ή άλλων σχετικών νομοθετικών πράξεων. Επιπλέον, δεν δεσμεύει την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Μόνο το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι αρμόδιο για την επίσημη ερμηνεία της νομοθεσίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ως εκ τούτου, ο αναγνώστης καλείται να **συμβουλευθεί τον παρόντα Οδηγό σε σχέση με τις αντίστοιχες διατάξεις της νομοθεσίας** και να επικοινωνήσει, όποτε χρειάζεται, με τις σχετικές αρμόδιες αρχές.

0.3. Κύρια σημεία για την ευζωία των αλόγων κατά τη μεταφορά

Η πλειονότητα των πιθανών κινδύνων για τα μεταφερόμενα ζώα που έχουν προσδιοριστεί, είναι κοινοί για τα παρακάτω είδη: βοοειδή, χοίροι, πουλερικά, πρόβατα και άλογα ([Van Reenen et al. \(2008\)](#)). Ο EFSA αναγνώρισε τους παρακάτω κύριους κινδύνους κατά τη μεταφορά αλόγων στο σφαγείο ([EFSA, 2011](#)):

1. Ελλιπής έλεγχος των αλόγων πριν τη μεταφορά, με αποτέλεσμα τη μεταφορά ζώων άρρωστων, τραυματισμένων και γενικά ακατάλληλων για μεταφορά.

2. Απουσία κατάλληλων ξεχωριστών διαμερισμάτων, που οδηγεί σε επιθετικότητα μεταξύ των αλόγων, τραυματισμούς και εξάντληση.
3. Απουσία κατάλληλων διαμερισμάτων, με αποτέλεσμα μειωμένο αερισμό και θερμική καταπόνηση, εξάντληση και ασθένεια.
4. Απουσία κατάλληλων διαμερισμάτων, με αποτέλεσμα την αδυναμία διατήρησης ισορροπίας ή την ακατάλληλη στάση σώματος που οδηγεί σε τραυματισμούς, εξάντληση και ασθένεια.
5. Απουσία κατάλληλων διαμερισμάτων, με άμεσο αποτέλεσμα τραυματισμούς και εξάντληση.
6. Ελλιπή παροχή νερού σε όλα τα στάδια της μεταφοράς με αποτέλεσμα την αφυδάτωση, τη θερμική καταπόνηση και την εξάντληση.
7. Η μακρά διάρκεια του ταξιδιού που οδηγεί σε ασθένεια, τραυματισμούς και εξάντληση.
8. Κακή οδήγηση και/ή οδικές συνθήκες και/ή θαλασσοταραχή που προκαλεί συνεχή ανάγκη για αλλαγή ης στάσης του σώματος, με αποτέλεσμα ασθένεια, τραυματισμούς και εξάντληση.

Πρακτικές παρατηρήσεις ([World Horse Welfare, 2011](#)) έχουν δείξει ότι τα άλογα που προορίζονται για σφαγή, συνήθως δεν είναι συνηθισμένα στην μεταφορά τους (όπως συμβαίνει και σε άλλα είδη ζώων με εξαίρεση πολλά άλογα αγώνων), καθιστώντας τη μεταφορά τους πιο στρεσογόνο. Για αυτό τον λόγο, η διάκριση μεταξύ των **εξημερωμένων και των μη-εξημερωμένων αλόγων** είναι σημαντικός. Τα μη-εξημερωμένα άλογα, που δεν μπορούν να οδηγηθούν με χαλινάρια, πιθανόν θα βιώσουν εντονότερο στρες σε σχέση με τα εξημερωμένα άλογα που μπορεί να είναι εξοικειωμένα με τη διαδικασία της μεταφοράς. Έχει επίσης παρατηρηθεί ότι τα άλογα δεν είναι συχνά σε απόλυτα καλή φυσική κατάσταση. Η τελευταία αυτή παρατήρηση τονίζει την ανάγκη για κριτική αξιολόγηση της φυσικής κατάστασης των ζώων για μεταφορά στον τόπο αναχώρησης. Άλογα που προορίζονται για σφάγια, συχνά επιδεικνύουν σημάδια **κακής φυσικής κατάστασης και υγείας**, όπως π.χ. προυπάρχουσα ασθένεια, τραυματισμός, εξάντληση (με βάση δείκτες συμπεριφοράς όπως η ξεκούραση της κεφαλής και η έντονη τάση για ξεκούραση ξαπλωμένα), αφυδάτωση (με βάση δείκτες συμπεριφοράς όπως αυτοί που περιγράφονται στο [World Horse Welfare et al., 2014](#)), πόνο ή δυσφορία (με βάση δείκτες συμπεριφοράς όπως την ένταση του προσώπου, τη στάση κτλ., και στρες (με βάση δείκτες συμπεριφοράς). Συνδέονται οι υποκείμενοι λόγοι για τα εντοπισθέντα προβλήματα μαζί με τα σχετικά προληπτικά μέτρα. Η αφυδάτωση μπορεί να προληφθεί με την παροχή επαρκούς ποσότητας νερού ([World Horse Welfare, et al., 2014](#)) και με πρόληψη της θερμικής καταπόνησης. Η ανάγκη για διατήρηση της ισορροπίας σε ένα κινούμενο όχημα, που απαιτεί από τα άλογα σημαντική δαπάνη ενέργειας, μπορεί να οδηγήσει στην κούραση ή ακόμα και την εξάντληση. Υπάρχουν πολλές οδηγίες για να αποφευχθούν τα παραπάνω (π.χ. δείτε το Κεφάλαιο [4.2 Οδήγηση](#)). Οι τραυματισμοί μπορεί επίσης να αποφευχθούν ελαχιστοποιώντας το στρες μέσω του σωστού σχεδιασμού του ([Μέσα μεταφοράς](#)) και ορθό χειρισμό των ζώων ([2.4 Προετοιμασία των ζώων](#)).

Πολλά άλλα μέτρα παρουσιάζονται στον οδηγό αυτόν για την πρόληψη ή περιορισμό του στρες. Οι περισσότεροι κίνδυνοι κατά τη μεταφορά μπορεί να εξαληφθούν με καλή προετοιμασία και προγραμματισμό. Η ενδεδειγμένη προετοιμασία και η επαρκής επάρκεια είναι απαραίτητες όταν μεταφέρονται ζώντα άλογα, καθώς και για τον ορθό χειρισμό τους.

0.4 Μετρήσεις βασιζόμενες στις ανάγκες των ζώων

Ο απώτερος στόχος της παροχής των κατάλληλων συνθηκών κατά τη μεταφορά θα πρέπει να είναι η ευζωία των ζώων, **έτσι ώστε αυτά να είναι υγιή και ρωμαλέα όταν εκφορτώνονται από το φορτηγό στον τόπο προορισμού**. Η τρέχουσα νομοθεσία, οι υπάρχουσες οδηγίες σχετικά με τη Φυσική Κατάσταση για Μεταφορά (Fitness to Travel) ([Eurogroup for Animals et al., 2012](#)), τα περισσότερα συστήματα διασφάλισης της ποιότητας καθώς και ο παρών οδηγός προσφέρουν αρκετές προτάσεις σχετικά με το ποιες πρέπει να είναι οι εν λόγω συνθήκες. Δίνουν συστάσεις π.χ. σχετικά με τον απαιτούμενο χώρο, τη συχνότητα και διάρκεια των στάσεων για ξεκούραση, και τις ανάγκες των ζώων για τροφή και νερό. Αυτή η συμβουλή βασίζεται σε χρόνια **εμπειρίας** ή διεξοδικές **έρευνες** που έχουν αξιολογήσει τους κινδύνους για την ευζωία που προκύπτουν λόγω αποκλίσεων από τις συμβουλές αυτές: εάν ο διαθέσιμος χώρος είναι πολύ μικρός, τα ζώα μπορεί να μην έχουν πρόσβαση στις ποτίστρες, μπορεί να τραυματιστούν πιο εύκολα, και μπορεί να μην έχουν τη δυνατότητα να ξεκουραστούν. Εάν δεν ξεκουραστούν αρκετά, θα εξαντληθούν και θα υπάρχουν δυσμενής επιπτώσεις στην υγεία τους, στην ποιότητα του κρέατος, κτλ.

Είναι σημαντικό να καταστεί σαφές ότι οι συστάσεις που βασίζονται σε **'συνθήκες'** (όπως π.χ. οι διαθέσιμοι πόροι στο φορτηγό ή ο χειρισμός και η διαχείριση των ζώων από τους μεταφορείς) **δεν εγγυώνται κατ' ανάγκη την ευζωία τους**, αλλά προσφέρουν συμβουλές για να μεγιστοποιηθεί η πιθανότητα να επιτευχθεί η καλή διαβίωση του ζώου. Οι επιπτώσεις που έχουν οι 'συνθήκες' στην πραγματική ευζωία επηρεάζεται από διάφορους παράγοντες, καθώς πολλές από τις (συνιστώμενες) συνθήκες αλληλοεπιδρούν μεταξύ τους. Προφανή παραδείγματα είναι η συνδυασμένη δράση του υγρού τριχώματος και της θερμοκρασίας περιβάλλοντος: εάν κάνει πολύ ζέστη, η κατάβρεξη των ζώων μπορεί να είναι επιθυμητή, αλλά εάν κάνει κρύο τότε πρέπει να επιδιώξεις να κρατήσεις τα ζώα στεγνά. Ένα άλλο παράδειγμα είναι η σχέση ανάμεσα στις οδικές συνθήκες και τη διάρκεια του ταξιδιού: μετά από ένα δύσκολο ταξίδι, τα οφέλη από τη ξεκούραση των ζώων εκτός οχήματος υπερκεράζουν το πιθανό στρες από την εκφόρτωση. Όμως, εάν το ταξίδι ήταν ομαλό και οι συνθήκες εντός του οχήματος ιδανικές, τα οφέλη από την εκφόρτωση μπορεί να είναι μικρότερα ή μπορεί και να είναι καλύτερα να μείνουν τα ζώα πάνω στο φορτηγό μεταφοράς.

Δεδομένων αυτών των περιορισμών στη διαχείριση και τις σχετικές πρακτικές με τους διαθέσιμους πόρους, είναι φανερό ότι τα **Μέτρα που Βασίζονται στις Ανάγκες των Ζώων (MBAZ) μπορεί να είναι ένα χρήσιμο εργαλείο ελέγχου** για να βοηθήσουν τις εταιρίες μεταφοράς να εξασφαλίσουν την ευζωία των ζώων, και ένα είναι απαραίτητο να λάβουν σχετικές διορθωτικές δράσεις. MBAZ, όπως τραυματισμοί, το λαχάνιασμα, το ρίγος, η κατάσταση του σώματος και του δέρματος, μπορούν να ερμηνευτούν ως άμεσοι δείκτες της ευζωίας των ζώων. Η χρήση MBAZ κατά τη διάρκεια της μεταφοράς ζώντων ζώων δεν είναι τόσο καινοφανής και καινοτόμος, όπως μπορεί να ακούγεται. Αυτοί οι δείκτες αποτελούν για μεγάλο χρονικό διάστημα εργαλεία για τους μεταφορείς, και **οι καλοί επαγγελματίες οδηγοί και επιστάτες ήδη βασίζουν τις ενέργειές τους στα 'σήματα' που λαμβάνουν από τα ζώα** με τα οποία εργάζονται. Κατά τη διάρκεια των ελέγχων ρουτίνας, δεν θα κοιτάξουν (απλά) τον μετρητή θερμοκρασίας για να διαπιστώσουν εάν ο εξερισμός είναι επαρκής: θα εξετάσουν τα ζώα για σημάδια λαχανιάσματος ή ρίγος. Δεν κρίνουν την καταπόνηση από τη διάρκεια του ταξιδιού, αλλά εξετάζοντας τη στάση των ζώων και τη στάση ανάπαυσης.

Τα MBAZ μπορούν να βρουν εφαρμογή **πριν, κατά τη διάρκεια και μετά** το ταξίδι της μεταφοράς. Μπορεί να χρησιμοποιηθούν κατά τη διάρκεια των προγραμματισμένων ελέγχων

για να αξιολογήσουν πως πάει το ταξίδι, και εάν απαιτούνται ενέργειες για να βελτιωθεί η ευζωία των ζώων. Μπορεί να χρησιμοποιηθούν και μετά το ταξίδι, όταν τα ζώα εκφορτωθούν, για να γίνει αντιληπτή η επίδραση της μεταφοράς στα ζώα. Γνωρίζοντας τα παραπάνω ο μεταφορέας (και όσοι χειρίζονται τα ζώα) θα μπορούν να βελτιώσουν τις συνθήκες κατά τη διάρκεια του επόμενου ταξιδιού με διαφορετική αποστολή.

Για να επιτευχθεί ο στόχος μιας 'καλής' μεταφοράς όσον αφορά την ευζωία των ιπποειδών, τα ακόλουθα MBAZ μπορούν να χρησιμοποιηθούν ως εργαλεία ελέγχου.

Πίνακας 0.2: MBAZ σχετικά με τη μεταφορά αλόγων

Παράμετρος	Περιγραφή
Κοιλιακή δυσφορία	Το ζώο κλοτσάει την κοιλιά του, επανειλημμένα γυρίζει το κεφάλι προς την κοιλιά ή κυλιέται κάτω. Η κοιλιακή δυσφορία μπορεί να προκληθεί από π.χ. κολικούς.
Σωματική κατάσταση	Η Σωματική Κατάσταση (ΣΚ) βαθμολογείται σε μια κλίμακα 0 - 5 (ΣΚ 0 = πολύ λεπτό; ΣΚ 5 = πολύ χοντρό). Ένα ζώο με σκορ 0 ή 1 θεωρείται πολύ λεπτό, ενώ με σκορ 5 θεωρείται πολύ χοντρό.
Πνιγμός	Ο πνιγμός οφείλεται σε εμπόδιο στον οισοφάγο: τα ζώα αναγουλιάζουν και τεντώνονται, πράγμα που μοιάζει πολύ ενοχλητικό.
Βήχας	Ο βήχας ορίζεται ως ξαφνική και θορυβώδης αποβολή του αέρα από τους πνεύμονες.
Ζωντανό ή νεκρό	Ένα ζώο που έχει σταματήσει να αναπνέει και δεν έχει σφυγμό ούτε αντανakλαστικά. Ελέγξτε για τουλάχιστον 1 λεπτό.
Κακή ισορροπία	Ένα ζώο θεωρείται ότι έχει κακή ισορροπία όταν παρουσιάζει σημάδια ανισορροπίας ή σκοντάφτει ενώ στέκεται.
Πτώση	Ένα ζώο που εμφανίζει απώλεια της ισορροπίας κατά την εκφόρτωση με αποτέλεσμα άλλα μέρη του σώματος (εκτός των ποδιών) να ακουμπούν το πάτωμα.
Τραυματισμός	Ο τραυματισμός ορίζεται ως φυσική βλάβη στο σώμα. Ένα ζώο με τραύματα διαμέσω του δέρματος που προκαλούν βλάβη σε βαθύτερο ιστό (μύες, τένοντες), ένα κόψιμο διαμέσου του δέρματος που είναι τόσο μεγάλο που κανονικά θα ήταν ραμμένο ή με εκτεταμένους και σοβαρούς τραυματισμούς που μπορεί να προκαλέσουν απώλεια λειτουργίας για μεγάλο χρονικό διάστημα (π.χ. σοβαρή βλάβη σε τένοντα ή άρθρωση, κάταγμα) θεωρείται <u>σοβαρά τραυματισμένο</u> .
Δύσκολη αναπνοή	Πολύ βαθιά ή γρήγορη και ρηχή αναπνοή
Χωλότητα	Η χωλότητα είναι μια ανωμαλία στον τρόπο που ένα ζώο κινείται, μειώνοντας την ικανότητά του να χρησιμοποιεί ένα ή περισσότερα από τα πόδια του με κανονικό τρόπο. Ένα ζώο θεωρείται <u>έντονα ανήμπορο</u> όταν δείχνει ανικανότητα να φέρει βάρος σε ένα ή περισσότερα σκέλη ενώ δεν ξαπλώνει και <u>ήπια ανήμπορο</u> όταν παρουσιάζει σημάδια πόνου (π.χ. απροθυμία να φέρει βάρος σε άκρο) αλλά χρησιμοποιεί όλα τα πόδια κατά το περπάτημα.
Λήθαργος	Όταν ένα ζώο κρατά το κεφάλι του κάτω ή στηρίζεται σε γούρνες ή φράχτες ή δεν ανταποκρίνεται.
Αδυναμία βάδισης	Ένα ζώο θεωρείται ότι δεν μπορεί να βαδίζει όταν δεν μπορεί να σηκωθεί ή δεν μπορεί να σταθεί ή μένει όρθιο ακίνητο χωρίς βοήθεια, και είναι ακόμα ζωντανό.
Άλλα σημαντικά προβλήματα υγείας	Οποιοδήποτε σοβαρό πρόβλημα κλινικής υγείας που είναι εύκολα ορατό και μπορεί να έχει αρχίσει ή να έχει χειροτερεύσει κατά τη μεταφορά (και τον χειρισμό του ζώου) αλλά δεν καλύπτεται ήδη από τις παραπάνω παραμέτρους. Παράδειγμα: ενδονυχίτιδα.
Γλίστρημά	Ένα ζώο που παρουσιάζει απώλεια ισορροπίας κατά την εκφόρτωση χωρίς ένα μη μαλακό τμήμα του σώματος να αγγίζει το έδαφος.

Εφίδρωση	Ένα ζώο με ορατά σημάδια εφίδρωσης στο δέρμα κατά τη μεταφορά (υγρό δέρμα, αποξηραμένα σημεία ιδρώτα, αποθέσεις αλάτων).
Βίαιη συμπεριφορά	Όταν ένα ζώο χτυπιέται, κλωτσάει ή παρουσιάζει επαναλαμβανόμενο έντονο χτύπημα του εδάφους ενώ ιδρώνει.

0.5 Δομή του Οδηγού

Η μεταφορά καλύπτει μια **αλυσίδα γεγονότων** από την προετοιμασία έως την εκφόρτωση. Προκειμένου να διευκολυνθεί η χρήση του Οδηγού στην καθημερινή πράξη, έχει δομηθεί σύμφωνα με έξι στάδια του ταξιδιού:

1. Θέματα Διαχείρισης
2. Προετοιμασία και Οργάνωση
3. Χειρισμός και φόρτωση των ζώων
4. Κατά τη διάρκεια του ταξιδιού
5. Παραμονή στα Σημεία Ελέγχου, αγορές και Κέντρα Συγκέντρωσης
6. Εκφόρτωση των ζώων

Στα στάδια 2 – 6 ακολουθούνται οι δραστηριότητες της μεταφοράς με χρονολογική σειρά. Το πρώτο 'στάδιο' έχει προστεθεί γιατί τα διαχειριστικά θέματα, συμπεριλαμβάνοντας την επαγγελματική ικανότητα του προσωπικού, την κατάρτιση, κ.ά. είναι σημαντικά για την εκτέλεση όλων σχεδόν των δραστηριοτήτων κατά τη διάρκεια της μεταφοράς των ζώων. Κάθε στάδιο υποδιαιρείται σε έναν αριθμό θεμάτων, και για κάθε ένα από αυτά, ο Οδηγός παρουσιάζει 'Ορθές Πρακτικές' (εφαρμογή του Κανονισμού) καθώς επίσης και 'Βέλτιστες Πρακτικές' (υπερβαίνουν τη 'γραμμή βάσης' δηλαδή τον Κανονισμό). Δείτε παρακάτω τους ορισμούς.

Οι Πρακτικές δεν είναι εξίσου σημαντικές όσον αφορά στην αναμενόμενη επίπτωσή τους στο επίπεδο ευζωίας των ζώων. Επομένως, αυτός ο Οδηγός προτείνει πεδία θεμάτων τα οποία είναι πολύ σημαντικά, και θέματα τα οποία είναι σχετικά, αλλά λιγότερο σημαντικά. Τα πολύ σημαντικά θέματα θα παρουσιάζονται 'σε πλαίσια' μέσα στον Οδηγό.

Η ψηφιακή μορφή αυτού του Οδηγού περιλαμβάνει λέξεις ή αναφορές με τις αποκαλούμενες '**υπερσυνδέσεις**'. Πατώντας πάνω σε αυτές (συνήθως με 'Control' + 'αριστερό κλικ') οδηγείστε σε ένα άλλο σχετικό σημείο του Οδηγού, ή σε άλλες πληροφορίες σε έγγραφα ή σε διαδικτυακούς τόπους, εφόσον φυσικά διαθέτετε διαδικτυακή πρόσβαση στη συσκευή σας.

0.6 Λίστα ορισμών

Για το σκοπό αυτού του Οδηγού,

- '**Ορθές Πρακτικές**' ορίζονται οι διαδικασίες και διεργασίες που εξασφαλίζουν τη συμμόρφωση με τις απαιτήσεις της νομοθεσίας και του Κανονισμού, που αναφέρονται στην προστασία της ευζωίας των ζώων;
- '**Βέλτιστες Πρακτικές**', οι οποίες παρέχουν επιπλέον καθοδήγηση για το πώς διαδικασίες και Πρακτικές μπορούν να βελτιωθούν ακόμη περισσότερο από οποιαδήποτε νομικά κατοχυρωμένα 'γραμμή βάσης' του Κανονισμού και οι οποίες στοχεύουν στη διατήρηση υψηλού επιπέδου ευζωίας των ζώων κατά τη μεταφορά τους. Θα αναφέρονται ως 'Βέλτιστες Πρακτικές' στη συνέχεια του κειμένου.

Εκτός από τους παραπάνω ορισμούς των Ορθών και Βέλτιστων Πρακτικών, παρακάτω ακολουθεί ένας κατάλογος με ακριβή περιγραφή των όρων που χρησιμοποιούνται στον

Οδηγό, προκειμένου να αποφευχθεί οποιαδήποτε σύγχυση. Όπου είναι απαραίτητο, οι ορισμοί προέρχονται από τον Κανονισμό.

Πίνακας 0.3 Ορολογία χρησιμοποιούμενη σε αυτό τον Οδηγό

Κέντρα Συγκέντρωσης	Χώροι, όπως ιδιοκτησίες, κέντρα συλλογής και αγορές, στα οποία οικόσιτα ιπποειδή ή βοοειδή, αιγοπρόβατα ή χοίροι που προέρχονται από διαφορετικές εκμεταλλεύσεις συγκεντρώνονται για να σχηματίσουν αποστολές.
Συνοδός	Το πρόσωπο που είναι υπεύθυνο για την ευζωία των ζώων και τα συνοδεύει κατά τη διάρκεια του ταξιδιού.
Αρμόδια αρχή	Κεντρική αρχή Κράτους Μέλους που είναι αρμόδια να διενεργεί ελέγχους για την ευζωία των ζώων ή οποιαδήποτε αρχή στην οποία έχει ανατεθεί η αρμοδιότητα αυτή.
Σημεία Ελέγχου	Χώροι στους οποίους τα ζώα ξεκουράζονται για τουλάχιστον 12 ώρες ή περισσότερο σύμφωνα με τους κανόνες για το χρόνο ταξιδιού και τις περιόδους ανάπαυσης που ορίζονται από τον Κανονισμό. Πρέπει να είναι εγκεκριμένες από τις αρμόδιες αρχές.
Άλογα για σφαγή	Άλογα μεταφερόμενα, απευθείας ή μετά τη διαμετακόμιση μέσω αγοράς ή κέντρου συλλογής, σε σφαγείο προς σφαγή.
Ταξίδι	Ολόκληρη η διαδικασία μεταφοράς από τον τόπο αναχώρησης στον τόπο άφιξης, συμπεριλαμβανομένων οποιασδήποτε εκφόρτωσης, στέγασης και φόρτωσης σε ενδιάμεσα σημεία του ταξιδιού.
Επιστάτης	Οποιοδήποτε φυσικό ή νομικό πρόσωπο, εκτός του μεταφορέα, που είναι υπεύθυνο για τη διαχείριση ζώων σε μόνιμη ή περιοδική βάση.
Μακρύ ταξίδι	Το ταξίδι που ξεπερνάει τις 8 ώρες, με έναρξη τη στιγμή φόρτωσης του πρώτου ζώου της παρτίδας μεταφοράς.
Σύστημα πλοήγησης	Δορυφορικές υποδομές που παρέχουν παγκόσμιες, συνεχείς, ακριβείς και εγγυημένες υπηρεσίες χρονισμού και εντοπισμού θέσης ή οποιαδήποτε τεχνολογία που παρέχει υπηρεσίες που θεωρούνται ισοδύναμες για τους σκοπούς του παρόντος Κανονισμού.
Δημόσιος Κτηνίατρος	Ο κτηνίατρος που διορίζεται από την αρμόδια αρχή του Κράτους Μέλους
Διοργανωτής	Ο υπεύθυνος για την πραγματική μεταφορά από την αναχώρηση στο σημείο προορισμού i) μεταφορέας που έχει αναθέσει υπεργολαβία σε τουλάχιστον έναν άλλο μεταφορέα ένα κομμάτι του ταξιδιού · ή ii) φυσικό ή νομικό πρόσωπο που έχει συνάψει συμβάσεις με περισσότερους από έναν μεταφορείς για ένα ταξίδι · ή iii) πρόσωπο που έχει υπογράψει το 1 ^ο Τμήμα του ημερολογίου ταξιδιού (όπου ισχύει).
Τόπος αναχώρησης	Το μέρος όπου φορτώνονται αρχικά τα ζώα στο μέσο μεταφοράς δεδομένου ότι έχουν στεγαστεί εκεί για τουλάχιστον 48 ώρες πριν την ώρα αναχώρησης. Όμως, κέντρα συλλογής εγκεκριμένα σύμφωνα με την Κοινοτική κτηνιατρική νομοθεσία μπορεί να θεωρηθεί σαν τόπος αναχώρησης κάτω από συγκεκριμένες συνθήκες (δείτε το Άρθρο 2γ του Κανονισμού).
Τόπος άφιξης	Το μέρος όπου τα ζώα εκφορτώνονται από το μέσο μεταφοράς και στο οποίο και στεγάζονται για τουλάχιστον 48 ώρες πριν την ώρα αναχώρησης, ή σφαγής.
Επιβήτορες	Όλοι οι μη ευνοησιμμένοι αρσενικοί ίπποι που έχουν αποκτήσει σεξουαλική ωριμότητα.
Μεταφορέας	Κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο που μεταφέρει ζώα για λογαριασμό του, ή για λογαριασμό κάποιου τρίτου μέρους
Μη εξημερωμένα άλογα	Άλογα που δεν μπορούν να δεθούν ή να καθοδηγηθούν από αναβάτη χωρίς πρόκληση διέγερσης, πόνου ή ταλαιπωρίας που μπορεί να αποφευχθεί.

Όχημα	Μεταφορικά μέσα εφοδιασμένα με τροχούς που προωθούνται ή έλκονται
Απογαλακτισμένα ζώα	Ο απογαλακτισμός είναι η διαδικασία της (βαθμιαίας) εισαγωγής ενός πουλαριού στην ενήλικη διατροφή του και της κατάργησης παροχής γάλακτος της μητέρας του. Μετά από αυτή τη διαδικασία, το πουλάρι είναι απογαλακτισμένο ζώο.

1. Διαχειριστικά θέματα

1.1 Εισαγωγή

Για τη μεταφορά ζώντων ζώων απαιτούνται από την νομοθεσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης μια σειρά από έγγραφα, τα οποία πρέπει να συνοδεύουν τις αποστολές και μπορεί να απαιτηθούν ανά πάσα στιγμή από τις αρμόδιες αρχές. Η κατάλληλη προετοιμασία των απαιτούμενων εγγράφων **θα αποτρέψει περιττές καθυστερήσεις** και πρόσθετους ελέγχους από τις αρχές.

Η ορθή τήρηση αρχείων αποτελεί τον ακρογωνιαίο λίθο του ελέγχου της ποιότητας της μεταφοράς. Συμβάλλει στη **διαφάνεια και υποστηρίζει την αξιολόγηση της ποιότητας**. Τα αρχεία μπορούν να χρησιμοποιηθούν για να τονίσουν πτυχές της μεταφοράς που εξελίχθηκαν καλά και να εντοπίσουν τις αδυναμίες που πρέπει να αντιμετωπιστούν. Τέτοιου είδους αξιολογήσεις μπορεί να γίνουν στη βάση ενός μεμονωμένου συμβάντος (π.χ. ένα ταξίδι) ή συνοψίζοντας δεδομένα από πολλαπλές μεταφορές. Η τήρηση αρχείου είναι απαραίτητη **για τη διατήρηση και προώθηση των κατάλληλων προτύπων ποιότητας**.

Είναι σημαντικό, τα δεδομένα που καταγράφονται να είναι **σαφή και κατανοητά** και να μπορούν να αναζητηθούν εύκολα και γρήγορα. Θα πρέπει να είναι καταγεγραμμένα με τρόπο, ώστε να αξιολογούνται αντικειμενικά και να δικαιολογούνται από τους -και αναλόγως προς- τους επιδιωκόμενους στόχους, δηλαδή τη διασφάλιση της ευζωίας των μεταφερόμενων ζώων. Τα αρχεία δεν θα πρέπει να 'φλυαρούν': αυτό που είναι 'απαραίτητο να γνωρίζουμε' πρέπει να κυριαρχεί σε σχέση με αυτό που είναι 'ωραίο να γνωρίζουμε'. Η προώθηση και χρήση **ηλεκτρονικών αρχείων** διευκολύνει την τήρηση των διαχειριστικών απαιτήσεων. Επιπλέον, συνέργειες μπορούν να επιτευχθούν συνδέοντας τα αρχεία για την ευζωία των ζώων με τα αρχεία για την υγεία και την ασφάλεια των τροφίμων.

Οι μεταφορείς πρέπει να φέρουν **μαζί τους όλα τα απαραίτητα έγγραφα κατά τη διάρκεια του ταξιδιού**. Μπορεί να ελεγχθούν για τα έγγραφα αυτά από τις αρμόδιες αρχές είτε κατά τη διάρκεια της μεταφοράς, ή κατά την οποιαδήποτε μετακίνηση ή άφιξη.

Πιο συγκεκριμένα, πρέπει να διαθέτουν **πιστοποιητικά επάρκειας** οι οδηγοί ή συνοδοί που είναι υπεύθυνοι για τη μεταφορά άνω των 65 χιλιομέτρων κατοικίδιων ιπποειδών, κατοικίδιων βοοειδών, αιγών, προβάτων, χοίρων και πτηνών. Στα Κράτη-Μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης τα έγγραφα αυτά είναι κατά κύριο λόγο τα πιστοποιητικά επαγγελματικής επάρκειας για συγκεκριμένα είδη ζώων και η διάρκεια ταξιδιού.

Όπως αναφέρεται στον Κανονισμό, **οι επαγγελματίες οδηγοί** και συνοδοί πρέπει να έχουν την απαραίτητη **γνώση της νομοθεσίας** όσον αφορά τα παρακάτω θέματα:

- ο μεταφορά ζώων,
- ο φυσιολογία των ζώων (συγκεκριμένα σε ό,τι αφορά ανάγκες για τροφή και νερό)
- ο συμπεριφορά των ζώων και συνθήκες στρες,
- ο πρακτικά θέματα χειρισμού των ζώων,
- ο επίδραση της συμπεριφοράς οδήγησης στην ευζωία των μεταφερόμενων ζώων και την ποιότητα του κρέατος,
- ο περίθαλψη των ζώων σε έκτακτα περιστατικά και θέματα ασφαλείας για το προσωπικό που χειρίζεται τα ζώα.

Ο οδηγός και οι συνοδοί πρέπει να είναι ικανοί ώστε να μεταφέρουν με επάρκεια την γνώση αυτή σε πράξεις. Η μη επαρκής γνώση των θεμάτων αυτών θεωρείται ως ο βασικός κίνδυνος για την ευζωία των ζώων κατά τη διάρκεια της μεταφοράς τους.

Οι αρμόδιες αρχές πρέπει να εξασφαλίσουν ότι οι απαιτήσεις του Παραρτήματος IV του Κανονισμού έχουν συμπεριληφθεί στην **θεωρητική εξέταση των υποψηφίων**. Το περιεχόμενο και η διάρκεια των μαθημάτων απόκτησης επαγγελματικής επάρκειας, οι επαγγελματικές δεξιότητες που θα ληφθούν υπόψη, καθώς και ο τύπος της εξέτασης, είναι ευθύνη του κάθε Κράτους-Μέλους.

1.2 Διαχειριστικά θέματα

Ορθές πρακτικές σχετικά με διαχειριστικά θέματα

1. Κάθε ένας που μεταφέρει ζώα έχει διαθέσιμα **στο μέσο μεταφοράς τα έγγραφα** που πιστοποιούν την προέλευση και την ιδιοκτησία των ζώων, το μέρος αναχώρησης, την ημερομηνία και ώρα αναχώρησης, τον προτιθέμενο τόπο άφιξης, και τη σχεδιαζόμενη διάρκεια του ταξιδιού.
2. Επιπλέον, τα παρακάτω έγγραφα μπορεί να είναι απαραίτητο να συνοδεύουν τη μεταφορά ζώων στην Ευρωπαϊκή Ένωση:
 - ο **Άδεια μεταφορέα** για μεταφορές άνω των 65 χλμ. και έως 8 ωρών (Τύπος I) και άνω των 8 ωρών (Τύπος II);
 - ο **Πιστοποιητικό έγκρισης οδικού οχήματος** για ταξίδι διάρκειας άνω των 8 ωρών
 - ο **Πιστοποιητικό επάρκειας** οδηγών και συνοδών που μεταφέρουν κατοικίδια ιπποειδή, ή κατοικίδια ζώα όπως βοοειδή, πρόβατα, αίγες, χοίρους και πτηνά;
 - ο **Ημερολόγιο ταξιδιού** για ταξίδια μεγάλης διάρκειας για κατοικίδια ιπποειδή, ή κατοικίδια ζώα όπως βοοειδή, πρόβατα, αίγες, χοίρους (όχι για τα πτηνά);
 - ο **Πιστοποιητικά υγείας των ζώων (όπου απαιτείται π.χ. για εμπόριο μεταξύ Κρατών-Μελών ή όταν εξάγονται σε τρίτες χώρες);**
 - ο **Πληροφορίες για την τροφική αλυσίδα** για ζώα προς σφαγή.
3. Ο μεταφορέας πρέπει να υποβάλλει το ημερολόγιο ταξιδιού στην αρμόδια αρχή πριν την έναρξη του ταξιδιού. Το ημερολόγιο τηρείται και συμπληρώνεται από τον οδηγό κατά τη διάρκεια της μεταφοράς.
4. Πιστοποιητικά για την υγεία των ζώων πρέπει να κατατίθενται μέσω της ηλεκτρονικής εφαρμογής TRACES.
5. Σε ταξίδια μεγάλης διάρκειας των κατοικίδιων ιπποειδών ή κατοικίδιων ζώων όπως βοοειδή, πρόβατα, αίγες και χοίροι, οι μεταφορείς πρέπει να χρησιμοποιούν **σύστημα δορυφορικής πλοήγησης** σύμφωνα με την κοινοτική νομοθεσία.
6. Οι διοργανωτές αρχειοθετούν και τηρούν όλα τα στοιχεία της μεταφοράς, τα πιστοποιητικά υγείας των ζώων για κάθε μεταφορά για τουλάχιστον **τρία χρόνια**.

Βέλτιστες πρακτικές σχετικά με διαχειριστικά θέματα

7. Τα μέσα μεταφοράς παρέχουν πληροφορίες σχετικά με την **καθαρή χρησιμοποιούμενη επιφάνεια** για κάθε κατάστρωμα φόρτωσης.
8. Τα δεδομένα του ημερολογίου ταξιδιού παρουσιάζονται σε **ηλεκτρονική μορφή** που διαβιβάζεται στις αρμόδιες αρχές.
9. Οι **κατηγορίες των μεταφερόμενων ζώων** κάθε είδους επισημαίνονται επιπλέον του είδους του ζώου (π.χ. επιβήτορες, πουλάρια, φοράδες).
10. Οι διοργανωτές διατηρούν τα συμβόλαια μεταφοράς και τα ημερολόγια ταξιδιού σε αρχείο **για τουλάχιστον 5 χρόνια**.

1.3 Απόκτηση επαγγελματικής επάρκειας και κατάρτιση

Γενικά, μόνο οι ειδικευμένοι εργαζόμενοι μπορούν να ολοκληρώσουν τις μεταφορές με ελάχιστο αντίκτυπο στην ευζωία των ζώων. Τα απαραίτητα προσόντα ('επάρκεια'), που αποκτώνται μέσω της κατάρτισης και της εργασιακής εμπειρίας στον τομέα της μεταφοράς ζώων, επιτρέπει κάθε μεταφορέα:

- ο Να έχει τις απαραίτητες γνώσεις σχετικά με την **επίδραση** των ενεργειών του **στα ζώα** όσον αφορά την πρόκληση στρες, φόβου ή τραυματισμού τους.
- ο Να γνωρίζει τις **συνέπειες** των ενεργειών του στην **ποιότητα του κρέατος** των μεταφερόμενων ζώων.
- ο Να αναγνωρίζει τα κύρια φυσιολογικά σημάδια και να **αξιολογεί την κατάσταση των ζώων** πριν την φόρτωση, κατά τις φάσεις της φόρτωσης και της μεταφοράς και κατά την εκφόρτωση (π.χ. κνησμός, ακινησία, νευρική κατάσταση και άγχος, κ.ά.).
- ο Να **προσαρμόζει το ταξίδι** στις εκάστοτε συνθήκες (διαφορετική ευαισθησία των ζώων κατά τη μεταφορά στο στρες και τη θνησιμότητα, στις καιρικές συνθήκες, σε απρόοπτα που μπορεί να συμβούν κατά τη διάρκεια του ταξιδιού).
- ο Να γνωρίζει του κανόνες **βιο-ασφάλειας**.

Ορθές πρακτικές σχετικά με την απόκτηση επάρκειας και την κατάρτιση

11. Οι διοργανωτές της μεταφοράς εξασφαλίζουν ότι τα άτομα που χειρίζονται τα ζώα έχουν μία βασική, αλλά ακριβή κατανόηση της συμπεριφοράς και των φυσικών αναγκών των ζώων. Για μια σύνοψη των βιολογικών αναγκών των ιπποειδών κατά τη μεταφορά βλ. [Κεφάλαιο 2.4 Προετοιμασία ζώων για μεταφορά](#).

- 12. Οι εκπαιδευτές τονίζουν στους επιστάτες τους κινδύνους από **τις πιθανές επιδράσεις** των ενεργειών τους στα ζώα που τους έχουν ανατεθεί.
- 13. Οι διοργανωτές των μεταφορών εξασφαλίζουν ότι υπάρχει **δέσμευση για σωστό χειρισμό των ζώων** από όλους, όσοι εμπλέκονται στη μεταφορά τους, από την κορυφή και προς τα κάτω.
- 14. Οι διοργανωτές των μεταφορών εξασφαλίζουν τη συμμόρφωση με το ελάχιστο νομικά απαιτούμενο πρόγραμμα κατάρτισης που απαιτείται για τα Πιστοποιητικά Επάρκειας στην Ευρώπη σύμφωνα με τον Κανονισμό και τις εθνικές απαιτήσεις, εάν αυτές υπάρχουν.

Βέλτιστες πρακτικές σχετικά με την απόκτηση επάρκειας και την κατάρτιση

- 15. Στην εταιρεία μεταφορών διορίζεται ένας **Υπεύθυνος Μεταφορών**, που αναλαμβάνει την κατάρτιση, τα πιστοποιητικά και τον έλεγχο της ποιότητας των μεταφορών.
- 16. Οι πρακτικές **ικανότητες** του μεταφορέα **καταγράφονται και ελέγχονται** (π.χ. μέσω ελέγχων και παρακολούθησης στην πράξη).
- 17. Προσδιορίζονται και **καταγράφονται βασικές παράμετροι** για την αξιολόγηση της ποιότητας της μεταφοράς (π.χ. αριθμός περιστατικών θνησιμότητας, τραυματισμού και οποιαδήποτε μέτρα που σχετίζονται με την ευζωία των ζώων).
- 18. Οι εταιρείες μεταφορών εξασφαλίζουν ότι οι οδηγοί (και οι επιστάτες) λαμβάνουν διαρκή (δια βίου) **κατάρτιση**.

1.4 Ευθύνες

Ορθές πρακτικές σχετικά με τις Ευθύνες

19. Οι **επιστάτες και οι συνοδοί** των ζώων (συμπεριλαμβανομένων των ιδιοκτητών και διευθυντών), είναι υπεύθυνοι για:
 - α) τη γενική **υγεία**, τη γενική **ευημερία** και την **καταλληλότητα** των ζώων για το ταξίδι, αυτά αξιολογούνται και καταγράφονται μέσω **τακτικών επιθεωρήσεων**,
 - β) εξασφάλιση συμμόρφωσης με οποιαδήποτε απαιτούμενη πιστοποίηση, είτε κτηνιατρική είτε άλλη,
 - γ) την **παρουσία επιστάτη/συνοδού ζώων** κατά τη διάρκεια του ταξιδιού, ο οποίος είναι πιστοποιημένος για το είδος που μεταφέρεται και ο οποίος έχει την εξουσία να λαμβάνει άμεσα αποφάσεις. Σε περίπτωση μεταφοράς με μεμονωμένα οχήματα, ο οδηγός του οχήματος μπορεί να είναι ο μοναδικός επιστάτης των ζώων κατά τη διάρκεια του ταξιδιού,
 - δ) την ύπαρξη επαρκούς αριθμού φυλάκων ζώων κατά τη διάρκεια της φόρτωσης και
 - ε) την εξασφάλιση ότι παρέχεται **εξοπλισμός και κτηνιατρική βοήθεια** ανάλογα με το είδος προς μεταφορά και το ταξίδι.
20. Οι **επιχειρηματίες** και οι πράκτορες αγοράς/πώλησης ζώων είναι υπεύθυνοι για:
 - α) την επιλογή **των κατάλληλων ζώων** για ταξίδι, και
 - β) την ύπαρξη κατάλληλων **εγκαταστάσεων** στο σημείο αναχώρησης και άφιξης του ταξιδιού για τη συλλογή, φόρτωση, εκφόρτωση και παραμονή των ζώων, συμπεριλαμβανομένων και οποιαδήποτε στάσεων σε σημεία ξεκούρασης κατά τη διάρκεια του ταξιδιού και για **έκτακτες ανάγκες**.
21. Επιπλέον, **οι επιστάτες** και οι συνοδοί είναι υπεύθυνοι για το μη βάνουσο χειρισμό και τη φροντίδα των ζώων, ιδίως κατά τη διάρκεια της φόρτωσης και εκφόρτωσης, καθώς και τη καταγραφή των συμβάντων και των προβλημάτων ταξιδιού, και τη συμπλήρωση του ημερολογίου ταξιδιού σε μεγάλα ταξίδια. Για να εκπληρώσουν τις υποχρεώσεις τους, έχουν **την εξουσία να λαμβάνουν άμεσα μέτρα**. Ελλείψει ξεχωριστού επιστάτη ζώων, ο οδηγός εκτελεί χρέη επιστάτη.
22. Ο **‘Διοργανωτής’** είναι υπεύθυνος για το σχεδιασμό του ταξιδιού ώστε να εξασφαλιστεί η απαραίτητη φροντίδα στα ζώα. Διοργανωτής μπορεί να είναι ο μεταφορέας, ο ιδιοκτήτης του οχήματος και/ή ο οδηγός. Πιο συγκεκριμένα, είναι υπεύθυνοι για:
 - α) να επιλέξουν το **κατάλληλο όχημα** για το είδος του ζώου που μεταφέρεται και για το ταξίδι,
 - β) να εξασφαλίσουν ότι κατάλληλα **εκπαιδευμένο προσωπικό** είναι διαθέσιμο για τη φόρτωση/εκφόρτωση των ζώων,
 - γ) να εξασφαλίσουν την επάρκεια του οδηγού σχετικά με θέματα που σχετίζονται με την ευζωία των ειδών ζώων που μεταφέρονται,
 - δ) να αναπτύξουν και να διατηρούν ανανεωμένα **σχέδια έκτακτης ανάγκης** για όλα τα είδη ταξιδιού (ακόμα και όταν δεν είναι υποχρεωτικά) για να αντιμετωπίσουν έκτακτες ανάγκες (συμπεριλαμβανομένων άσχημων καιρικών συνθηκών),
 - ε) να δημιουργήσουν ένα **πλάνο ταξιδιού για όλα** τα ταξίδια (συμπεριλαμβανομένων αυτών που είναι υποχρεωτικό) που περιλαμβάνει σχέδιο φόρτωσης, διάρκεια ταξιδιού, δρομολόγιο και τοποθεσίες θέσεων ξεκούρασης,
 - στ) να διασφαλίσουν ότι φορτώνονται μόνο τα **ζώα** που είναι **κατάλληλα για να ταξιδέψουν**, να φορτώνουν σωστά τα ζώα στο όχημα και να τα επιθεωρούν κατά τη διάρκεια του ταξιδιού, και να προχωρούν στις απαραίτητες ενέργειες για την

- επίλυση προβλημάτων που τυχόν ανακύπτουν. Εάν η καταλληλότητα ενός ζώου για ταξίδι είναι αμφίβολη, το ζώο πρέπει να εξεταστεί από έναν κτηνίατρο που είναι υπεύθυνος για να δηλώσει πια ζώα δεν είναι σε θέση να ταξιδέψουν,
- ζ) να διασφαλίσουν την ευζωία των ζώων κατά τη διάρκεια της μεταφοράς, και
- η) **να σχεδιάσουν το ταξίδι, έτσι ώστε να λαμβάνονται υπόψη υπ' όψη τυχόν διαφορές στις απαιτήσεις όσον αφορά τον χρόνο ταξιδιού των ζώων και τις απαιτήσεις των κοινωνικών/εργασιακών κανονισμών που αφορούν τις ώρες της οδήγησης**, συμπεριλαμβανομένου του αριθμού των οδηγών που απαιτούνται για μεγάλες διαδρομές προκειμένου να επιτευχθεί πλήρης συμμόρφωση και με τα δύο είδη κανονισμών. Αυτή μπορεί να αφορά τόσο τον χρόνο οδήγησης όσο και τον χρόνο ανάπαυσης των ζώων, καθώς και την επιλογή του αριθμού των οδηγών που απαιτούνται για μακρινά ταξίδια.
23. Οι **διευθυντές των εγκαταστάσεων** στα σημεία αναχώρησης και άφιξης του ταξιδιού, και στα Σημεία Ελέγχου είναι υπεύθυνοι για:
- α) να εξασφαλίζουν της **κατάλληλες προϋποθέσεις** για την φόρτωση, εκφόρτωση και ασφαλή διαμονή των ζώων, παρέχοντας νερό και τροφή όποτε απαιτείται, καθώς και παρέχοντας προστασία από άσχημες καιρικές συνθήκες έως τη συνέχιση της μεταφοράς, την πώληση ή άλλη χρήση των ζώων (συμπεριλαμβανομένης της εκτροφής ή της σφαγής),
- β) να παρέχουν **επαρκή αριθμό επιστατών** κατά τη φόρτωση, εκφόρτωση, μεταφορά και διαμονή των ζώων με τέτοιο τρόπο, ώστε να ελαχιστοποιείται το στρες και πιθανοί τραυματισμοί,
- γ) **να ελαχιστοποιήσουν** τις πιθανότητες για **μετάδοση ασθενειών** μέσω της επισταμένης προσοχής στις διαδικασίες **καθαρισμού και απολύμανσης** του οχήματος και των εξοπλισμών, του ελέγχου της υγιεινής και του περιβάλλοντος, καθώς και της παροχής καθαρής στρωμνής,
- δ) να παρέχουν κατάλληλες εγκαταστάσεις για να αντιμετωπιστούν **έκτακτα περιστατικά**,
- ε) να παρέχουν της εγκαταστάσεις και το πιστοποιημένο προσωπικό για να πραγματοποιηθεί **ευθανασία** των ζώων, εάν απαιτηθεί, και
- στ) να εξασφαλίσουν επαρκή χρόνο ξεκούρασης και ελάχιστη καθυστέρηση κατά τη διάρκεια των στάσεων.

Βέλτιστες πρακτικές σχετικές με τις ευθύνες

24. Κατανέμονται **σαφείς ορισμοί των ευθυνών** των επιστατών, των συνοδών, των εμπόρων, των διοργανωτών μεταφορών, των κτηνοτρόφων, των διαχειριστών των κέντρων συγκέντρωσης, των οδηγών, των ιδιοκτητών των θέσεων ελέγχου και των σφαγέων, και συμπεριλαμβάνονται στη σύμβαση μεταφοράς. Επίσης, δίνεται σε όλο το προσωπικό, συμπεριλαμβανομένου του οδηγού ή των συνοδών, ένας κατάλογος ελέγχου.
25. **Τυποποιημένες Διαδικασίες Λειτουργίας (Standard Operating Procedures - SOPs)** καθορίζονται για κάθε δραστηριότητα/εργασία από τον πράκτορα που ορίζεται ως υπεύθυνος. Αυτές περιγράφουν **ακριβή πρωτόκολλα** για τη σίτιση, την παροχή νερού, την ανανέωση και την αντικατάσταση της στρωμνής, την επιθεώρηση και παρακολούθηση των ζώων και τον **ορισμό των ατόμων που είναι υπεύθυνα** για κάθε εργασία. Οι Τυποποιημένες Διαδικασίες Λειτουργίας ενημερώνονται συνεχώς σύμφωνα με νέες συστάσεις ή/και οδηγίες.

2. Σχεδιασμός και προετοιμασία ταξιδιού

2.1 Εισαγωγή

Η καλή προετοιμασία και ο σχεδιασμός κατά τη μεταφορά των ιπποειδών είναι ένα από τα πιο σημαντικά στάδια ενός ταξιδιού. Είναι το κλειδί για μια επιτυχημένη μεταφορά σε ό,τι αφορά τη συμμόρφωση με τη νομοθεσία, τις ορθές πρακτικές και τα υψηλά πρότυπα ευζωίας των ζώων, και το οικονομικό όφελος. Ο **καλός σχεδιασμός βοηθάει στην ομαλή εκτέλεση** των μεταφορών και είναι απαραίτητος για την ελαχιστοποίηση του ρίσκου που προκύπτει όταν εμπλέκονται διαφορετικά μέρη με κακό συγχρονισμό. Η πολυπλοκότητα κατά τη διάρκεια ολόκληρης της διαδικασίας μεταφοράς ζώων καθιστά επιτακτική μια **καλά οργανωμένη προετοιμασία όλων των δραστηριοτήτων**, σύμφωνα με καθορισμένους στόχους, αρμοδιότητες και καθήκοντα επιμέλειας. Η πρόβλεψη **απροσδόκητων γεγονότων** και προβλημάτων και η πρόβλεψη εκπόνησης **σχεδίων έκτακτης ανάγκης** για τη συμπλήρωση σαφώς καθορισμένων Τυποποιημένων Διαδικασιών Λειτουργίας είναι πρωταρχικής σημασίας. Πέραν του άμεσου ενδιαφέροντος για την ευζωία των ζώων, ο σχεδιασμός θα πρέπει να περιλαμβάνει θέματα υγείας των ζώων (βιοασφάλεια), θέματα ανθρώπινης υγείας και ασφάλειας, και οικονομικές συνέπειες.

Όσο αφορά το κομμάτι της ευζωίας των ζώων, το στάδιο της 'προετοιμασίας και του προγραμματισμού περιλαμβάνει τις ακόλουθες πτυχές:

- ο Προγραμματισμός του ταξιδιού,
- ο Προετοιμασία οχήματος,
- ο Προετοιμασίες σχετικές με τα ζώα,
- ο Διαχείριση.

Οι πτυχές αυτές περιγράφονται στις επόμενες παραγράφους.

2.2 Σχεδιασμός του ταξιδιού

Το ταξίδι πρέπει να είναι όσο το δυνατόν **ομαλότερο και ταχύτερο**, προκειμένου να περιοριστεί η έκθεση στο στρες κατά τη μεταφορά. Πρέπει να σχεδιάζεται προσεκτικά ώστε να εξασφαλίζεται η καλή μεταχείριση των αλόγων κατά τη διάρκεια της μεταφοράς. Στο πλαίσιο του σχεδιασμού για το κάθε ταξίδι, πρέπει να γίνουν **διακανονισμοί για τη διαχείριση τυχόν καθυστέρησης**, βλάβης ή άλλης έκτακτης ανάγκης, ώστε να ελαχιστοποιούνται οι κίνδυνοι για την ευζωία των ζώων κατά τη διάρκεια όλων των μεταφορών.

Το ταξίδι πρέπει να **προγραμματίζεται και να προετοιμάζεται προσεκτικά** μετά τη γνωστοποίηση από τον κτηνοτρόφο ή τον έμπορο της ημερομηνίας και του τόπου αναχώρησης και του τόπου προορισμού στον τελικό πελάτη. Τα σχέδια ταξιδιού περιλαμβάνουν γραπτές ρυθμίσεις σχετικά με τις θέσεις εκκίνησης και εκφόρτωσης, τα σχέδια έκτακτης ανάγκης και τις λεπτομέρειες των φύλλων αποστολής ή των ρυθμίσεων που ισχύουν για στάσεις ανάπαυσης, ιδίως για μεγάλες διαδρομές.

Πιο συγκεκριμένα, πρέπει να περιλαμβάνουν:

- ο **Περιγραφή της διαδρομής ταξιδιού** και εκτίμηση της διάρκειάς της,
- ο Ανάλυση των **μετεωρολογικών προβλέψεων**,

- ο Επιλογή του **μεταφορέα** και του οχήματος μεταφοράς (π.χ. τύπος I ή II) και/ή του οχήματος ανάλογα με τη διάρκεια του ταξιδιού και τις καιρικές συνθήκες, τον αριθμό και τις κατηγορίες των αλόγων,
- ο Ένα σχέδιο **έκτακτης ανάγκης**,
- ο Προγραμματισμένο **αριθμό οδηγών**,
- ο Πρόβλεψη **για στρωμνή**,
- ο Πρόβλεψη για **τροφή και νερό** που θα χορηγηθούν στο σημείο ελέγχου, ανάλογα με τη διάρκεια του ταξιδιού,
- ο Διαβεβαιώσεις ότι **το φορτηγό είναι έτοιμο** στον τόπο και στον χρόνο που έχει οριστεί για αναχώρηση.

Οι διαδρομές του ταξιδιού και ο προγραμματισμός των στάσεων (συμπεριλαμβανομένων των σημείων ελέγχου για ταξίδια πάνω από τη μέγιστη διάρκεια) βελτιστοποιούνται με τη χρήση κατάλληλων **εμπορικών λογισμικών και συστημάτων**. Εκτός από τον κανονισμό για την προστασία των ζώων κατά τη μεταφορά, οι οδηγοί πρέπει επίσης να συμμορφώνονται με τη νομοθεσία σχετικά με τις ώρες οδήγησης ([Κανονισμός \(ΕΚ\) αριθ. 561/2006](#)). Κατά τη διάρκεια της φάσης προγραμματισμού των μεταφορών και οι δύο αυτές νομικές απαιτήσεις λαμβάνονται υπόψη. Πέρα από το χρονοδιάγραμμα των περιόδων ανάπαυσης και ο τόπος όπου το όχημα θα σταματήσει καθορίζεται στη φάση του προγραμματισμού, λαμβανομένων υπόψη των μέτρων βιοασφάλειας. Συνοπτική παρουσίαση του μέγιστου χρόνου ταξιδιού που επιτρέπει ο Κανονισμός υπάρχει στον παρακάτω πίνακα (Πίνακας 2.1).

Πίνακας 2.1 Μέγιστος αριθμός ωρών ταξιδιού που επιτρέπονται από τον Κανονισμό.

	Όχημα Βασικών Προδιαγραφών	Όχημα Υψηλότερων Προδιαγραφών		
Άλογα και Πόνυ	8	24		
	Όχημα Βασικών Προδιαγραφών	Όχημα Υψηλότερων Προδιαγραφών		
		Ταξίδι	Ανάπαυση	Ταξίδι
Μη-εξημερωμένα Πουλάρια	8	9	1	9

Η αναμενόμενη συνολική διάρκεια ταξιδιού για την προγραμματισμένη διαδρομή καθορίζεται με ρεαλιστικά κριτήρια, λαμβάνοντας υπόψη το χρόνο που απαιτείται για τη φόρτωση και την εκφόρτωση. Αν στο πέρας της εν λόγω διάρκειας ταξιδιού, τα ζώα δεν έχουν φθάσει στον προορισμό τους, πρέπει να εκφορτώνονται, να σιτίζονται, να ποτίζονται και να αναπαύονται επί τουλάχιστον 24 ώρες σε ένα εγκεκριμένο σημείο ελέγχου της ΕΕ, βλέπε [Κεφάλαιο 6. Παραμονή σε σημεία ελέγχου](#).

Στην πράξη, ο αριθμός των ωρών που μπορεί να μεταφέρονται τα άλογα περιορίζεται από τον αριθμό των οδηγών που συνοδεύουν τα ζώα. Ο καθαρός χρόνος οδήγησης μπορεί να αυξηθεί με δύο οδηγούς, όταν λόγω ενός εξελιγμένου συστήματος ποτίσματος τα ζώα μπορούν να ποτιστούν σε λιγότερο από μία ώρα. Οι περιορισμοί αυτοί πρέπει να λαμβάνονται υπόψη για έναν ρεαλιστικό προγραμματισμό της διαδρομής.

2.2.1 Διάρκεια ταξιδιού

Ορθές πρακτικές σχετικά με τον τρόπο και τη διάρκεια ταξιδιού:

26. Επαρκής χρόνος υπολογίζεται για τη **φόρτωση** των ζώων ώστε αυτή να γίνει με ήρεμο και ήσυχο τρόπο.
27. Η μεταφορική εταιρία επιλέγεται με βάση την εξουσιοδότηση, την εμπειρία και την ικανότητά της, από το πρόσωπο που αιτείται την μεταφορά ενός αλόγου (πελάτης).
28. Η **διάρκεια του ταξιδιού** καθορίζεται με ακρίβεια από τον οργανωτή της μεταφοράς, σε συμφωνία με τον πελάτη (π.χ. χάρτης διαδρομής, χρόνοι ξεκούρασης οδηγού, στάσεις σε σημεία ελέγχου, απαιτούμενες ενέργειες για την εξαγωγή/εισαγωγή σε περίπτωση ταξιδιών προς/από τρίτες χώρες, και βίζα οδηγού). Ο χρόνος που το ζώο βρίσκεται πάνω σε ένα βαγόνι φορτωμένο σε ένα όχημα θεωρείται χρόνος ταξιδιού και όχι χρόνος ξεκούρασης.
29. Ο μεταφορέας εξασφαλίζει ότι το σχέδιο του ταξιδιού είναι εν γνώσει των χώρων φόρτωσης και εκφόρτωσης πριν την έναρξη της μεταφοράς, ενώ έχουν γίνει οι **απαραίτητες συνεννοήσεις** (π.χ. στα σημεία ελέγχου ή στα πλοία).
30. Η **αποτελεσματική επικοινωνία** ανάμεσα στον οδηγό και τους υπεύθυνους για την φόρτωση/εκφόρτωση στα σημεία αναχώρησης/άφιξης είναι απαραίτητη. Για να επιτευχθεί αυτό πρέπει να είναι γνωστά τα στοιχεία επικοινωνίας όλων των εμπλεκομένων, ώστε να ενημερώνονται για οποιαδήποτε **τροποποίηση** στο συμφωνημένο πρόγραμμα μεταφοράς πριν ή και κατά τη διάρκεια του ταξιδιού.
31. Για ταξίδια όπου τα ζώα πρέπει να εκφορτωθούν σε ένα σημείο ελέγχου, η αρμόδια αρχή απαιτεί **απόδειξη κράτησης και απόδειξης αποδοχής** των ζώων στους σταθμούς ελέγχου καθ' οδών όπως αναφέρεται στο 1^ο Τμήμα του ημερολογίου ταξιδιού. Η διαδικασία αυτή αποτελεί μέρος των ελέγχων που διενεργούνται από την αρμόδια αρχή πριν από μεγάλα ταξίδια.
32. Η διάρκεια των στάσεων είναι αρκετά μεγάλη ώστε τα ζώα να ελέγχονται για τυχόν ενδείξεις υποβαθμισμένης υγείας ή ευζωίας, και για έλεγχο των συστημάτων παροχής τροφής και νερούς ώστε να εξασφαλίζεται επαρκής παροχή.
33. Επιτρέπεται αλλαγή στους χρόνους ταξιδιού για την **αγωγή μεμονωμένων ζώων**, εφόσον απαιτηθεί μετά από επιθεώρηση κατά τη διάρκεια στάσεων.
34. Ο χρόνος διαδρομής και οι στάσεις καθώς και οι διαδικασίες φόρτωσης και σήμανσης των οχημάτων προγραμματίζονται ανάλογα με το πραγματικό φορτίο (π.χ. απαιτήσεις χώρου, μέγιστος χρόνος ταξιδιού, χρόνοι παροχής τροφής και νερού κλπ.).
35. Ο μεταφορέας επιλέγει το όχημα ανάλογα με τον τύπο και τον αριθμό των αλόγων που πρόκειται να μεταφερθούν και τη διάρκεια του ταξιδιού (με εξοπλισμό φορτηγών σύμφωνα με την έγκριση τύπου I ή II).
36. Όλα τα απαραίτητα **έγγραφα** και αρχεία για το "φορτίο" προετοιμάζονται και συλλέγονται και ο οδηγός και ο χειριστής ενημερώνονται αναλόγως.
37. Σε περίπτωση μακρινών ταξιδιών, το **ημερολόγιο ταξιδιού** παρουσιάζεται τουλάχιστον 48 ώρες πριν από την προγραμματισμένη αναχώρηση στην αρμόδια κτηνιατρική υπηρεσία.

38. Το ταξίδι διεξάγεται με αρκετούς οδηγούς για να αποφευχθούν καθυστερήσεις λόγω των περιόδων αναπαύσεως των οδηγών που απαιτούνται από τους κοινωνικούς νόμους που δεν ταιριάζουν με τις περιόδους ανάπαυσης των ζώων.
39. Η φόρτωση και η μεταφορά είναι προγραμματισμένες έτσι ώστε τα άλογα να μπορούν να εκφορτωθούν άμεσα στον προορισμό.
40. Όλα τα **απαιτούμενα έγγραφα** (π.χ. πιστοποιητικά ζώων, φορτωτικές, πληροφορίες σημείων επαφής έκτακτης ανάγκης) συμπληρώνονται και παρέχονται στον οδηγό από τον οργανωτή της μεταφοράς, ώστε το όχημα να μπορεί να αποχωρήσει αμέσως μετά τη φόρτωση.

Βέλτιστες πρακτικές σχετικά με τον τρόπο και τη διάρκεια ταξιδιού:

41. Το σφαγείο και οι μεταφορείς έχουν σαφείς συμφωνίες για τον **καταμερισμό των ευθυνών**, και μεταφέρουν τις συμφωνίες αυτές στους οδηγούς και το προσωπικό των σφαγείων.
42. Ο **“Δείκτης Ασφαλείας του Καιρού για Ζωντανά Ζώα”** (δείτε Κεφάλαιο [4.3 Κλιματικός έλεγχος](#)) χρησιμοποιείται για τον προγραμματισμό του χρονοδιαγράμματος του ταξιδιού, λαμβάνοντας υπόψη τις καιρικές συνθήκες. Εάν η θερμική καταπόνηση είναι πιθανή κατά τη διάρκεια της ημέρας, τα ταξίδια προγραμματίζονται για να αξιοποιηθούν οι ψυχρότερες συνθήκες τη νύχτα και να αποφευχθεί το ταξίδι κατά τη διάρκεια των ζεστών ωρών της ημέρας. Το ταξίδι αναβάλλεται εάν είναι απαραίτητο.
43. Ο χρόνος ταξιδιού περιορίζεται σε 12 ώρες το μέγιστο για όλα τα άλογα.
44. Όταν προγραμματίζεται η πορεία του δρομολογίου, αποφεύγονται οι κακοί δρόμοι και/ή οι αγροτικοί δρόμοι, εφόσον υπάρχουν εναλλακτικές διαδρομές με δρόμους καλής ποιότητας για να αυξηθεί η άνεση των ζώων.
45. Αποφεύγονται **γνωστές ή προβλέψιμες καθυστερήσεις**, όπως οι εργασίες οδοποιίας και οι εκτροπές κυκλοφορίας, ιδιαίτερα κατά τις ώρες αιχμής, εάν υπάρχουν εύλογες εναλλακτικές λύσεις.

2.2.2 Σχέδια έκτακτης ανάγκης

Ο κύριος στόχος του μεταφορέα είναι να παραδώσει τα ζώα έγκαιρα και σε καλές συνθήκες ευζωίας, παρά τους κινδύνους για καθυστέρηση στο δρόμο. Μπορεί να υπάρξουν καταστάσεις έκτακτης ανάγκης, ακόμη και όταν έχει γίνει η βέλτιστη προετοιμασία και προγραμματισμός. **Το σχέδιο έκτακτης ανάγκης έχει ως στόχο να βοηθήσει τον οδηγό και την εταιρεία μεταφορών να εξασφαλίσουν την υγεία και την ευζωία των ζώων σε περίπτωση έκτακτης ανάγκης.** Τα σχέδια έκτακτης ανάγκης είναι πλέον χρήσιμα όταν αποτελούν αντικείμενο εκπαίδευσης και ενημερώνονται τακτικά από τον μεταφορέα. Τα σχέδια πρέπει να απαντούν σε τέσσερις ερωτήσεις: ποιοι **δυσνητικοί κίνδυνοι** μπορεί να προκαλέσουν καταστάσεις έκτακτης ανάγκης, **τι μπορεί να γίνει** όταν αυτές προκύψουν, **ποιος πρέπει να κάνει τι** και **πώς θα εφαρμοστούν τα μέτρα αντιμετώπισής της**. Με την προετοιμασία, ο μεταφορέας θα είναι σε θέση να ανταποκριθεί με αποτελεσματικό τρόπο και να μειώσει τον αντίκτυπο μιας καθυστέρησης ή ενός ατυχήματος στα ζώα. Το Σχήμα 2.1 παρέχει ένα παράδειγμα σχεδίου έκτακτης ανάγκης [από τον Οδηγό Πρακτικών Κατευθυντήριων Γραμμών για την Αξιολόγηση Καταλληλότητας Μεταφοράς των Ιπποειδών \(2016\).](#)

Annex III— Example of UK contingency plan

Council Regulation (EC) 1/2005
Contingency Plan Template For Type 2 Transporters
Please complete this Contingency Plan and submit to the following address with your application form for a Type 2 Transporter Authorisation:

This generic Contingency Plan is to be completed by the Transporter.

Section 1 – Contact Details

Name of Transporter
Address:

Contact Telephone Number Email Address

Section 2 – In case of an emergency:

- 1 Who is your nominated vehicle breakdown/recovery company?
- 2 What action will you take in the event of a traffic accident, road closure or weather conditions delay your journey?
- 3 What action will you take if the ferry/shuttle service has been suspended?
- 4 What action will you take in the event that your vehicle suffers an irreparable breakdown?
- 5 What action will you take if any animal(s) become ill during the journey?
- 6 What action will you take if any animal(s) needs to be euthanased?
- 7 What action will you take in the event that you encounter extreme temperatures (either hot or cold) during the journey?
- 8 What action will you take if there is confirmation of a Notifiable Disease in an area you're travelling through?

Transporter Signature
Name in BLOCK LETTERS Date

Σχήμα 2.1. Η δομή ενός σχεδίου έκτακτης ανάγκης (όπως παρουσιάζεται στον Οδηγό Πρακτικών Κατευθυντήριων Γραμμών για την Αξιολόγηση της Καταλληλότητας Μεταφοράς των Ιπποειδών 2016).

Ορθές πρακτικές σχετικά με τα σχέδια έκτακτης ανάγκης

46. **Σε περίπτωση καθυστέρησης**, η ευζωία και η ασφάλεια των ζώων πρέπει να θεωρείται πρωταρχικής σημασίας ανά πάσα στιγμή. Είναι ευθύνη του οδηγού να διατηρεί τα ζώα άνετα και ασφαλή και να διασφαλίζει ότι ο χρόνος ταξιδιού περιορίζεται στο ελάχιστο.
47. Ο οδηγός θα πρέπει να καταβάλει κάθε δυνατή προσπάθεια για να ελαχιστοποιήσει καθυστερήσεις και να εξασφαλίσει ότι υπάρχει **νερό, σκιά σε μια θερμή ημέρα και επαρκής εξαερισμός**.

48. Εάν είναι απαραίτητο, ο οδηγός **θα πρέπει να ζητήσει τη βοήθεια της αστυνομίας** για να μπορέσει το ταξίδι του να συνεχιστεί το συντομότερο δυνατό κατά τη διάρκεια υποχρεωτικής στάσης για μακρό διάστημα (π.χ. εάν ο δρόμος είναι κλειστός λόγω ατυχήματος).
49. Σε περίπτωση **μηχανικής βλάβης** του οχήματος, πρέπει να προσδιοριστεί η φύση της βλάβης και να εκτιμηθεί η διάρκεια των επισκευών. Εάν οι επισκευές δεν μπορούν να πραγματοποιηθούν στο χώρο της βλάβης ή θα διαρκέσουν για μεγάλο χρονικό διάστημα, θα πρέπει να γίνουν **οι απαραίτητες συνεννοήσεις για να χρησιμοποιηθεί άλλο όχημα.**
50. Στο όχημα πρέπει να υπάρχει σχέδιο έκτακτης ανάγκης. Ένα παράδειγμα σχεδίου παρέχεται στο Σχήμα 2.1. Το σχέδιο πρέπει να είναι γνωστό και κατανοητό από όλους όσοι ασχολούνται με τη μεταφορά ζώων κατά τη διάρκεια οποιουδήποτε ταξιδιού. Πρέπει να περιγράφει πώς να διαχειριστούν απρόβλεπτα περιστατικά και καθυστερήσεις προκειμένου να διασφαλιστεί ότι τα ζώα δεν θα υποστούν σημαντικό κακό. Οι καθυστερήσεις μπορεί να οφείλονται σε καιρικές συνθήκες, ζητήματα κυκλοφορίας, ατυχήματα, έργα οδοποιίας, μηχανικές βλάβες ή κλείσιμο εγκαταστάσεων. Το σχέδιο έκτακτης ανάγκης πρέπει, μεταξύ άλλων, να προβλέπει την παροχή εγκαταστάσεων για τη διαμονή ζώων σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης.
51. Στην περίπτωση έκτακτου συμβάντος, το σχέδιο αντιμετώπισής του ενεργοποιείται από όποιον αντιληφθεί πρώτος το πρόβλημα, τον οδηγό ή τον μεταφορέα.
52. Το σχέδιο έκτακτης ανάγκης πρέπει **να περιλαμβάνει τα παρακάτω στοιχεία:**
- α) Λύσεις για το πώς μπορεί να στηθεί μια **σταθερή γέφυρα επικοινωνίας** μεταξύ του μεταφορέα και του οδηγού,
 - β) Λύσεις σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο μπορεί να εξασφαλιστεί η **επικοινωνία με τις αρχές** (αστυνομία/κτηνίατροι),
 - γ) **Κατάλογο των τηλεφωνικών αριθμών επικοινωνίας** όλων των εμπλεκόμενων μερών, συμπεριλαμβανομένου του αριθμού τηλεφώνου της ασφαλιστικής εταιρείας για τα πτηνά,
 - δ) Λύσεις σχετικά με τον **τρόπο οργάνωσης των τοπικών υπηρεσιών βοήθειας**, για την οργάνωση της μεταφόρτωσης του φορτίου (εναλλακτικές λύσεις),
 - ε) Λύσεις για την **οργάνωση επισκευών** σε περίπτωση βλάβης του οχήματος,
 - στ) Λύσεις για την **εκφόρτωση ζώων** σε περίπτωση έκτακτης ανάγκης ή καθυστέρησης: τα **σημεία όπου μπορούν να εκφορτωθούν τα ζώα** είναι εντοπισμένα σε όλη τη διάρκεια της προγραμματισμένης διαδρομής και οι πληροφορίες αυτές είναι άμεσα διαθέσιμες στον οδηγό,
 - ζ) Λύσεις για το πώς μπορεί να οργανωθεί η παροχή **τροφής, νερού και στρωμνής** για τα ζώα σε περίπτωση απρόβλεπτων μεγάλων καθυστερήσεων (π.χ. στις συννοριακές διαβάσεις),
 - η) **Άλλα θέματα** που είναι απαραίτητα για να εξασφαλιστεί ότι τα ζώα δεν υφίστανται σημαντικό κακό εξαιτίας καθυστερήσεων κατά τη μεταφορά.
53. **Τα ζώα μπορεί να τραυματιστούν** κατά τη διάρκεια της μεταφοράς. Είναι δυνατό να χρειαστεί ένα ζώο να υποστεί ευθανασία πριν από την άφιξή του στον προορισμό του, προκειμένου να αποφευχθεί ο πόνος ή η αγωνία του ζώου. Ως εκ τούτου, ο μεταφορέας θα πρέπει να έχει στη διάθεσή του τα **στοιχεία επικοινωνίας ενός κτηνιάτρου ή εξουσιοδοτημένου σφαγέα**, που είναι ικανός για να κάνει την ευθανασία, σε συγκεκριμένα σημεία κατά μήκος του ταξιδιού ή στον προορισμό.

54. Μόνο οι οδηγοί ή οι συνοδοί που έχουν πιστοποιητικό επάρκειας και έχουν λάβει ειδική εκπαίδευση στον τομέα της επείγουσας φροντίδας των ζώων, μπορούν να παράσχουν **κτηνιατρική φροντίδα σε ζώα που τραυματίστηκαν** κατά τη μεταφορά.

Βέλτιστες πρακτικές σχετικά με τα σχέδια έκτακτης ανάγκης

55. Ένα σχέδιο έκτακτης ανάγκης πρέπει να έχει εκπονηθεί και για **σύντομα ταξίδια μικρότερα των 8 ωρών**.
56. Για να είστε κατάλληλα προετοιμασμένοι για ένα ατύχημα, κάθε όχημα μεταφοράς θα πρέπει να φέρει τα ακόλουθα:
- α) **Φύλλο με στοιχεία επαφής** σε περίπτωση έκτακτης ανάγκης, με διαθέσιμους αριθμούς τηλεφώνου όλο το 24ώρο, από το σημείο αναχώρησης και προορισμού, από τις τοπικές αρμόδιες αρχές, τους διαθέσιμους κτηνιάτρους, τις υπηρεσίες έκτακτης ανάγκης, τους ιδιοκτήτες σημείων έκτακτης ανάγκης και τις ασφαλιστικές εταιρείες,
 - β) **Συσκευές προειδοποίησης** έκτακτης ανάγκης (π.χ. φωτοβολίδες, τρίγωνα έκτακτης ανάγκης) σύμφωνα με τις ευρωπαϊκές απαιτήσεις,
 - γ) **Κάμερα/κάμερα κινητού τηλεφώνου**,
 - δ) **Πληροφοριακό δελτίο** για ατυχήματα,
 - ε) **Δελτίο με την πολιτική της εταιρίας για τα ατυχήματα/Τυποποιημένες Διαδικασίες Λειτουργίας**,
 - στ) **Πυροσβεστήρας**,
 - ζ) **Σύνεργα διαχείρισης διαρροών ή καθαρισμού**.
57. Ο μεταφορέας πρέπει να **παρακολουθεί συνεχώς την ευζωία και την κατάσταση** των ζώων κατά τη διάρκεια οποιασδήποτε καθυστέρησης.
58. Σε περίπτωση καθυστέρησης, ο μεταφορέας πρέπει να **επικοινωνήσει με τα πρόσωπα επαφής του σημείου αναχώρησης και προορισμού** για να τους ενημερώσει για τη φύση της καθυστέρησης και να καθορίσει το καλύτερο σχέδιο δράσης για τον εαυτό τους και την ευημερία των ζώων.
59. Θα πρέπει να υπάρχει πρόβλεψη για **άνετη και εύκολη πρόσβαση έκτακτης ανάγκης** στα οχήματα ώστε να διευκολύνεται η επιθεώρηση των ζώων και να παρέχεται βοήθεια σε αυτά που βρίσκονται σε ανάγκη.
60. Οι διαδικασίες έκτακτης ανάγκης **αξιολογούνται περιοδικά** και συζητούνται με το προσωπικό μέσω εσωτερικών ελέγχων και τροποποιούνται ανάλογα με τις ανάγκες.
61. Ο εξοπλισμός που φυλάσσεται για **ευθανασία έκτακτης ανάγκης** είναι καλά συντηρημένος και μπορεί να λειτουργήσει αποτελεσματικά. Κρατούνται τεκμηριωμένα αρχεία κατοχής και συντήρησης του εξοπλισμού.
62. Οι πληροφορίες σχετικά με τον τρόπο μεταφοράς των ζώων (συμπεριλαμβανομένων των ζητημάτων που σχετίζονται με καταστάσεις έκτακτης ανάγκης) **μοιράζονται μεταξύ των μεταφορέων** και αξιολογούνται σε τακτική βάση (κατά πόσο είναι αποτελεσματικές ή όχι).

2.3. Μέσα μεταφοράς

Οι συνθήκες υπό τις οποίες τα ζώα μεταφέρονται σε μεγάλο βαθμό καθορίζονται από το μέσο μεταφοράς (συνήθως όχημα) με το οποίο μεταφέρονται. Οι δυνατότητες του οδηγού να ρυθμίζει τις **συνθήκες περιβάλλοντος στο όχημα** εξαρτώνται από τον εξοπλισμό με τον οποίο αυτό είναι εξοπλισμένο. Ο σχεδιασμός του οχήματος είναι πολύ σημαντικός τόσο για μικρές όσο και για μεγάλες διαδρομές, ωστόσο υπάρχουν αυστηρότερα πρότυπα για φορτηγά που χρησιμοποιούνται για μεγάλες διαδρομές. Ο κίνδυνος τεχνικών βλαβών μειώνεται μέσω

της κατάλληλης **συντήρησης**, η οποία αποτελεί ουσιαστικό μέρος της προετοιμασίας του οχήματος.

Υπάρχουν διάφορες πτυχές στον σχεδιασμό και συντήρηση των οχημάτων που μπορούν να επηρεάσουν την ευζωία των ζώων κατά τη μεταφορά και που συνιστούν δυνητικούς κινδύνους. Επειδή τα ζώα διατηρούνται σε σχετικά μικρό χώρο απαιτείται συνεχής ανανέωση του αέρα, τόσο για τον περιορισμό της συσσώρευσης αμμωνίας και διοξειδίου του άνθρακα όσο και για την αποτροπή της συσσώρευσης θερμότητας. Ωστόσο, κατά τη διάρκεια διαδρομών ένα ευρύ φάσμα καιρικών συνθηκών και θερμοκρασιών περιβάλλοντος λαμβάνει χώρα ενώ και η ταχύτητα του οχήματος είναι μεταβλητή. Παρατεταμένες στάσεις σε ζεστά κλίματα που οφείλονται στην κυκλοφορία ή π.χ. στον έλεγχο στα σύνορα μπορεί να οδηγήσουν στη θέρμανση των εσωτερικών χώρων του οχήματος με αποτέλεσμα τη θερμική καταπόνηση των ζώων. Έτσι, κατάλληλα και επαρκή **συστήματα εξαερισμού** είναι απαραίτητα για να εξασφαλίζουν καλή ποιότητα αέρα αλλά και να διατηρούν τις θερμοκρασίες των διαμερισμάτων εντός της **θερμο-ουδέτερης ζώνης** των ζώων.

Οι θερμο-ουδέτερες ζώνες χαρακτηρίζονται από μια ελάχιστη και μια μέγιστη κρίσιμη θερμοκρασία αέρα ([Δείτε επίσης το Κεφ. 4.3 Κλιματικός έλεγχος](#)). Αν και για τα άλογα δεν υπάρχουν ευρέως αποδεκτά απόλυτα κριτήρια για τις θερμικές απαιτήσεις λόγω της ικανότητάς τους να προσαρμόζονται, η ξαφνική μεταφορά σε διαφορετικά περιβάλλοντα μπορεί να προκαλέσει οξεία **θερμική καταπόνηση**. Περαιτέρω παράγοντες όπως η υγρασία και η υγρασία του τριχώματος μπορούν επίσης να επηρεάσουν το αποδεκτό εύρος θερμοκρασιών. Τα συστήματα εξαερισμού είναι είτε παθητικά (εξαρτώνται από την κίνηση του οχήματος για τη λειτουργία τους) είτε **εξαναγκασμένης ροής** (τα οποία μπορούν να λειτουργούν όταν το όχημα είναι ακίνητο). Τα παθητικά συστήματα αερισμού είναι κοινά σε οχήματα που χρησιμοποιούνται για μικρές διαδρομές (λιγότερες από 8 ώρες), ενώ για οχήματα μακράς διαδρομής απαιτούνται συστήματα εξαναγκασμένης ροής.

Σύμφωνα με τον κανονισμό, η ελάχιστη ονομαστική δυναμικότητα της ροής αέρα των ανεμιστήρων είναι 60 m³/h ανά 100 kg ζώντος βάρους. Επιπλέον, το σύστημα εξαερισμού πρέπει να μπορεί να λειτουργεί για τουλάχιστον 4 ώρες όταν ο κινητήρας του οχήματος είναι απενεργοποιημένος. Η αποτελεσματικότητα των συστημάτων εξαναγκασμού εξαερισμού έχει μεγάλη σημασία για τις μεταφορές από τη Βόρεια Ευρώπη στις Μεσογειακές περιοχές το καλοκαίρι.

Οι κακές **αναρτήσεις** μπορεί επίσης να βλάψει την ευζωία των ζώων. Οι υπερβολικές δονήσεις μπορεί να οδηγήσουν σε συμπτώματα που κυμαίνονται από ναυτία έως μυϊκή κόπωση. Οι μη ολισθηρές **επιφάνειες δαπέδου** είναι απαραίτητες για την αποφυγή πτώσεων και απαιτούνται από τον Κανονισμό. Ένα στρώμα **κλινοστρωμνής** δεν θα επιλύσει τα προβλήματά από ένα ολισθηρό δάπεδο. Ο κύριος σκοπός της κλινοστρωμνής (που απαιτείται μόνο για μεγάλα ταξίδια) είναι η απορρόφηση του χυμένου νερού, των κοπράνων και των ούρων που παράγονται από τα ζώα κατά τη διάρκεια του ταξιδιού. Επομένως, το κατάλληλο υλικό κλινοστρωμνής πρέπει να είναι στεγνό με υψηλή ικανότητα να απορροφά υγρά. Οι επαρκείς ποσότητες κλινοστρωμνής επιτρέπουν μεγαλύτερη άνεση και μπορεί να διευκολύνουν την ανάπαυση των ζώων, αν και τα άλογα παραμένουν συνήθως σε όρθια θέση κατά τη μεταφορά. Αν και η κλινοστρωμνή μπορεί να είναι βρώσιμη, η υπερ-κατανάλωσή της είναι σπάνια. Πρέπει να αποφεύγονται υλικά σκονισμένα ή με μούχλα.

Ο Κανονισμός απαιτεί τα οχήματα αυστηρότερων προδιαγραφών (με τις επιπλέον προβλέψεις για μακρινά ταξίδια) να διαθέτουν εξοπλισμό για την **παρακολούθηση** και καταγραφή της θερμοκρασίας. Ένα παράδειγμα φαίνεται στο Σχήμα 2.2.

Σχήμα 2.2 Εξοπλισμός παρακολούθησης κλίματος

Ο κίνδυνος θερμικής καταπόνησης κατά τη μεταφορά είναι σημαντικός και είναι απαραίτητο να εξασφαλιστεί η **έγκαιρη επισήμανση** θερμικών συνθηκών που ενδέχεται να θέσουν σε κίνδυνο την ευζωία των ζώων. Ωστόσο, στα περισσότερα συστήματα παρακολούθησης εξακολουθεί να απαιτείται η παρέμβαση του οδηγού ή του συνοδού. **Ο αυτόματος έλεγχος και η ρύθμιση του μηχανικού εξαερισμού** είναι τεχνικά εφικτός και νέα στοιχεία δείχνουν ότι θα ήταν επωφελής για τη μεταφορά ζώων.

Η Ευρωπαϊκή Αρχή για την Ασφάλεια των Τροφίμων (EAAT) συνιστά να παρακολουθούνται εκτός από τη θερμοκρασία, παράμετροι όπως η σχετική υγρασία, οι κραδασμοί και το συνολικό βάρος, για την αξιολόγηση της ευζωίας κατά τη μεταφορά. Ωστόσο, μεγάλο μέρος του εξοπλισμού (π.χ. αυτό για τη μέτρηση της σχετικής υγρασίας) δεν είναι ακόμη επαρκώς ανθεκτικό ή αρκετά ακριβές για τις συνήθεις εφαρμογές στις εμπορικές μεταφορές. Επιπλέον, οι παράμετροι αυτοί είναι πιθανώς περισσότερο χρήσιμοι για την **αξιολόγηση μετά το ταξίδι**, και λιγότερο για προσαρμογή των συνθηκών κατά τη διάρκεια του ταξιδιού. Οι δονήσεις συνδέονται κυρίως με το στυλ οδήγησης και εξετάζονται στην παράγραφο [4.2 Οδήγηση](#) αυτού του εγγράφου.

Τα άλογα κατά βάση μεταφέρονται χωριστά σε οχήματα ενός καταστρώματος. Εάν μεταφέρονται σε οχήματα πολλαπλών καταστρωμάτων, μπορεί να χρησιμοποιηθεί μόνο το χαμηλότερο κατάστρωμα. Επιπλέον, το ύψος του εσωτερικού διαμερίσματος πρέπει να είναι τουλάχιστον 75 εκατοστά υψηλότερο από το ύψος του ακρωμίου του υψηλότερου ζώου. Ο ανεπαρκής περιορισμός αποτελεί σημαντικό κίνδυνο για την ευζωία κατά τη μεταφορά των αλόγων. Επομένως, τα οχήματα που έχουν σχεδιαστεί για τη μεταφορά των αλόγων πρέπει να έχουν επαρκώς στερεά και ασφαλή **χωρίσματα**. Αυτά θα πρέπει να βοηθούν στην ισορροπία όταν είναι απαραίτητο, να αποτρέπουν τραυματισμούς και να αποφεύγουν την αρνητική αλληλεπίδραση μεταξύ γειτονικών ζώων. Ο Κανονισμός δεν ορίζει διαστάσεις για χωρίσματα, αλλά πρέπει:

- ο Να έχουν αρκετή αντοχή για να αντέχουν το βάρος των ζώων.
- ο Να έχουν εξαρτήματα σχεδιασμένα για εύκολη και γρήγορη χρήση.

Σε οχήματα που χρησιμοποιούνται για ταξίδια μεγαλύτερα των οκτώ ωρών, τα διαχωριστικά πρέπει να είναι:

- ο Τοποθετημένα ώστε να σχηματίζονται ξεχωριστά διαμερίσματα

- ο Προσαρμόσιμα για να καλύπτουν τις ιδιαίτερες ανάγκες κάθε ζώου που μεταφέρεται.

Όταν μεταφέρετε μία φοράδα και ένα πουλάρι μαζί, τα χωρίσματα πρέπει να είναι συνεχόμενα (χωρίς κενά) σε όλο το ύψος και πλάτος για να εξασφαλιστεί ότι το πουλάρι δεν θα παγιδευτεί σε κάποιο κενό. Ο ανεπαρκής **διαθέσιμος χώρος** θεωρείται ως σημαντικός κίνδυνος για την ευζωία των ζώων, αλλά επειδή τα άλογα μπορεί να δυσκολεύονται να διατηρήσουν την ισορροπία τους, ο πολύς διαθέσιμος χώρος μπορεί επίσης να αποτελέσει πρόβλημα. Όταν τα άλογα μεταφέρονται σε μεμονωμένες καμπίνες, ο χώρος καθορίζεται κυρίως από τη σωστή τοποθέτηση των χωρισμάτων. Οι νομικές απαιτήσεις για το μέγεθος του χώρου είναι μάλλον γενικές και αγνοούν τις διαφορές στο μέγεθος του σώματος των ζώων σε κάθε κατηγορία. Επειδή τα άλογα τοποθετούνται μεμονωμένα, η πρόβλεψη επιπλέον χώρου μπορεί να βελτιώσει τις συνθήκες για τα ζώα. Επιπλέον, η θερμοκρασία περιβάλλοντος μπορεί να ληφθεί υπόψη δίνοντας στα ζώα περισσότερο χώρο όταν μεταφέρονται με ζεστό καιρό. Το σύστημα εξαερισμού πρέπει να είναι σχεδιασμένο έτσι ώστε να είναι ικανό να αερίζει επαρκώς όλα τα ξεχωριστά διαμερίσματα.

Κατά τη διάρκεια μακρινών ταξιδιών, τα ζώα θα πρέπει να έχουν πρόσβαση σε πόσιμο **νερό** και να έχουν τη δυνατότητα να **φάνε** και να **ξεκουραστούν** κατά τη διάρκεια του ταξιδιού. Πρακτικά αυτό μπορεί να γίνει μόνο κατά τις στάσεις, και μόνο εάν είναι διαθέσιμος ο απαιτούμενος εξοπλισμός. Ο Κανονισμός απαιτεί τα άλογα να ποτίζονται κάθε 8 ώρες, αν και ένα διάστημα που δεν υπερβαίνει τις 4,5 ώρες προτείνεται με βάση τις βιολογικές ανάγκες. Η ποιότητα του νερού και ο εξοπλισμός που χρησιμοποιείται είναι σημαντικές. Ομοίως, εάν πρόκειται να δοθεί τροφή σε άλογα, θα πρέπει να έχουν συνηθίσει το είδος της παρεχόμενης τροφής.

2.3.1 Σχεδιασμός και συντήρηση του οχήματος

Ορθές πρακτικές για το σχεδιασμό και συντήρηση του οχήματος

63. Τα καυσαέρια του κινητήρα δεν εισέρχονται στην περιοχή που μεταφέρονται τα ζώα.
64. **Οι αισθητήρες θερμοκρασίας** τοποθετούνται στο μπροστινό και στο πίσω μέρος μέσα σε κάθε μονάδα μεταφοράς για να παρέχουν μια σαφή εικόνα της μέσης θερμοκρασίας. Οι αισθητήρες θερμοκρασίας τοποθετούνται σε ύψος πάνω από το κεφάλι του αλόγου, αλλά όχι στην οροφή. Δεν επηρεάζονται από τον εξαερισμό για να διασφαλιστεί η ακρίβεια της μέτρησης. Έχουν ισχυρή κατασκευή, είναι ικανοί να αντέχουν σε σκληρό περιβάλλον και δίνουν μετρήσεις που αντικατοπτρίζουν με ακρίβεια την πραγματική θερμοκρασία του αέρα όπου βρίσκονται.
65. Το όχημα έχει σχεδιαστεί έτσι ώστε να μπορεί να εφαρμοστεί επαρκής **εξαερισμός** πάνω από τα άλογα και να απομακρυνθεί η πλεονάζουσα θερμότητα από τα μεμονωμένα διαμερίσματα.
66. Ο οδηγός είναι σε θέση να παρακολουθεί τη θερμοκρασία του χώρου των ζώων από την καμπίνα του φορτηγού. Το **σύστημα παρακολούθησης** είναι σαφές και απλό στη λειτουργία και ερμηνεία, και δίνει προειδοποιήσεις σε περίπτωση αναμενόμενων σημαντικών αποκλίσεων εκτός των αποδεκτών θερμοκρασιακών ορίων για τα μεταφερόμενα ζώα.

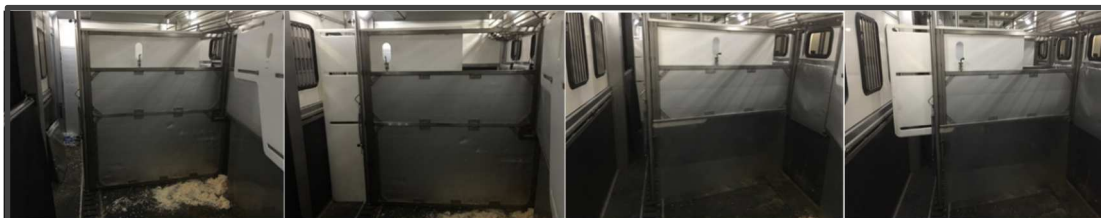
Σχήμα 2.3 Παρακολούθηση του χώρου των ζώων με μία κάμερα

67. Καταρτίζεται **σχέδιο φόρτωσης** και το όχημα προετοιμάζεται αναλόγως, ώστε να μπορούν να χειριστούν και να μεταφερθούν ξεχωριστά οι ακόλουθες κατηγορίες ζώων (όταν υπάρχουν):
- α) Ζώα διαφορετικών ειδών,
 - β) Ζώα με σημαντικά διαφορετικά μεγέθη ή ηλικίες,
 - γ) Ενήλικες επιβήτορες
 - δ) Σεξουαλικά ώριμα αρσενικά και θηλυκά,
 - ε) Εχθρικά μεταξύ τους ζώα,
 - στ) Δεμένα και μη-δεμένα ζώα (εκτός από την φοράδα με το πουλάρι της).
68. Τα μη-εξημερωμένα άλογα φορτώνονται σε ομάδες το πολύ τεσσάρων ζώων. Τα μη-εξημερωμένα άλογα μεταφέρονται μόνο σε κοντινές διαδρομές.
69. Το όχημα επιθεωρείται από τον οδηγό πριν από τη φόρτωση των ζώων.
70. Η ισχύς της άδειας και των πρωτοκόλλων (συντήρησης, απολύμανσης) των οχημάτων ελέγχεται πριν από την αναχώρηση, και η κατάσταση του καταστώματος φόρτωσης, της ράμπας και του τεχνικού εξοπλισμού ελέγχεται με φυσική παρουσία.
71. Τα αεροδυναμικά πτερύγια αέρα που είναι εγκατεστημένα σε ελκυστήρες φορτηγών για την αύξηση της απόδοσης καυσίμου δεν περιορίζουν τη ροή αέρα στο ρυμουλκούμενο που είναι απαραίτητο για τον αερισμό και την ψύξη.

Βέλτιστες πρακτικές για το σχεδιασμό και συντήρηση του οχήματος

72. Η **πίεση των ελαστικών** ελέγχεται πριν από τη μεταφορά των ζώων: αποφεύγεται η υπερβολική πίεση στα ελαστικά (όπως συνηθίζεται να γίνεται για να παραταθεί η διάρκεια της "χρήσιμης" πίεσης πληρώσεως) για τη μείωση των κραδασμών.
73. Οι **αναρτήσεις** είναι καλά συντηρημένες για τη μείωση των κραδασμών, μειώνοντας το στρες στα ζώα.
74. Οι δοκοί στο αμάξωμα των φορτηγών και σε ημι-ρυμουλκούμενα μονού καταστώματος έχουν ύψος τουλάχιστον 2 m και είναι επενδυμένοι σε όλο το μήκος τους με μαλακό υλικό πάχους 2 cm.
75. Τα τοιχώματα, τα δάπεδα και οι οροφές είναι επενδυμένα ή κατασκευασμένα με τη χρήση κατάλληλου υλικού για την αποφυγή γδαρσίματος ή τραυματισμού.
76. Αν το δάπεδο είναι μεταλλικό ανάγλυφου πέλματος, έχει ελάχιστο πέλμα τουλάχιστον 3mm.

77. Η σύνδεση μεταξύ του κλωβού του φορτίου και του πλαισίου έχει σχεδιαστεί για να ελαχιστοποιεί τις δονήσεις.
78. Τα **χωρίσματα** που χρησιμοποιούνται μεταξύ των διαμερισμάτων σχεδιάζονται έτσι ώστε να προστατεύουν και να απομονώνουν (φυσικά αλλά όχι κοινωνικά) κάθε ζώο. Τα χωρίσματα είναι συμπαγή, ξεκινούν από το πάτωμα, καλύπτουν το πλήρες πλάτος του οχήματος και είναι όσο το δυνατόν πιο υψηλά χωρίς να επηρεάζουν τον αερισμό.

Σχήμα 2.4 Παραδείγματα σωστά σχεδιασμένων χωρισμάτων για τη μεταφορά αλόγων

79. Για να διευκολύνεται η κίνηση των ζώων, τόσο οι τοίχοι όσο και το δάπεδο είναι απαλού χρώματος και το δάπεδο της ράμπας φόρτωσης ταιριάζει με το δάπεδο της μονάδας μεταφοράς. Η δυνατή αντίθεση μεταξύ των χρωμάτων αποφεύγεται.
80. Ανεξάρτητα από το χρόνο ταξιδιού, τα άλογα τοποθετούνται σε ξεχωριστά διαμερίσματα (αλλά όχι κοινωνικά απομονωμένα), εκτός εάν αυτό είναι πιθανό να προκαλέσει σοβαρό στρες, π.χ. για άπειρα ζώα.
81. Όλα τα οχήματα (και εκείνα που χρησιμοποιούνται μόνο για μικρές διαδρομές) είναι εξοπλισμένα με εξαναγκασμένο εξαερισμό, είναι ανοιχτού χρώματος και έχουν μονωμένη οροφή.
82. Η **τεχνική κατάσταση** των οχημάτων και των ρυμουλκουμένων για μεταφορές αλόγων παρακολουθείται μέσω ετήσιου ελέγχου και έγκρισης από ειδικευμένο προσωπικό.
83. Η **δυναμικότητα του συστήματος εξαερισμού** είναι τουλάχιστον 60 m³/h/KN βάρους του ζωντανού ζώου για μικρές και μεγάλες διαδρομές. Για ταξίδια άνω των 8 ωρών, αποτελεί νομική απαίτηση (Άρθρο 3, Κεφάλαιο VI του Παραρτήματος I) και ως εκ τούτου Ορθή Πρακτική.
84. Ο εξοπλισμός εξαναγκασμού αερισμού χρησιμοποιείται όταν οι θερμοκρασίες περιβάλλοντος κατά τη διάρκεια του ταξιδιού ενδέχεται να πέσουν κάτω από -5 ° C ή πάνω από 25 ° C για περισσότερο από 0,5 ώρα.
85. Η λειτουργικότητα του συστήματος εξαερισμού ελέγχεται καθημερινά.
86. Για τη μεταφορά αλόγων χρησιμοποιούνται μόνο οχήματα μονού καταστρώματος.
87. Τα ζώα μπορούν να ελεγχθούν από το εξωτερικό του οχήματος ανά πάσα στιγμή, είτε απευθείας, είτε χρησιμοποιώντας ένα σύστημα κάμερας.
88. Οι επιβήτορες και οι φοράδες δεν μεταφέρονται στο ίδιο όχημα εκτός αν μπορούν να χωριστούν σε διαμερίσματα με διαφορετικούς χώρους αέρα.

2.3.2 Διαθέσιμος χώρος

Ορθές πρακτικές σχετικά με τον διαθέσιμο χώρο:

89. Ο ελάχιστος απαιτούμενος διαθέσιμος χώρος όπως καθορίζεται στον Κανονισμό (Κεφάλαιο VII) λαμβάνεται υπόψη.

Πίνακας 2.2 Απαιτούμενος χώρος για άλογα

Είδος Αλόγου	Ελάχιστο απαιτούμενος χώρος	Ελάχιστο απαιτούμενο μήκος και πλάτος
Ενήλικα άλογα	1.75 m ²	(0.7 × 2.5 m)
Νεαρά άλογα (6-24 μηνών) (ταξίδια έως 48 ώρες)	1.2 m ²	(0.6 × 2 m)
Νεαρά άλογα (6-24 μηνών) (ταξίδια πάνω από 48 ώρες)	2.4 m ²	(1.2 × 2 m)
Ιππάρια (ύψους έως 144 cm)	1 m ²	(0.6 × 1.8 m)
Πουλάρια (0-6 μηνών)	1.4 m ²	(1 × 1.4 m)

Σημείωση: Κατά τη διάρκεια μακρινών ταξιδιών, τα πουλάρια και τα νεαρά άλογα πρέπει να μπορούν να ξαπλώσουν.

Βέλτιστες πρακτικές σχετικά με τον διαθέσιμο χώρο

90. Στα άλογα παρέχετε επαρκή χώρο για την αποφυγή προβλημάτων διατήρησης ισορροπίας, τραυματισμού και φθοράς του οχήματος. Ορισμένα άλογα χρειάζονται περισσότερο χώρο από άλλα λόγω του μεγέθους, της φυλής ή της στάσης τους: στέκονται "αγέρωχα". Μια κατευθυντήρια οδηγία είναι να παρέχεται μεταξύ 10 και 20 cm καθαρού χώρου μεταξύ του ζώου και των χωρισμάτων.
91. Για την καλύτερη ισορροπία και διάθεση επαρκούς χώρου στα άλογα που πρόκειται να μεταφερθούν, αυτά σταβλίζονται διαγώνια με λοξά διαμερίσματα 30-40 cm.
92. Εάν σταβλιστούν διαγώνια, τα ζώα τοποθετούνται με το οπίσθιο τεταρτημόριο στην κατεύθυνση οδήγησης.
93. Ο διαθέσιμος χώρος αυξάνεται πάνω από τις τιμές που καθορίζονται στον Κανονισμό κατά τη διάρκεια περιόδων υψηλής θερμοκρασίας ενώ η οδήγηση γίνεται κυρίως το βράδυ. Ο διαθέσιμος χώρος περιορίζεται στις τιμές που καθορίζονται στον Κανονισμό κατά τη διάρκεια περιόδων χαμηλής θερμοκρασίας, ενώ η οδήγηση πραγματοποιείται κυρίως κατά το πρωί και μέχρι νωρίς το απόγευμα.

2.3.3 Δάπεδο του οχήματος και στρωμνή

Ορθές πρακτικές σχετικά με το δάπεδο και τη στρωμνή στο όχημα

94. Πριν από τη φόρτωση το δάπεδο του οχήματος ελέγχεται για να εξασφαλιστεί ότι δεν είναι ολισθηρό.
95. Για τη βελτίωση της πρόσφυσης χρησιμοποιείται ένα μαλακό δάπεδο με ελαστικό άνω μέρος (παρόμοιο με τις μοκέτες στις καμπίνες των αελαδων).
96. Υπάρχει **ξηρή και καθαρή στρωμνή** που είναι ικανή να απορροφά όλη την παραγόμενη υγρασία μέχρι την εκφόρτωση. Το ποσό θα εξαρτηθεί από τη διάρκεια του ταξιδιού: όσο μεγαλύτερο είναι το ταξίδι, τόσο παραπάνω ποσότητα στρωμνής απαιτείται.
97. Τα ροκανίδια ξύλου (απαλλαγμένα από σκλήθρες και σκόνη και όχι από σκληρό ξύλο), καθώς και διάφορα είδη τεμαχισμένου άχυρου (χωρίς σκόνη και με μικρή πιθανότητα πρόκλησης εντερικής απόφραξης όταν τρώγονται) είναι κατάλληλα υλικά για στρωμνή. Ένα πάχος στρώσης 1 cm ανά 100 km προτείνεται για τα ροκανίδια ξύλου.
98. Η στρωμνή καθαρίζεται ή ανανεώνεται τουλάχιστον κάθε 24 ώρες.
99. **Στρωμνή χωρίς καθόλου σκόνη** τοποθετείται σε οχήματα που μεταφέρουν άλογα που εμφανίζουν σημάδια χρόνιας αποφρακτικής πνευμονοπάθειας (αλλά θεωρούνται σε κατάλληλη φυσική κατάσταση για ταξίδια).

2.3.4 Στάσεις για πότισμα και παροχή τροφής

Ορθές πρακτικές σχετικά με τις στάσεις και τη συχνότητα ποτίσματος και παροχής τροφής

100. Πριν από την αναχώρηση, το μεταφορικό μέσο είναι εφοδιασμένο με μια καθαρή και γεμάτη δεξαμενή νερού.
101. Εάν το όχημα είναι εφοδιασμένο με δεξαμενή νερού (υποχρεωτική για μακρινές μεταφορές), η στάθμη του νερού ελέγχεται πριν από την εκκίνηση και σε κάθε σημείο ελέγχου, ενώ γεμίζεται αν είναι απαραίτητο.
102. Για την παροχή καθαρού νερού είναι διαθέσιμα καθαρά δοχεία χωρίς προεξοχές ή αιχμηρές άκρες που θα μπορούσαν να τραυματίσουν τα άλογα καθώς πίνουν.
103. Τα οχήματα που χρησιμοποιούνται για μακρινά ταξίδια είναι εφοδιασμένα με **ποτίστρες** που επιτρέπουν την πρόσβαση σε όλα τα ανεξάρτητα σταβλισμένα ζώα. Οι ποτίστρες σχεδιάζονται και κατασκευάζονται κατά τρόπο που τα ζώα δεν μπορούν να τραυματιστούν.
104. Για μεγάλες διαδρομές οι οδηγοί φέρουν τον απαραίτητο εξοπλισμό για να ξαναγεμίσουν τη δεξαμενή νερού του οχήματος (μάνικα, προσαρμογέας βρύσης κτλ.).

Βέλτιστες πρακτικές σχετικά με τις στάσεις και τη συχνότητα ποτίσματος και παροχής τροφής

105. Μεταφέρεται επαρκής αριθμός εξοπλισμού για το χειροκίνητο πότισμα των ζώων εάν αυτό απαιτηθεί. Adequate devices to water the animals manually if required are carried along.
106. Σχεδιάζεται η παροχή νερού και τροφής στα άλογα, κάθε 4,5 - 5 ώρες για τουλάχιστον 30 λεπτά.

2.4. Προετοιμασία των ζώων

Αρκετές πτυχές του σταδίου προετοιμασίας σχετίζονται με τα ζώα που πρόκειται να μεταφερθούν. Οι πτυχές αυτές αναλύονται στις παρακάτω υπο-παραγράφους.

Έχει επισημανθεί ότι η φόρτωση **υγιών ζώων με καλή φυσική κατάσταση** στο όχημα είναι ένας εξαιρετικά σημαντικός παράγοντας για τη διατήρηση της ευζωίας κατά τη μεταφορά. Η επιλογή των ζώων προς μεταφορά αποτελεί σημαντικό παράγοντα για τη διασφάλιση της ευζωίας τους κατά τη μεταφορά. Μαζί με τον Κανονισμό, η ΟΙΕ κατευθυντήρια γραμμή για την ευζωία των ζώων καθορίζει κριτήρια για τα μη-κατάλληλα προς μεταφορά ζώα, όπως αρρώστα, τραυματισμένα, αδύναμα, άτομα με αναπηρία, εξαντλημένα ζώα ή φοράδες σε προχωρημένη κατάσταση εγκυμοσύνης και νεογέννητα πουλάρια με μη επουλωμένο ομφάλιο λώρο.

Όπως σαφώς περιγράφεται στις Πρακτικές Οδηγίες για το Πότισμα των Ιπποειδών κατά τις Οδικές Μεταφορές ([World Horse Welfare et al., 2014](#)), τα άλογα πρέπει να **ενυδατωθούν πλήρως** πριν ταξιδέψουν για να αποτραπεί η ανάπτυξη προβλημάτων υγείας και ευζωίας. Ακόμη και με πολύ κρύο καιρό, όλα τα άλογα πρέπει να πίνουν νερό. Εάν έχουν την ευκαιρία θα πίνουν συχνά, κατά μέσο όρο περίπου μία φορά κάθε 1-2 ώρες. Τα μεταφερόμενα άλογα μπορεί να απαιτούν 50-100 λίτρα νερού ανά ημέρα. Οι υψηλές θερμοκρασίες περιβάλλοντος, η υψηλή υγρασία και η εφίδρωση αυξάνουν τις απαιτήσεις νερού.

Η παροχή **καλής ποιότητας ζωοτροφής** μπορεί να βοηθήσει στη δημιουργία δεξαμενής υγρών στο έντερο του αλόγου που βοηθά στην αποφυγή της αφυδάτωσης. Επιπλέον, η ζωοτροφή παρέχει μια πηγή ενέργειας για το άλογο ώστε να αντιμετωπίσει τις προκλήσεις της μεταφοράς. Καλής ποιότητας ζωοτροφές είναι επίσης απαραίτητη για τη διατήρηση της υγείας του πεπτικού συστήματος και την αποφυγή κολικών. Η παροχή μεγάλων ποσοτήτων

συμπυκνώματος ζωτροφής μπορεί να προκαλέσει σοβαρά προβλήματα υγείας και κατά συνέπεια πρέπει να αποφευχθεί.

Μία από τις απαιτήσεις για τη μεταφορά ζώων είναι ότι τα ζώα είναι **σε καλή φυσική κατάσταση** για το προβλεπόμενο ταξίδι, δηλ. είναι σε θέση να αντιμετωπίσουν τις προκλήσεις της μεταφοράς ενώ διατηρούν ένα καλό επίπεδο ευζωίας. Αυτό σημαίνει ότι θα πρέπει να ληφθούν υπόψη οι πιθανές επιπτώσεις του ταξιδιού. Οι κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την φυσική κατάσταση των ιπποειδών προς μεταφορά συμφωνήθηκαν πρόσφατα και παρουσιάστηκαν από μια κοινοπραξία ενδιαφερομένων μερών στις "Πρακτικές Κατευθυντήριες Γραμμές για την Αξιολόγηση της Ικανότητας Ιπποειδών για Μεταφορά" (World Horse Welfare et al, 2016). Νομικά, ένα άλογο δεν πρέπει να μεταφερθεί εκτός αν κρίνεται ότι είναι αρκετά υγιές για να αντέξει το άγχος ολόκληρου του αναμενόμενου ταξιδιού (συμπεριλαμβανομένων των ενδιάμεσων στάσεων). Η μειωμένη ικανότητα αντοχής στις προκλήσεις της μεταφοράς (δηλ. ακαταλληλότητα) μπορεί να οφείλεται σε τραυματισμό, κόπωση, αναπηρία, κακή υγεία, άγχος, επικείμενο τοκετό ή οποιαδήποτε άλλη αιτία. Κάθε ζώο πρέπει να κρίνεται μεμονωμένα. Αν δεν είναι βέβαιο αν ένα άλογο είναι σε καλή φυσική κατάσταση για το ταξίδι, θα πρέπει να επικοινωνήσετε με έναν κτηνίατρο. Όταν ένα ζώο είναι δεν είναι σε καλή φυσική κατάσταση για μεταφορά, πρέπει να παρασχεθεί θεραπεία έως ότου το ζώο να είναι σε κατάσταση για ταξίδι και να μπορεί να μεταφερθεί. Εάν είναι απαραίτητο, το ζώο θα πρέπει να υποβληθεί σε ευθανασία.

Πριν τη μεταφορά τους τα άλογα πρέπει να βρίσκονται σε ένα ήσυχο περιβάλλον με επαρκή χώρο και πρόσβαση σε νερό και ζωτροφές, ώστε να είναι **επαρκώς ξεκούραστα** κατά τη φόρτωση. Εάν πρόκειται να μεταφερθούν σε ομάδες, θα πρέπει να είναι εξοικειωμένα μεταξύ τους πριν από τη φόρτωση. Η διάρκεια της μεταφοράς από την αρχή της φόρτωσης και έπειτα θα πρέπει να είναι όσο το δυνατόν συντομότερη. Όλα όσα μπορούν να γίνουν πριν τη φόρτωση θα συμβάλουν στην ελαχιστοποίηση της διάρκειας της μεταφοράς. Ένα παράδειγμα είναι η εφαρμογή καπίστριων για τα ζώα που είναι αναγκαίο να τα φορούν. Ένα άλλο είναι τα ζώα να βρίσκονται σε χώρους που είναι εύκολα προσβάσιμοι και κοντά στην περιοχή φόρτωσης.

2.4.1 Προετοιμασία των ζώων και του εξοπλισμού

Ορθές πρακτικές σχετικά με την προετοιμασία των ζώων και του εξοπλισμού

107. Τα ζώα έχουν εγκλιματιστεί με τον εξοπλισμό παροχής τροφής και νερού κατά τη διάρκεια του ταξιδιού.
108. Υπάρχει διαθέσιμη μια **λίστα ελέγχου** που έχει συμπληρωθεί και υπογραφεί από τον οδηγό πριν τη μεταφορά.
109. Τα **χαλινάρια** που φοράν τα άλογα κατά τη μεταφορά είναι επίπεδα (και δεν είναι φτιαγμένα από σκοινί) ώστε να αποφευχθούν τραυματισμοί. Τα χαλινάρια φοριούνται κατά προτίμηση πριν την έναρξη της φόρτωσης.
110. Τα άλογα που μεταφέρονται σε ομάδες δεν φέρουν πέταλα, και έχουν συνηθίσει το ένα το άλλο.

Βέλτιστες πρακτικές σχετικά με την προετοιμασία των ζώων και του εξοπλισμού

111. Κάποιες ώρες πριν την αναχώρηση, **σανός και νερό** προσφέρονται σε απεριόριστη ποσότητα. Για τα άλογα που λαμβάνουν συμπυκνώματα τροφής, η ποσότητά τους περιορίζεται σταδιακά πριν την αναχώρηση.
112. Πριν το ταξίδι, τα άλογα αφήνονται να **ξεκουραστούν** για το λιγότερο 48 ώρες χωρίς να είναι δεμένα, σε κατάλληλο ήσυχο χώρο, με άμεση πρόσβαση για το προσωπικό,

και αρκετό χώρο για να μπορούν να στραφούν και να ξαπλώσουν. Ο χώρος είναι εφοδιασμένος με επαρκή ποσότητα καθαρής στρωμνής.

113. Εάν μεταφέρονται πουλάρια, αυτά είναι ηλικίας τουλάχιστον 5 μηνών, και απογαλακτισμένα για τουλάχιστον μια εβδομάδα πριν τη μεταφορά, εκτός και εάν μεταφέρονται μαζί με τη μητέρα τους.

2.4.2 Ικανότητα των ζώων για μεταφορά

Ορθές πρακτικές για την εκτίμηση της καταλληλότητας για ταξίδι

114. Μια λίστα ελέγχου, π.χ. παρόμοια με αυτή που περιγράφεται στον “Πρακτικό Οδηγό για την Εκτίμηση της Φυσικής Κατάστασης για Μεταφορά Ιπποειδών” είναι άμεσα διαθέσιμη και χρησιμοποιείται για να αξιολογηθεί η φυσική κατάσταση των ζώων πριν τη μεταφορά.

115. Λαμβάνονται τα δέοντα μέτρα εάν παρατηρηθεί κάποιο από τα ακόλουθα συμπτώματα κατά τη διάρκεια του ελέγχου της Φυσικής Κατάστασης για μεταφορά:
- ο Εκκρίσεις: από τα μάτια, το στόμα, τη μύτη, το ορθό, το αιδοίο ή το πέος
 - ο Μη φυσιολογική αναπνοή: π.χ. ταχεία, ρηχή, έντονη ή θορυβώδης αναπνοή
 - ο Συχνός βήχας.
 - ο Έντονη εφίδρωση ή ρίγος
 - ο Μη φυσιολογική στάση ή κίνηση
 - ο Μη φυσιολογική συμπεριφορά: π.χ. μη ανταπόκριση, λήθαργος, επαναλαμβανόμενο κύλισμα στο δάπεδο, δαγκώματα, κλοτσιές, επιθετικότητα
 - ο Μη φυσιολογικά κόπρανα: διάρροια, σκληρά, απόντα, ελάχιστα ή με βλέννα
 - ο Μη φυσιολογικά ούρα: παχύρευστα, σκοτεινά, σε μικρή ποσότητα ή απουσία ούρων
 - ο Όρεξη/δίψα: απροθυμία ή άρνηση κατανάλωσης νερού ή φαγητού ή υπερβολική κατανάλωση νερού

116. Επιπλέον, **απαιτείται περαιτέρω αξιολόγηση** όταν παρατηρούνται τα ακόλουθα συμπτώματα αναφορικά με την υγεία του ζώου:
- ο Αδυναμία να σταθεί ή να μετακινηθεί,
 - ο Ήπια ασθένεια,
 - ο Μετατόπιση βάρους,
 - ο Μη φυσιολογική στάση,
 - ο Πολλαπλές πληγές ή πληγή που μπορεί να ξανανοίξει και όπου η μεταφορά είναι πιθανό να επιδεινώσει την πληγή,
 - ο Αιμορραγία ή άλλη αιμορραγία που έχει σταματήσει,
 - ο Διογκωμένη κοιλιά,
 - ο Γεμάτος ή πρησμένος μαστός,
 - ο Ανησυχία,
 - ο Έντονη εφίδρωση ή Ένταση στο πρόσωπο.

Βέλτιστες πρακτικές για την εκτίμηση της καταλληλότητας για ταξίδι

117. Οι έλεγχοι των ζώων γίνονται από εξειδικευμένο κτηνίατρο πάνω στα ιπποειδή.

3. Χειρισμός και φόρτωση

3.1 Εισαγωγή

Η φόρτωση ζώων σε ένα όχημα με το **ελάχιστο δυνατόν στρες** βελτιώνει την ευζωία των ζώων, επειδή διευκολύνει τη διαδικασία φόρτωσης και μειώνει τους κινδύνους τα ζώα να γλιστρήσουν, να πέσουν ή να τραυματιστούν. Είναι πιο δύσκολο να μετακινηθούν ζώα που βρίσκονται σε κατάσταση στρες από τα μη στρεσαρισμένα ζώα, επειδή τα πρώτα μπορούν να αρνηθούν να προχωρήσουν, να προσπαθήσουν να ξεφύγουν και γενικά να είναι πιο δύσκολο να τα χειριστεί κανείς. Επίσης, μπορεί να είναι επικίνδυνο για τον υπεύθυνο φόρτωσης αν τα άλογα γυρίσουν πίσω και τρέξουν μακριά. Η **ποιότητα της διαχείρισης** των αλόγων κατά τη φόρτωση και εκφόρτωση έχει σημαντικό αντίκτυπο στην ευζωία τους. Είναι ιδιαίτερα σημαντικό να λαμβάνεται υπόψη η φυσική κατάσταση και η υγεία των ζώων. Απαιτούνται συγκεκριμένες ικανότητες χειρισμού από τον υπεύθυνο ώστε να κατανοεί τη συμπεριφορά των αλόγων και να είναι σε θέση να ανιχνεύσει παρόμοια σημάδια στα ζώα με εκείνα που περιγράφονται για τη μη-κατάλληλη φυσική κατάσταση για μεταφορά. Σε τέτοιες περιπτώσεις θα πρέπει να προγραμματιστούν προσαρμοσμένες διαδικασίες διαχείρισης των ζώων. Οι οδηγοί και οι υπεύθυνοι φόρτωσης θα πρέπει να γνωρίζουν ότι ορισμένα ζώα ενδέχεται να υποφέρουν από τις συνθήκες μεταφοράς και πρέπει να αντιμετωπίζονται αναλόγως, προκειμένου να αποφευχθεί κάθε πρόσθετη πίεση.

Εκτός από τον μη σωστό χειρισμό των ζώων ανάλογα με τη φυσική κατάσταση και την υγεία τους, άλλοι κίνδυνοι για την ευζωία τους κατά τη φόρτωση σχετίζονται κυρίως με:

- ο Τον ακατάλληλο **σχεδιασμό του διαδρόμου φόρτωσης και των θυρών** (ειδικότερα ακατάλληλες διαστάσεις και σχήμα, παρουσία οπτικών εμποδίων) που θα μπορούσαν να προκαλέσουν μώλωπες, τραυματισμούς, απροθυμία κίνησης,
- ο Την **ολισθηρή επιφάνεια του δαπέδου, συμπεριλαμβανομένης της ράμπας**, που θα οδηγήσει σε παρόμοιες δυσμενείς συνέπειες
- ο Την παρουσία **αιχμηρών ακμών** που θα προκαλέσουν τραυματισμούς,
- ο Το **περιβάλλον φωτισμού** (αντίθεση στο φως) που μπορεί να προκαλέσουν αποπροσανατολισμό και φόβο,
- ο Άγνωστους ή δυνατούς **θορύβους**.

Ως αποτέλεσμα, η φόρτωση είναι μία από τις πιο αγχωτικές φάσεις της μεταφοράς. Η φόρτωση αρχίζει όταν το πρώτο ζώο που πρόκειται να μεταφερθεί βγαίνει από το χώρο αναμονής του τόπου αναχώρησης (αγρόκτημα, κέντρο συγκέντρωσης ή σταθμό ελέγχου) και μετακινείται προς το όχημα, ενώ τελειώνει όταν όλα τα ζώα βρίσκονται στο όχημα. Η χρήση ορθών και βέλτιστων πρακτικών και κατάλληλου εξοπλισμού για το χειρισμό σε αυτό το στάδιο είναι εξαιρετικά σημαντική για να μειωθούν οι αρνητικές επιπτώσεις. Είναι σημαντικό να γίνουν κατανοητές οι πιθανές επιδράσεις που έχει ο ανθρώπινος παράγοντας στα άλογα και τη συμπεριφορά τους. Ο άσφαλτος χειρισμός δεν μπορεί να γίνει κατανοητός από τα άλογα και μπορεί να δημιουργήσει φόβο και/ή αρνητική αντίδραση απέναντι στον υπεύθυνο φόρτωσης. Επιπλέον, τα άλογα που είχαν τακτικές, και θετικές αλληλεπιδράσεις με τους ανθρώπους είναι συνήθως λιγότερο φοβισμένα και πιο εύκολο να χειριστούν.

3.2 Εξοπλισμός φόρτωσης

Ο κακός σχεδιασμός, η κατασκευή, συντήρηση ή λειτουργία του εξοπλισμού φόρτωσης και εκφόρτωσης, ιδίως σε συνδυασμό με κακή συμπεριφορά, μπορεί να προκαλέσει ολίσθηση,

πτώση, μώλωπες και ενδεχομένως τραυματισμούς και περισσότερο άγχος στα ζώα, δημιουργώντας έτσι χαμηλή ποιότητα κρέατος και οικονομικές απώλειες. Ο προσεκτικός σχεδιασμός και κατασκευή των πλατφορμών και των ράμπων φόρτωσης θα διευκολύνει τη φόρτωση και εκφόρτωση ελαχιστοποιώντας την δυσφορία του ζώου και πιθανούς μώλωπες. Σημαντικές πτυχές του εξοπλισμού φόρτωσης είναι η διάταξη, η κλίση της ράμπας, η αντοχή ολίσθησης του δαπέδου και της ράμπας και οι πλευρική προστασία. Η ένταση του φωτός και ο θόρυβος έχουν επίσης αντίκτυπο στη διαδικασία φόρτωσης. Οι ακόλουθες πρακτικές ισχύουν για όλες τις εγκαταστάσεις φόρτωσης και εκφόρτωσης.

Ορθές πρακτικές σχετικά με τον εξοπλισμό φόρτωσης

118. Ο χώρος φόρτωσης σχεδιάζεται και συντηρείται έτσι ώστε να αποφεύγεται όσο το δυνατόν περισσότερο η έξαψη, ο πόνος, ο τραυματισμός ή η δυσφορία κατά τη διάρκεια της κίνησης του ζώου.
119. Ελέγχεται το επίπεδο συντήρησης του χώρου φόρτωσης, του εξοπλισμού και των χώρων αναμονής (πόρτες, φωτισμός, εξαερισμός, καθαριότητα και ποιότητα του δαπέδου) πριν από τον σταβλισμό των ζώων, για να αποφευχθεί ο κίνδυνος ολίσθησης, παρεμπόδισης ή τραυματισμού των αλόγων.
120. Οι δρόμοι και η περιοχή φόρτωσης είναι **προσιτοί** σε κάθε είδους καιρικές συνθήκες που μπορεί να εμφανιστούν στη συγκεκριμένη τοποθεσία και η περιοχή φόρτωσης έχει κατασκευαστεί, χρησιμοποιείται και συντηρείται με τέτοιο τρόπο ώστε να αποφεύγεται η έξαψη, ο πόνος, ο τραυματισμός ή η δυσφορία κατά τη διάρκεια της μετακίνησης των ζώων.
121. Η εγκατάσταση φόρτωσης έχει ράμπα με μέγιστη κλίση 36,4%, με προστατευτικές ράγες και είναι εξοπλισμένες με αντιολισθητικές επιφάνειες
122. Καθορίζεται εκ των προτέρων ο απαιτούμενος διαθέσιμος χώρος και μεταφέρονται μαζί μόνο ήδη κοινωνικοποιημένα άλογα, για απροβλημάτιστη διαδικασία φόρτωσης.
123. Η **διάρκεια φόρτωσης** ελαχιστοποιείται, εξασφαλίζοντας ταυτόχρονα επαρκή χρόνο για να φορτωθούν άλογα χωρίς να βιασύνη ή πρόκληση πρόσθετου στρες.
124. Χρησιμοποιείται αντιολισθητικό δάπεδο με σχεδιασμό που εξασφαλίζει την ελαχιστοποίηση της διαφυγής περιττωμάτων και ούρων.
125. Υπάρχει κατάλληλη πηγή φωτός για τις διαδικασίες φόρτωσης και εκφόρτωσης
126. Η περιοχή φόρτωσης είναι εύκολο να **καθαριστεί** και να **απολυμανθεί**.
127. Ο εξοπλισμός πλευρικής προστασίας (πλευρικά φράγματα) χρησιμοποιούνται όταν τα ζώα φορτώνονται και εκφορτώνονται.
128. Η ράμπα καλύπτεται με άχυρο, άμμο ή πριονίδι για να αποφευχθεί η ολίσθηση και να μειωθεί ο θόρυβος.
129. Η ράμπα είναι κατασκευασμένη έτσι ώστε να μην 'παλατζάρει' ή να μετακινείται ενώ τα ζώα περνούν.
130. Ο φωτισμός στο διαμέρισμα του μεταφορέα διαδρόμου και στην περιοχή φόρτωσης μπορεί να λειτουργήσει καθ 'όλη τη διάρκεια της (εκ)φόρτωσης με τον κινητήρα του οχήματος. εκτός λειτουργίας.

Σχήμα 3.1 Πλαϊνά προστατευτικά σε φορτηγό αλόγων

Βέλτιστες πρακτικές σχετικά με τον εξοπλισμό φόρτωσης

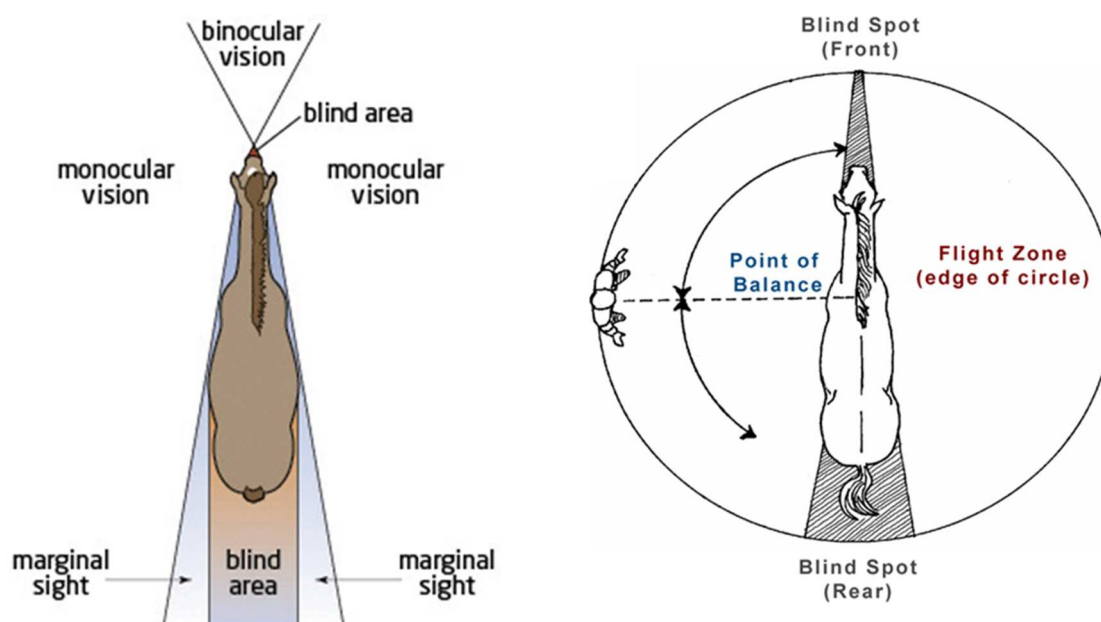
131. Ένα λαστιχένιο προστατευτικό χρησιμοποιείται για την πρόληψη των τραυματισμών στα οχήματα που απαιτούν την άνοδο των αλόγων.
132. Οι **βάσεις για τα πόδια** έχουν ύψος 25 mm και απέχουν μεταξύ τους 20-35 cm.
133. Για τη διευκόλυνση της (εκ)φόρτωσης χρησιμοποιείται μια επίπεδη ή με γωνία μικρότερη από 10 μοίρες αποβάθρα. Καταβάλλεται κάθε προσπάθεια για την επίτευξη της βέλτιστης γωνίας (εκ)φόρτωσης "μηδενικής" κλίσης (π.χ. με μείωση της πίεσης των ελαστικών, μεγαλύτερης πλατφόρμας φόρτωσης, μπλοκ ανύψωσης κ.λπ.).
134. Ο χώρος κυκλοφορίας και οι διαδρομές των φορτηγών μεταξύ της εισόδου (της φάρμας, των κέντρων συγκέντρωσης, των σημείων ελέγχου, των σφαγείων κ.λπ.), των χώρων φόρτωσης, εκφόρτωσης και στάθμευσης σχεδιάζονται σύμφωνα με το μέγιστο μέγεθος των φορτηγών, ρυμουλκούμενων και ημι-ρυμουλκούμενων και τη σχετική ακτίνα στροφής.
135. 135. Κατά τη διάρκεια της (εκ)φόρτωσης, τα ζώα μετακινούνται **από μια πιο σκοτεινή σε μια πιο φωτεινή περιοχή** και αντιθέσεις φωτός όπως σκιές, αποφεύγονται ή περιορίζονται όσο το δυνατόν περισσότερο.
136. Σε περίπτωση έντονου φωτισμού, χρησιμοποιείται κάλυμμα για την ελάττωση της έντασης του φωτός.
137. Παρέχεται φωτισμός στο εσωτερικό μέρος του διαμερίσματος των ζώων στο φορτηγό. Το επαρκές φως σε αυτήν την περιοχή θα διευκολύνει την είσοδο των αλόγων στο φορτηγό. Επιπλέον, είναι καλύτερο για τα ζώα, θα βοηθήσει την επιθεώρηση του εσωτερικού του φορτηγού και των ζώων κατά τη διάρκεια μιας στάσης και θα διευκολύνει τη φόρτωση και εκφόρτωση για τους χειριστές των ζώων.

3.3 Χειρισμός των ζώων κατά τη φόρτωση

Οι εργασίες φόρτωσης και εκφόρτωσης πρέπει να εκτελούνται με ήρεμο τρόπο από έμπειρο προσωπικό, που μπορεί να κατανοήσει τη συμπεριφορά των ιπποειδών. Κατά τη φόρτωση, η διάκριση μεταξύ εξημερωμένων και μη εξημερωμένων αλόγων είναι σημαντική, διότι τα τελευταία δεν μπορούν να καθοδηγηθούν με χαλινάρι κατά τη φόρτωση και δεν πρέπει να μεταφερθούν σε ομάδες άνω των τεσσάρων ζώων ή σε ταξίδια άνω των 8 ωρών. Σεξουαλικά

ώριμοι επιβήτορες που δεν γνωρίζονται μεταξύ τους δεν πρέπει να ομαδοποιούνται και πρέπει να μεταφέρονται ξεχωριστά από τις φοράδες.

Τα άλογα έχουν **ευρυγώνια όραση** και μπορούν να δουν περίπου 360 μοίρες γύρω από τον εαυτό τους. Οι άνθρωποι που χειρίζονται άλογα και ζώα βόσκησης πρέπει να γνωρίζουν βασικά πράγματα για τη ζώνη ασφαλείας ή ζώνη πτήσης (flight zone) κάθε ζώου. Η **ζώνη πτήσης ή ζώνη ασφαλείας** είναι ο χώρος γύρω από ένα ζώο που απαιτείται ώστε ένα ζώο να αισθάνεται ασφαλές. Αν το ζώο απομακρυνθεί από έναν άτομο που το πλησιάζει, αυτό σημαίνει ότι το άτομο αυτό έχει εισέλθει στη ζώνη ασφαλείας του και το ζώο προσπαθεί να κρατήσει μια απόσταση που του προσφέρει άνεση. Το μέγεθος της ζώνης ασφαλείας εξαρτάται από την κατάσταση εξημέρωσης του ζώου: όταν ένα άλογο γίνεται πιο φοβισμένο, η ζώνη ασφαλείας του θα αυξηθεί. Το κέντρο του κύκλου της ζώνης ασφαλείας ("**σημείο ισορροπίας**") είναι συνήθως στον ώμο του ζώου. Όλα τα είδη ζώων θα κινηθούν προς τα εμπρός αν ο χειριστής στέκεται πίσω από το σημείο ισορροπίας, ενώ θα οπισθοχωρήσουν αν ο χειριστής τους στέκεται μπροστά από το σημείο ισορροπίας. Μια εκτίμηση της ζώνης ασφαλείας μπορεί να γίνει πλησιάζοντας το ζώο και σημειώνοντας σε ποια απόσταση το ζώο απομακρύνεται. Τα ζώα έχουν ένα αποκλίνων τυφλό σημείο που βρίσκεται ακριβώς πίσω τους και ένα συγκλίνων μπροστά τους. Εάν ένας χειριστής βρίσκεται στο **τυφλό σημείο**, τα ζώα μπορεί να νιώθουν νευρικά καθώς δεν μπορούν να δουν τι συμβαίνει. Οι χειριστές θα πρέπει πάντα να προσπαθούν να αποφεύγουν αυτό το "τυφλό σημείο" όταν πλησιάζουν ένα άλογο. Συμβουλευτείτε το Σχήμα 3.2 όπου απεικονίζεται η ζώνη ασφαλείας και ο τρόπος της όρασης των αλόγων. Η εκμάθηση της συμπεριφοράς των αλόγων και της ανταπόκρισης τους στους ανθρώπους επιτυγχάνεται μέσω της κατάρτισης και της πρακτικής εμπειρίας.

Σχήμα 3.2 Ζώνη ασφαλείας και τρόπος όρασης των αλόγων

Ορθές πρακτικές κατά τον χειρισμό των ζώων κατά τη φόρτωση

138. Ο χειρισμός και η φόρτωση γίνεται με **ήρεμο και ήσυχο** τρόπο.
139. Το κατά πόσο ένα άλογο είναι **εξημερωμένο** ή όχι μπορεί να προσδιοριστεί με τους παρακάτω τρόπους:
 - α. Πληροφορίες από τον ιδιοκτήτη του ζώου,
 - β. Λάβετε υπόψη την ηλικία και την προέλευση του ζώου,
 - γ. Εάν μπορείτε να πλησιάσετε το άλογο χωρίς να του προκαλέσετε ανησυχία,

- δ. Εάν μπορείτε να του βάλετε χαλινάρια χωρίς να του προκαλέσετε ανησυχία,
 - ε. Εάν μπορείτε να οδηγείτε το άλογο με χαλινάρια χωρίς να του προκαλέσετε ανησυχία (αυτό δεν σημαίνει απαραίτητως ότι το συγκεκριμένο άλογο μπορεί και να δεθεί,
 - στ. Εάν μπορείτε να δέσετε ένα άλογο με τα χαλινάρια χωρίς να του προκαλέσετε ανησυχία (παρόλα αυτά κάποια εξημερωμένα άλογα μπορεί να τιναχτούν προς τα πίσω όταν δεθούν).
140. Για την αποφυγή άγχους, καβγάδων ή άλλης επιβλαβούς συμπεριφοράς , δυνητικά εχθρικά ζώα πρέπει να παραμείνουν εκτός φυσικής επαφής με άλλα άλογα.
141. Αν τα άλογα πρέπει να είναι δεμένα, το μήκος του σχοινιού είναι τέτοιο ώστε τα ζώα να μπορούν να στέκονται όρθια, αλλά και να μετακινούνται το κεφάλι τους προς τα πάνω και προς τα κάτω, ενώ είναι δεμένα έτσι ώστε να μην μπορούν να πιαστούν από το μπροστινό πόδι / οπλή.
142. Τα πουλάρια μέχρι 6 μηνών δεν δένονται, ακόμη και αν μπορούν να οδηγηθούν με χαλινάρι (δηλαδή είναι εξημερωμένα).
143. Τα ζώα δεν μπορούν να δαγκώσουν τα διπλανά άλογα, π.χ. χρησιμοποιώντας διαμερίσματα με διαχωριστικά κεφαλής.

Βέλτιστες πρακτικές κατά τον χειρισμό των ζώων κατά τη φόρτωση

144. Η διαδικασία φόρτωσης **καταγράφεται και εποπτεύεται** από συγκεκριμένο υπεύθυνο υπάλληλο ή/και από επίσημο κτηνίατρο.
145. Τα πουλάρια ανυψώνονται εάν δεν μπορούν να ανέβουν στην ράμπα.
146. Τα σκυλιά παραμένουν μακριά από την περιοχή φόρτωσης κατά τη διαδικασία.
147. Για ταξίδια μέχρι 8 ώρες τα άλογα δεν σταβλίζονται ξεχωριστά όταν εμφανίζουν σημάδια φόβου ή / και ανησυχίας λόγω απομόνωσης, αλλά ομαδοποιούνται με ήδη γνωστά ζώα.
148. Τα άπειρα ή μη εξημερωμένα ζώα αντιμετωπίζονται με ιδιαίτερη προσοχή και τους παρέχεται περισσότερος χρόνος για να προσαρμοστούν στο περιβάλλον τους.
149. Τα άλογα που φορτώνονται με χαλινάρι είναι εκπαιδευμένα για το πως φορτώνονται εκ των προτέρων. Τα άλογα που είναι καλά εκπαιδευμένα με το χαλινάρι εκπαιδεύονται στις διαδικασίες φόρτωσης πολύ πριν από την προβλεπόμενη ημερομηνία μεταφοράς. Τα μη εξημερωμένα άλογα που φυλάσσονται σε μικρές ομάδες μπορούν να εκπαιδευτούν για τη φόρτωση δίνοντάς τους τροφή δίπλα στο όχημα, στη ράμπα και στο τελικό στάδιο μέσα στο όχημα. Τα άλογα που έχουν κάποια θετική εμπειρία είναι συχνά λιγότερο φοβισμένα από τα άλογα που φορτώνονται για πρώτη φορά.
150. Χρησιμοποιείται **μηχανισμός ασφαλείας γρήγορης αποδέσμευσης** εάν τα άλογα είναι δεμένα.
151. Υπάρχουν διαθέσιμα χωρίσματα και χρησιμοποιούνται για να αυξομειώσουν τη φυσική επαφή ανάμεσα σε γειτονικά ζώα
- α. Μειωμένη οπτική επαφή απαιτείται όταν ένα ζώο είναι επιθετικό προς τα γειτονικά του.
 - β. Αυξημένη οπτική επαφή απαιτείται όταν ένα ζώο είναι ανήσυχος όταν είναι απομονωμένο.

4. Κατά τη διάρκεια του ταξιδιού

4.1 Εισαγωγή

Η μεταφορά περιλαμβάνει αρκετούς πιθανούς παράγοντες στρες που μπορούν να επηρεάσουν αρνητικά την ευζωία των ζώων. Το νέο και **άγνωστο περιβάλλον, οι περιορισμένες κινήσεις λόγω της πυκνότητας φόρτωσης, οι δονήσεις, οι ξαφνικοί και ασυνήθιστοι θόρυβοι, ο συγχρωτισμός με άλλα ζώα, οι διακυμάνσεις της θερμοκρασίας και της υγρασίας, καθώς και ο ανεπαρκής αερισμός και συχνά οι περιορισμοί στην παροχή τροφής και νερού** επηρεάζουν την ευζωία των ζώων. Ο αντίκτυπος όλων αυτών των παραγόντων στο ζωικό κεφάλαιο εξαρτάται από την εμπειρία των ζώων όσο αφορά τα ταξίδια, τη φυσική τους κατάσταση και το είδος και τη διάρκεια της μεταφοράς. Τα μακρινά ταξίδια θεωρούνται ότι μπορούν να επιδράσουν ιδιαίτερα αρνητικά στη γενική κατάσταση των ζώων, καθώς οι παραπάνω στρεσογόνοι παράγοντες υφίστανται για μακρύτερο χρονικό διάστημα. Τα στρεσογόνα ταξίδια και το κακό περιβάλλον ή συνθήκες μεταφοράς μπορούν να επηρεάσουν την υγεία και την ευζωία των ζώων. Ο ακατάλληλος χειρισμός και μεταφορά μπορεί να σχετίζεται με εμφανείς τραυματισμούς, φυσιολογικό και ψυχολογικό στρες, ανοσοκαταστολή και μεταβολικές διαταραχές. Αυτές οι σωματικές αντιδράσεις μπορεί να επηρεάσουν την παραγωγικότητα και την αποδοτικότητα του ζωικού κεφαλαίου λόγω αλλαγών στο σωματικό βάρος, στην κατάσταση ενυδάτωσης και στην ποιότητα του κρέατος στα ζώα σφαγής.

Ο οδηγός (και οι τυχόν συνοδοί) έχουν την αποκλειστική ευθύνη για την ευζωία των ζώων στο δρόμο και έτσι διαδραματίζουν καίριο ρόλο σε αυτό το στάδιο της μεταφοράς. Δεν οδηγούν μόνο το όχημα, αλλά παρακολουθούν και φροντίζουν τα ζώα και αντιμετωπίζουν καταστάσεις έκτακτης ανάγκης σε περίπτωση που αυτές συμβούν. Επιπλέον, πρέπει να φροντίζουν για εξασφάλιση των κατάλληλων κλιματικών συνθηκών, για παροχή επαρκών ποσοτήτων νερού και φαγητού και για ευκαιρίες ξεκούρασης των ζώων. Οι κατάλληλες δεξιότητες των οδηγών αποκτώνται μέσω της κατάρτισης (Κεφάλαιο [1.3 Απόκτηση επάρκειας και εκπαίδευση](#)) και της πρακτικής εμπειρίας.

4.2 Οδήγηση

Όλα τα ζώα, όταν βρίσκονται σε ένα κινούμενο όχημα, αγωνίζονται για να **διατηρήσουν την ισορροπία τους** και **να αποφύγουν την επαφή με άλλα ζώα** αν βρίσκονται σε μια ομάδα. Λόγω του υψηλού κέντρου βάρους τους και επειδή τα άλογα παραμένουν συνήθως όρθια κατά τη διάρκεια του ταξιδιού, αυτό είναι ιδιαίτερα δύσκολο για αυτά. Όσο ομαλότερη η κίνηση του οχήματος (δηλ. με ελάχιστη επιτάχυνση ή επιβράδυνση σε οποιαδήποτε κατεύθυνση) τόσο πιο εύκολο είναι για τα άλογα να διατηρούν την ισορροπία. Οι βασικές συνέπειες όσο αφορά την ευζωία που σχετίζονται με απότομα ταξίδια (σε αντίθεση με ομαλά ταξίδια) είναι:

- Απώλεια ισορροπίας που προκαλεί πτώση και μώλωπες.
- Την ανάγκη για συνεχή **ρύθμιση της θέσης του σώματος**, ώστε να διατηρείται η ισορροπία και να αποφεύγεται η πτώση, με αποτέλεσμα την κόπωση.

Τα απότομα ταξίδια μπορούν να προκληθούν από ένα ασταθές στυλ οδήγησης, αλλά και από ανωμαλίες στους δρόμους. Οι τελευταίες θα πρέπει να αποφεύγονται όσο το δυνατόν περισσότερο και εάν δεν μπορούν να αποφευχθούν, ο οδηγός θα πρέπει να οδηγεί ιδιαίτερα προσεκτικά και να επιβραδύνει επαρκώς.

Υπάρχει μια έντονη συσχέτιση μεταξύ του τρόπου με τον οποίο ο οδηγός χειρίζεται το όχημα, του ποσοστού στρες των ζώων, και της αύξησης της κερδοφορίας της επιχείρησης μεταφορών. Οι ομαλές, συνεπείς οδηγικές συνήθειες επιτρέπουν στα ζώα να χαλαρώσουν περισσότερο κατά τη διάρκεια ενός ταξιδιού σε αντίθεση με μια απότομη, ακανόνιστη οδήγηση. Ένα απότομο στυλ οδήγησης όχι μόνο αυξάνει το μετρήσιμο στρες στα μεταφερόμενα ζώα, αλλά επίσης μειώνει σημαντικά την ποιότητα του κρέατος. Έχει εκτιμηθεί ότι υπάρχει αύξηση 20% στην κατανάλωση καυσίμου μεταξύ της οδήγησης σε επίπεδο δρόμο με ανομοιόμορφη ταχύτητα έως και 100 km/h σε σύγκριση με μια ομοιόμορφη ταχύτητα ασφαλούς οδήγησης 80 km/h. Εάν ο οδηγός συναντήσει κάποιο προπορευόμενο όχημα που πάει πιο αργά σε δρόμο που δεν επιτρέπονται οι προσπεράσεις, είναι καλύτερο να συγκρατηθεί και να οδηγήσει με σταθερό ρυθμό αντί να προκαλέσει μια ανεξέλεγκτη κατάσταση. Μια άλλη παράμετρος της ομαλής οδήγησης έχει να κάνει με την ομαλή πέδηση. Αυτή, βοηθάει τα ζώα να στέκονται όρθια με την ελάχιστη προσπάθεια. Απότομα φρεναρίσματα έχουν ως αποτέλεσμα περισσότερο στρες, που συνεπάγεται μειωμένη ευζωία και επομένως και κακή ποιότητα κρέατος.

Οι **αρχές που διέπουν την διατήρηση εντός δρόμου** ενός βαρέος φορτηγού οχήματος και η ικανότητα ενός ζώου να είναι ασφαλώς στα πόδια του είναι οι ίδιες. Ωστόσο, ο οδηγός έχει τον πλήρη έλεγχο του οχήματος, αλλά μόνο μερικό έλεγχο πάνω στο ζώο. Είναι σημαντικό να συμπεριλαμβάνεται στα μαθήματα κατάρτισης των οδηγών η γνώση σχετικά με τι βιώνουν τα άλογα και τον τρόπο με τον οποίο συμπεριφέρονται υπό ορισμένες συνθήκες. Ένα μεταφερόμενο άλογο έχει πιθανώς μεγαλύτερη πίεση στα πόδια του από το φορτίο στα ελαστικά του οχήματος: για ένα φορτωμένο όχημα με 18 τροχούς, το φορτίο των ελαστικών είναι 4.7 kg ανά τετραγωνικό εκατοστό ελαστικού. Ένα άλογο 600 kg έχει τέσσερα πόδια σε επαφή με το έδαφος και το φορτίο στα πόδια του αλόγου είναι περίπου 10-12 kg ανά τετραγωνικό εκατοστό. Παρά το υψηλό αυτό φορτίο, τα άλογα θα προσπαθήσουν να παραμείνουν στάσιμα. Όσο περισσότερη προσπάθεια απαιτείτε τόσο μεγαλύτερο είναι η καταπόνηση που θα υποστούν.

Δεν υπάρχει αυστηρή νομική απαίτηση σχετικά με την οδήγηση, αλλά σύμφωνα με τον Κανονισμό ο χειρισμός των μεταφορικών μέσων γίνεται έτσι ώστε να αποφεύγονται οι τραυματισμοί και η καταπόνηση και να εξασφαλίζεται η ασφάλεια των ζώων. Για να επιτευχθεί αυτός ο στόχος πρέπει να ακολουθούνται μερικές γενικές και απλές ορθές πρακτικές κατά την οδήγηση του οχήματος που μεταφέρει ζωντανά άλογα. Αυτές οι πρακτικές ισχύουν και για μικρές και για μεγάλες διαδρομές.

Ορθές πρακτικές κατά την οδήγηση

152. Όταν οδηγεί ένα όχημα που μεταφέρει άλογα, ο οδηγός:

- ο Ξεκινάει ομαλά,
- ο Αποφεύγει απότομα φρεναρίσματα,
- ο Οδηγεί προσεκτικά στις στροφές (ειδικά στους κυκλικούς κόμβους),
- ο Αλλάζει ομαλά τις ταχύτητες,
- ο Χρησιμοποιεί, όταν είναι δυνατόν, αυτοκινητόδρομους (οι κακές οδικές συνθήκες προκαλούν αυξημένες δονήσεις στο όχημα). Εάν οι συνθήκες του δρόμου είναι κακές, η ταχύτητα ρυθμίζεται αναλόγως. Οι οδικές συνθήκες λαμβάνονται υπόψιν κατά το σχεδιασμό της διαδρομής ([2.2 Σχεδιασμός του ταξιδιού](#)) καθώς η επιλογή της διαδρομής δεν πρέπει να γίνεται απρογραμμάτιστα.

Βέλτιστες πρακτικές κατά την οδήγηση

153. Ένα επιταχυνσιόμετρο χρησιμοποιείται για τον έλεγχο και τη βελτίωση της οδηγικής συμπεριφοράς. Τα στοιχεία που συλλέγονται από το σύστημα πλοήγησης αναλύονται και αρχειοθετούνται για να επιλεγούν οι καλύτερες οδηγικές συμπεριφορές. Η τακτική αυτή μπορεί να αποτελεί κομμάτι του πιθανού Συστήματος Ελέγχου Ποιότητας.

4.3. Έλεγχος μικροκλίματος

Το μικρο-περιβάλλον εντός των οχημάτων αποτελεί καθοριστικό παράγοντα για την ευζωία των ζώων. Το περιβάλλον αυτό επηρεάζεται από την παραγωγή **θερμότητας λόγω μεταβολισμού και υγρασίας**, καθώς και την **ανταλλαγή αερίων** από τα ζώα που μεταφέρονται μέσα στο όχημα. Οι παράγοντες αυτοί επηρεάζονται από τον αριθμό, τους τύπους και τις ηλικίες των ζώων που μεταφέρονται. Μια σταθερή παροχή φρέσκου αέρα σε όλα τα ζώα σε ένα όχημα είναι απαραίτητη για την υποστήριξη της καλής υγείας. Ο αέρας θα απομακρύνει την υπερβολική υγρασία και τη θερμότητα που προέρχεται από τα σώματα των ζώων και θα παρέχει οξυγόνο. Οι εξωτερικές κλιματολογικές συνθήκες (ο καιρός) καθορίζουν τις ιδιότητες του αέρα που εισέρχεται στο όχημα για αερισμό και συνεπώς πρέπει να ληφθούν υπόψη.

Ένα κατάλληλο **σύστημα εξαερισμού** διαθέτει επαρκώς μεγάλα ανοίγματα εξαερισμού, τα οποία διασχίζουν ολόκληρο το μήκος του οχήματος στο ύψος των ζώων και έχουν ρυθμιζόμενες θέσεις. Η πρόκληση είναι να εξασφαλιστεί ο σωστός αερισμός όταν το όχημα είναι ακίνητο κατά τη διάρκεια θερμού καιρού, αλλά και κατά την οδήγηση στα 80 χλμ/ώρα ένα κρύο πρωί.

Όπως έχει ήδη αναφερθεί στην εισαγωγή του Κεφαλαίου [2.3 Μέσα μεταφοράς](#), η παρακολούθηση της θερμοκρασίας αποτελεί βασικό στοιχείο ελέγχου του κλίματος. Παρόλο που για μεγάλα ταξίδια τα **συστήματα παρακολούθησης και προειδοποίησης** θερμοκρασίας είναι υποχρεωτικά, στον Κανονισμό δεν δίνονται ειδικές απαιτήσεις σχετικά με τη χρήση των συστημάτων εξαερισμού. Το κλειδί για την πρόληψη της θερμικής καταπόνησης είναι η παρακολούθηση του εσωτερικού θερμικού περιβάλλοντος στα οχήματα και η προσαρμογή των ρυθμίσεων του συστήματος εξαερισμού με βάση τις μετρούμενες περιβαλλοντικές παραμέτρους εντός των διαμερισμάτων (π.χ. πραγματική θερμοκρασία) και τις σχετικές συνθήκες όπως η ταχύτητα οδήγησης και η θερμοκρασία περιβάλλοντος. Όχι τόσο η ύπαρξη εξοπλισμού εξαερισμού και παρακολούθησης των συνθηκών, όσο η σωστή χρήση τους, μπορεί να κάνει τη διαφορά για τα ζώα και να έχει θετικό αντίκτυπο στην ευζωία τους. Ιδιαίτερη σημασία εν προκειμένω είναι να καθοριστεί πότε πρέπει να γίνει κάτι, καθώς και να εφαρμοστούν σωστά μέτρα εάν τα συστήματα παρακολούθησης υποδεικνύουν ότι πρέπει να γίνει κάτι (δηλαδή τι πρέπει να γίνει;).

Εκτός από την καταγραφή και παρακολούθηση της θερμοκρασίας, η κακές θερμικές συνθήκες στο όχημα μπορούν να εκτιμηθούν εξετάζοντας την ύπαρξη υπερβολικού ιδρώτα στα ζώα ή επιβραδυνόμενης αναπνοής. Αυτό όμως μπορεί να εφαρμοστεί μόνο κατά τις στάσεις, ενώ η θερμοκρασία μπορεί να αλλάξει δραματικά κατά τη διάρκεια του ταξιδιού (π.χ. λόγω γεωγραφικής θέσης, ώρα της ημέρας, καιρού, ταχύτητας οδήγησης). Επιπλέον, δεδομένου ότι τόσο η εφίδρωση όσο και η δύσκολη αναπνοή προκύπτουν από την θερμική καταπόνηση, αυτές οι παράμετροι είναι ιδιαίτερα χρήσιμες στον έλεγχο του κατα πόσο το σύστημα εξαερισμού χρησιμοποιείται σωστά (καθώς σε κάθε έλεγχο θα πρέπει να απουσιάζουν), αλλά όχι για την **πρόληψη** της θερμικής καταπόνησης.

Οι πρωταρχικοί κίνδυνοι που συνδέονται με το μικρο-περιβάλλον στο όχημα είναι η **θερμική καταπόνηση** ως αποτέλεσμα των θερμών καιρικών συνθηκών και η **ψυχρή καταπόνηση** που προκαλούνται από το κρύο. Θεωρείται ότι στην πράξη η υπερβολική θερμότητα είναι πιθανόν μεγαλύτερο πρόβλημα για τα άλογα σε σχέση με το υπερβολικό κρύο, και ότι το ιδιαίτερα

παρατεταμένο θερμικό στρες μειώνει την ευζωία των αλόγων. Η τοπική ψύξη λόγω συναγωγής ή η υπερβολική διαβροχή των ζώων λόγω εισροής νερού, βροχής ή χιονιού μπορεί να προκαλέσει ψυχρή καταπόνηση. Οι μεγάλες διαδρομές θα πρέπει να αποφεύγονται όταν, για παράδειγμα, αναμένονται τέτοιες θερμοκρασίες περιβάλλοντος, που η θερμοκρασία εντός του οχήματος να μην μπορεί να διατηρηθεί μεταξύ 5 ° C και 30 ° C. Οι οδηγοί πρέπει να λαμβάνουν υπόψη την επίδραση του εξαερισμού ανά πάσα στιγμή όταν υπάρχουν μεταφερόμενα ζώα, συμπεριλαμβανομένου του χρόνου στάσης του οχήματος και κατά τη διάρκεια των υποχρεωτικών διαλειμμάτων του οδηγού.

Θερμοκρασιακός Δείκτης Ασφάλειας των Ζώων						
Θερμ. ξηρού θερμο- μέτρου (°C)	Σχετική Υγρασία (%)					
	50	60	70	80	90	100
25,6	22,2	23,3	23,9	23,9	25	25,6
26,7	23,3	23,9	25	25,6	26,1	26,7
27,8	23,9	24,4	25,6	26,1	27,2	27,8
28,9	25	25,6	26,7	27,2	28,3	28,9
30	25,6	26,7	27,2	28,3	28,9	30
31,1	26,7	27,2	27,8	29,4	30,6	31,1
32,2	27,2	28,3	28,3	30,6	31,1	32,2
33,3	28,3	28,9	30	31,1	32,2	
34,4	28,9	30	31,1	32,2		
35,6	30	31,1	32,2			
36,7	30,6	31,7				
37,8	31,1	32,8				

Καλές Συνθήκες

Κίνδυνος

Επιφυλακή

Έκτακτη Ανάγκη

Σχήμα 4.1 Η συνδυασμένη επίδραση των συνθηκών υγρασίας και θερμοκρασίας στα ζώα.

Η **θερμο-ουδέτερη ζώνη** των αλόγων (δηλ. το εύρος θερμοκρασιών στις οποίες ένα ζώο διατηρεί τη θερμοκρασία του σώματος βραχυπρόθεσμα με μικρή ή καθόλου επιπλέον δαπάνη ενέργειας) εκτιμάται ότι βρίσκεται μεταξύ 5 ° C και 25 ° C. Αυτό σημαίνει ότι σε θερμοκρασίες κάτω από 5 ° C ή πάνω από 25 ° C η θερμορύθμιση απαιτεί πρόσθετη ενέργεια (π.χ. λόγω εφίδρωσης, λαχανιάσματος ή ρίγους). Όσο οι θερμοκρασίες βρίσκονται εντός των ορίων της θερμορυθμιστικής ικανότητας, το ζώο είναι σε θέση να διατηρήσει τη θερμοκρασία του σώματος. Άλλες έρευνες έχουν δείξει ότι υπάρχουν διαφορές μεταξύ των φυλών και ότι η απώλεια θερμότητας επηρεάζεται π.χ. από το πάχος της τρίχας και την κατάσταση του

σώματος. Επιπλέον, η θερμική άνεση καθορίζεται από τη θερμοκρασία και την υγρασία και τα αποτελέσματά τους επηρεάζονται από την κίνηση του αέρα και την άμεση διαβροχή των ζώων. Η υψηλή υγρασία επιδεινώνει την επίδραση ακραίων θερμοκρασιών. Η συνδυασμένη επίδραση των συνθηκών υγρασίας και θερμοκρασίας απεικονίζονται στο **Σχήμα 4.1**.

Ορθές πρακτικές για τον έλεγχο του μικροκλίματος

154. Η θερμοκρασία στα διαμερίσματα των ζώων επιβλέπεται από τον οδηγό μέσα από την καμπίνα οδήγησης.
155. Καθ' όλη τη διάρκεια που τα ζώα είναι φορτωμένα στο όχημα, τα διαμερίσματα των ζώων αερίζονται επαρκώς.
156. Εάν η θερμοκρασία στο φορτηγό φτάσει τους 35 °C, ο οδηγός ξεκινάει τις διαδικασίες έκτακτης ανάγκης που περιγράφονται στο Κεφάλαιο [4.7 Επείγουσες καταστάσεις](#) για να μειώσει τη θερμοκρασία.

157. Σε περίπτωση θερμού καιρού (θερμοκρασίες πάνω από 25 °C), όταν τα ζώα εμφανίζουν υπερβολική εφίδρωση και δείχνουν αυξημένο ρυθμό αναπνοής, πρέπει να γίνουν οι παρακάτω ενέργειες:

- ο Ενεργοποίηση συστήματος εξαερισμού,
- ο Ενεργοποίηση συστήματος εξαερισμού,
- ο Εάν είναι απαραίτητη η στάση (π.χ. για πότισμα των ζώων): σταθμεύστε στη σκιά, ανοίξτε πλήρως τις περσίδες εξαερισμού, διατηρείστε τη στάση όσο το δυνατόν συντομότερη,
- ο Προχωρήστε προς το σημείο προορισμού χωρίς περιττές καθυστερήσεις,
- ο Ενημερώστε τους υπευθύνους στον τόπο προορισμού για άμεση εκφόρτωση των ζώων,
- ο Εάν το σημείο προορισμού απέχει περισσότερο από δύο ώρες και η θερμοκρασία στο φορτηγό δεν μπορεί να μειωθεί ικανοποιητικά, εφαρμόστε τα σχέδια έκτακτης ανάγκης και εκφορτώστε τα ζώα στον πλησιέστερο χώρο εκφόρτωσης έκτακτης ανάγκης.

158. Εάν προβλέπονται εξαιρετικά ψυχρές ή θερμές καιρικές συνθήκες κατά μήκος της προγραμματισμένης διαδρομής, οπότε θα είναι απίθανο ο οδηγός να διατηρήσει τη θερμοκρασία στα διαμερίσματα φόρτωσης μεταξύ των νόμιμων ορίων 5 °C με 30 °C (± 5 °C), τότε αναβάλλεται η μεταφορά των αλόγων.

Βέλτιστες πρακτικές για τον έλεγχο του μικροκλίματος

159. Αν είναι απαραίτητο να σταθμεύσετε το όχημα σε **κρύο καιρό**, όταν είναι δυνατόν, σταθμεύστε σε περιοχή που προστατεύει από τον άνεμο. Αν είναι απαραίτητο, προστίθενται έξτρα σανίδες, για να κρατήσουν εκτός φορτηγού τον άνεμο ή την παγωμένη βροχή, ειδικά αν τα άλογα είναι ζεστά λόγω της διατήρησης της ισορροπίας τους κατά τη διάρκεια του προηγούμενου ταξιδιού. Ο εξαερισμός είναι επαρκής για να αποφευχθεί η δυσκολία στην αναπνοή και η υπερβολική εφίδρωση.
160. Σε **συνθήκες υψηλής θερμοκρασίας**, όταν είναι δυνατόν, το ρυμουλκούμενο είναι σταθμευμένο σε μια περιοχή που παρέχει σκίαση και επιτρέπει την αύρα να περάσει μέσα από τις πλευρές του ρυμουλκούμενου. Αποφεύγεται η στάθμευση κοντά σε άλλους μεταφορείς ζώων λόγω της πιθανότητας μειωμένης ροής αέρα και αυξημένου κινδύνου μεταφοράς ασθενειών.
161. Εάν η θερμοκρασία στο όχημα φτάσει τους 30 °C τότε ο οδηγός εφαρμόζει τις διαδικασίες έκτακτης ανάγκης του Κεφαλαίου [4.7 Επείγουσες καταστάσεις](#) για την ελάττωση της θερμοκρασίας.

4.4. Διαστήματα παροχής τροφής και νερού

Η παροχή νερού και χορτονομής κάποιες ώρες πριν από τη φόρτωση (δείτε Κεφάλαιο [2.4.1 Προετοιμασία των ζώων και του εξοπλισμού για το ταξίδι](#)) μειώνει την πιθανότητα να μην καλυφθούν οι διατροφικές απαιτήσεις κατά τη μεταφορά. Η γενική αρχή που ορίζεται στον Κανονισμό 1/2005 είναι: "το νερό, οι ζωοτροφές και η ανάπαυση προσφέρονται στα ζώα σε κατάλληλα διαστήματα και είναι κατάλληλα σε ποιότητα και ποσότητα ανάλογα με το είδος και το μέγεθος τους." Οι περιορισμοί σχετικά με την παροχή νερού και φαγητού είναι λίγο ή πολύ αναπόφευκτοι κατά τη μεταφορά. Στα συνηθισμένα οχήματα μεταφοράς είναι συχνά δύσκολο να παρασχεθούν υγρά ή ζωοτροφές, επομένως ο μέγιστος χρόνος ταξιδιού ορίζεται σε 8 ώρες όταν χρησιμοποιούνται τέτοια οχήματα.

Δεδομένου ότι το νερό και η τροφή είναι βασικές ανάγκες για όλα τα ζώα, αυτοί οι περιορισμοί επηρεάζουν την ευζωία των ζώων. Ιδιαίτερα κατά τη διάρκεια μακρινών μεταφορών, τα ζώα θα πρέπει να έχουν τη δυνατότητα να πίνουν και (εάν είναι απαραίτητο) να τρώνε κατά τη διάρκεια της μεταφοράς τουλάχιστον κάθε 8 ώρες κατά τη διάρκεια των **στάσεων** που σχεδιάστηκαν κατά τη φάση της προετοιμασίας και κατά προτίμηση κάθε 4,5 ώρες. Εάν η κατάσταση ενυδάτωσης των αλόγων δείχνει ότι απαιτείται παροχή νερού νωρίτερα από τα προβλεπόμενα διαστήματα, τα ζώα θα πρέπει να ποτιστούν. Οι στάσεις απαιτούνται κυρίως για το πότισμα, τη σίτιση και τον έλεγχο των ζώων, αλλά και για την ανάπαυση τους.

Δεν υπάρχουν ειδικές απαιτήσεις όσο αφορά τη διάρκεια των στάσεων, εκτός από τα πουλάρια που δεν έχουν απογαλακτιστεί. Τα πουλάρια αυτά πρέπει να αναπαύονται για τουλάχιστον μία ώρα μετά από εννέα ώρες ταξιδιού, κατά τη διάρκεια των οποίων μπορούν να τους χορηγηθούν υγρά και, εάν είναι απαραίτητο, τροφή. Επειδή οι στάσεις μεγαλύτερης διάρκειας παρατείνουν τη συνολική διάρκεια του ταξιδιού, οι στάσεις, εάν είναι μεγαλύτερες από μία ώρα, δεν θα πρέπει να διαρκούν περισσότερο από ό, τι απαιτείται για τη φροντίδα όλων των πουλαριών ξεχωριστά. Ο καλύτερος έλεγχος για να διαπιστωθεί εάν απαιτείται παροχή τροφής είναι να δοθεί στα ζώα η ευκαιρία να φάνε. Για άλογα ανά 100 kg ζωντανού βάρους προσφέρονται τουλάχιστον 2 kg ζωοτροφών και 1,6 kg συμπυκνωμένης ζωοτροφής ημερησίως, μαζί με 45 λίτρα νερού ανά ζώο την ημέρα. Τα φορτηγά που χρησιμοποιούνται για τις μακρινές μεταφορές αλόγων πρέπει να είναι εξοπλισμένα έτσι ώστε να είναι δυνατή η παροχή τροφής και νερού στα ζώα πάνω στο σκάφος και η μεταφορά νερού και ζωοτροφών καθ' όλη τη διάρκεια του ταξιδιού.

Ορθές πρακτικές για την παροχή τροφής και νερού

162. Στάσιμο (όχι τρεχούμενο) νερό προσφέρεται σε κάθε ζώο ξεχωριστά.

Βέλτιστες πρακτικές για την ανάπαυση και την παροχή τροφής και νερού

163. Στα άλογα προσφέρεται νερό καλής ποιότητας και ζωοτροφές κάθε 4.5 - 5 ώρες και για τουλάχιστον 30 λεπτά.
164. Τα άλογα ταΐζονται με τον ίδιο τύπο ζωοτροφής πριν, κατά τη διάρκεια (και αν απαιτείται) και μετά το ταξίδι.
165. Ζώα επιρρεπή σε φλεγμονές της κερατογόνου μεμβράνης της οπλής του αλόγου δεν ταΐζονται με τροφές πλούσιες σε άμυλο ή/και σάκχαρα.
166. Η στάθμη του νερού στις ποτίστρες είναι αρκετά υψηλή ώστε να επιτρέπει στο ζώο να δει πάνω από το χείλος της ποτίστρας.

4.5. Φροντίδα για τα ασθενή ή τραυματισμένα ζώα

Ο Κανονισμός επιτρέπει μόνο τη μεταφορά ζώων που είναι σε φυσική κατάσταση κατάλληλη για το προβλεπόμενο ταξίδι, τόσο κατά την αρχική φόρτωση όσο και μετά τη διαμονή σε έναν σταθμό ελέγχου. Επομένως, τα ζώα ελέγχονται ως προς την καταλληλότητα για μεταφορά πριν και κατά τη διάρκεια της φόρτωσης. Ωστόσο, υπάρχει πάντα κίνδυνος να αρρωστήσουν ή να τραυματιστούν κατά τη μεταφορά ακόμη και αν οι περιβαλλοντικές συνθήκες παρακολουθούνται και ρυθμίζονται σωστά, αν εφαρμόζονται ορθές πρακτικές στον τρόπο οδήγησης, αν τα ζώα τρέφονται και ποτίζονται όπως απαιτείται και αν τους παρέχεται επαρκής ανάπαυση. Τα ζώα με μειωμένη φυσική κατάσταση μπορούν να αναγνωριστούν κατά τη διάρκεια των προγραμματισμένων στάσεων του ταξιδιού ή συγκεκριμένων στάσεων για επιθεώρηση (π.χ. πρόσθετες στάσεις κατά τη διάρκεια θερμού καιρού). Τα ζώα πιθανώς θα ανήκουν σε μια από τις παρακάτω 4 κατηγορίες:

- α. Ζώα που έχουν πέσει ή έχουν ποδοπατηθεί ή τραυματιστεί π.χ. ως αποτέλεσμα επιθετικότητας και έχουν εμφανή τραύμα ή κάταγμα.
- β. Ζώα που εμφανίζουν τραυματισμό όπως κήλη ή πρόπτωση ή εξάρθρωση.
- γ. Ζώα που εμφανίζουν συμπτώματα θερμού ή ψυχρού στρες και/ή αφυδάτωσης.
- δ. Ζώα που φαίνεται ότι έχουν αναπτύξει συμπτώματα ασθένειας ή λοίμωξης.

Ο οδηγός είναι υπεύθυνος για την ευζωία των ζώων κατά τη διάρκεια του ταξιδιού. Ο Κανονισμός ορίζει ότι τα **ζώα που αρρωσταίνουν ή τραυματίζονται κατά τη διάρκεια της μεταφοράς** πρέπει να διαχωρίζονται από τα υπόλοιπα και (μετά τη χορήγηση των πρώτων βοηθειών το συντομότερο δυνατόν) πρέπει να λαμβάνουν κατάλληλη κτηνιατρική αγωγή και, εάν χρειάζεται, να υποβάλλονται σε επείγουσα σφαγή ή θανάτωση κατά τρόπο που δεν προκαλείται περεταίρω βασανισμός των ζώων. Πρακτικά οι δυνατότητες παρέμβασης του οδηγού είναι περιορισμένες και οι συνέπειες των παρεμβάσεων αυτών στην ευζωία των άρρωστων ή τραυματισμένων ζώων, και των άλλων ζώων πρέπει να σταθμίζονται προσεκτικά. Ο υπεύθυνος του τόπου προορισμού πρέπει να ενημερωθεί ότι ένα από τα ζώα είναι άρρωστο ή τραυματισμένο, ώστε να μπορεί να προετοιμαστεί. Μια σαφής περιγραφή της προτιμώμενης πορείας δράσης παρουσιάζεται στις Κατευθυντήριες Γραμμές για την εκτίμηση της φυσικής κατάστασης για τη μεταφορά ιπποειδών.

Η ύπαρξη **σοβαρά τραυματισμένων ή/και άρρωστων ζώων** αποτελεί μια επείγουσα κατάσταση και κατά συνέπεια πρέπει επίσης να εφαρμοστεί το σχέδιο έκτακτης ανάγκης (βλέπε Κεφάλαιο [4.6 Επείγουσες καταστάσεις](#)). Τα ζώα που αναγνωρίζονται ως άρρωστα ή τραυματισμένα στο τέλος του ταξιδιού θα αντιμετωπίζονται από την αρμόδια αρχή στον τόπο προορισμού, π.χ. τον κτηνίατρο σε σφαγείο ή σε σταθμό ελέγχου. Είναι πολύ σημαντικό ο οδηγός ή ο συνοδός να ελέγχει προσεκτικά την κατάσταση της υγείας των ζώων κατά τη διάρκεια του ταξιδιού (ιδιαίτερα για μακρινά ταξίδια με ενδιάμεσες στάσεις) και να γίνονται αποτελεσματικά όλες οι περιορισμένες ενέργειες που μπορούν να γίνουν σε περίπτωση που ένα ή περισσότερα ζώα παρουσιάσουν κάποιο πρόβλημα υγείας.

Ορθές πρακτικές σχετικά με τη φροντίδα ασθενών ή τραυματισμένων ζώων κατά τη διάρκεια του ταξιδιού

167. Κατά τη διάρκεια των στάσεων γίνεται **έλεγχος των ζώων** για σημάδια επιβάρυνσης της φυσικής τους κατάστασης. Σε περίπτωση προβλημάτων το σχέδιο αντιμετώπισης απρόοπτων καταστάσεων ενεργοποιείται και γίνονται όλες οι απαραίτητες ενέργειες, σύμφωνα με τη λίστα ελέγχου της φυσικής κατάστασης (που παρουσιάζεται στο Κεφάλαιο [2.4.2 Καταλληλότητα για μεταφορά](#)).

Βέλτιστες πρακτικές σχετικά με τη φροντίδα ασθενών ή τραυματισμένων ζώων κατά τη διάρκεια του ταξιδιού

168. Οι οδηγοί και οι συνοδοί φέρουν ανά πάσα στιγμή μια λίστα με τους αριθμούς τηλεφώνου των αρμόδιων κτηνιάτρων και άλλων σημείων επαφής έκτακτης ανάγκης.

169. Ένας "Υπεύθυνος Ευζωίας" στην εταιρεία αναλαμβάνει τον χειρισμό και την οργάνωση σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης στο γραφείο διοικητικής υποστήριξης.

4.6 Καταστάσεις έκτακτης ανάγκης

Οι καταστάσεις έκτακτης ανάγκης είναι εξ ορισμού μη αναμενόμενες, και απαιτούν άμεση δράση. Είναι σημαντικό οι οδηγοί ή άλλα υπεύθυνα άτομα να **έχουν ένα σχέδιο σχετικά με το τι θα κάνουν**, σε περίπτωση έκτακτης ανάγκης. Το σχέδιο θα περιλαμβάνει μια σειρά τηλεφώνων έκτακτης ανάγκης π.χ. για να λάβουν κτηνιατρική βοήθεια.

Ορθές πρακτικές σε περίπτωση έκτακτης ανάγκης

170. Σε περίπτωση **μηχανικής βλάβης** του οχήματος, το είδος της βλάβης θα πρέπει να εντοπιστεί και να εκτιμηθεί ο χρόνος επιδιόρθωσής της. **Εάν η επιδιόρθωση της βλάβης δε μπορεί να γίνει** στο σημείο της βλάβης και χρειάζεται αρκετός χρόνος για να αποκατασταθεί, πρέπει να γίνουν **ενέργειες ώστε να αντικατασταθεί το όχημα**. Πολλοί παράγοντες πρέπει να ληφθούν υπόψη για να αποφασιστεί για πόσο χρόνο μπορούν τα ζώα να είναι ασφαλή σε ένα ακινητοποιημένο όχημα:

- ο Οι καιρικές συνθήκες – (π.χ. τα πρόβατα μπορούν να παραμείνουν σε ένα όχημα για τέσσερις ώρες με δροσερό, χαμηλής υγρασίας καιρό. Σε ακραία καλοκαιρινή ζέστη και υγρασία, υφίστανται θερμική καταπόνηση πολύ γρήγορα),
- ο Ικανότητα των ζώων,
- ο Ηλικία,
- ο Χρόνος που έχει μεσολαβήσει από το τελευταίο τάισμα και πότισμα,
- ο Τοποθεσία της καθυστέρησης (π.χ. αγροτική περιοχή ή αυτοκινητόδρομος),
- ο Ώρα της ημέρας,
- ο Ασφάλεια των ζώων στην τρέχουσα τοποθεσία.

171. Σε περίπτωση **ατυχήματος**, ο μεταφορέας πρέπει:

- α. Να **καλέσει τον εθνικό αριθμό έκτακτης ανάγκης** εάν το ατύχημα συνέβη σε δημόσιο δρόμο ή αν η επείγουσα βοήθεια απαιτείται για ένα ατύχημα στη φάρμα. Να ενημερώσει το χειριστή σχετικά με:
 - ο Τη θέση του ατυχήματος,
 - ο Το γεγονός ότι υπάρχουν φορτωμένα ζώα,
 - ο Την κατάσταση των ζώων που πιθανά έχουν διαφύγει,
 - ο Οποιοδήποτε ορατό κίνδυνο.
- β. Να θέσει σε λειτουργία **συσκευές προειδοποίησης κινδύνου** εντός 10 λεπτών από το ατύχημα.

- γ. Να καλέσει τον **υπεύθυνο της εταιρίας**. Εάν η εταιρία έχει λίστα ελέγχου για ατυχήματα, να συμπληρώσει τη λίστα. Εάν όχι, να ενημερώσει τον αποστολέα για τη θέση του ατυχήματος, για το αν υπάρχουν τραυματισμοί, για την κατάσταση των ζώων, τη θέση του οχήματος, τον αριθμό των αυτοκινήτων που εμπλέκονται και αν έχουν έρθει στον τόπο του ατυχήματος οι αρχές.
 - δ. Να καλέσει άλλους καθορισμένους υπευθύνους σύμφωνα με το πρωτόκολλο της εταιρίας. Αυτό μπορεί να περιλαμβάνει αλλά δεν περιορίζεται, ασφαλιστικές εταιρείες για το εμπόρευμα και το όχημα στον τόπο προορισμού, και να τους παρέχει τις ίδιες πληροφορίες.
 - ε. Εάν το όχημα και/ή το ρυμουλκούμενο είναι χαλασμένα ή δε μπορούν να μετακινηθούν, προχωρήστε στο σημείο ζ.
 - στ. Εάν η βλάβη είναι μικρή, το όχημα είναι στη σωστή θέση και δεν υπάρχουν τραυματισμοί, τραβήξτε φωτογραφίες και καταγράψτε ονόματα και διευθύνσεις των άλλων εμπλεκόμενων και των μαρτύρων.
 - ζ. **Μαζέψτε τυχόν ελεύθερα ζώα από το δρόμο** και συγκεντρώστε τα σε μια περιοχή όσο γίνεται πιο μακριά από την κυκλοφορία.
 - η. **Εντοπίστε την κάμερα ασφαλείας**. Τραβήξτε φωτογραφίες του ατυχήματος όσο το δυνατό συντομότερα. Οι φωτογραφίες θα πρέπει να περιλαμβάνουν φωτογραφίες από την κατάσταση του οδοστρώματος, τη βλάβη του οχήματος, την θέση του, τη συνολική εικόνα του ατυχήματος, σημάδια ολίσθησης, στροφές, σταυροδρόμια και σε πιο σημείο είναι σταματημένο το όχημα (αν είναι).
 - θ. Παρέχετε όσο το δυνατό **περισσότερη φροντίδα και άνεση** στα ζώα
 - ι. Μόλις έρθουν οι πρώτοι διασώστες, ο μεταφορέας θα πρέπει να τους ενημερώσει σχετικά με λεπτομέρειες του ατυχήματος συμπεριλαμβάνοντας τυχόν τραυματισμό ανθρώπων, την κατάσταση των ζώων που πιθανά έχουν διαφύγει, οποιοδήποτε γνωστό κίνδυνο και το σχέδιο έκτακτης ανάγκης της εταιρίας. Εάν είναι διαθέσιμο, ο μεταφορέας πρέπει να ενημερώσει της αρχές αν βρίσκεται ήδη καθοδόν άλλο όχημα της εταιρίας ή εξειδικευμένο προσωπικό στο χειρισμό των ζώων, καθώς και την ώρα που αναμένεται να φθάσουν. Οι μεταφορείς θα πρέπει σε κάθε περίπτωση να σέβονται την ιεραρχία εντολών.
172. Οι οδηγοί λαμβάνουν τακτική εκπαίδευση που τους επιτρέπει να ανταποκρίνονται αποτελεσματικά και να μειώνουν τις συνέπειες της καθυστέρησης ή του ατυχήματος στα ζώα και στον εαυτό τους.
173. Ζώα που τραυματίζονται κατά τη διάρκεια της μεταφοράς θα πρέπει να **υφίστανται ευθανασία** ώστε να αποφευχθεί η περαιτέρω πόνος ή στρες. Αυτό ισχύει ιδίως σε περιπτώσεις που πιθανά υπάρχει αδικαιολόγητη καθυστέρηση στη θεραπεία του πόνου, που ο πόνος είναι αφόρητος, ή όταν η μεταφορά του ζώου θα χειροτερεύσει την κατάσταση σε σημαντικό βαθμό. **Θα πρέπει να κληθεί κτηνίατρος για να πάρει την απόφαση και να προχωρήσει στην ευθανασία του ζώου.**

5. Εκφόρτωση των ζώων

5.1 Εισαγωγή

Κατά την άφιξη στον τελικό προορισμό ή στο σημείο ελέγχου, πρέπει να πραγματοποιηθεί το συντομότερο δυνατό η εκφόρτωση των ζώων. Η εκφόρτωση είναι μέρος του ταξιδιού και το ταξίδι ολοκληρώνεται μόνο όταν το τελευταίο ζώο έχει εκφορτωθεί στον τελικό προορισμό. Είναι σημαντικό να βελτιστοποιηθεί η ευκολία και η αποτελεσματικότητα της διαδικασίας εκφόρτωσης, ώστε να αποφευχθεί η αδικαιολόγητη καθυστέρηση και να μην παραμείνουν τα ζώα στο όχημα για μεγαλύτερο διάστημα από αυτό που είναι απαραίτητο. Οι ίδιες αρχές που αναφέρονται στο Κεφάλαιο [3.3 Χειρισμός των ζώων κατά τη φόρτωση](#), που σχετίζονται με **τον χειρισμό** κατά τη μεταφορά αλόγων, ισχύουν επίσης για τη φάση εκφόρτωσης, ενώ και οι απαιτούμενες ικανότητες χειρισμού είναι παρόμοιες με εκείνες που αναφέρθηκαν για τη φόρτωση. Οι επιστάτες και το προσωπικό του σημείου προορισμού θα πρέπει να είναι σε θέση να ανιχνεύουν **σημάδια ανίκανων, ασθενών ή τραυματισμένων ζώων** παρόμοια με εκείνα που περιγράφονται για την αξιολόγηση της φυσικής κατάστασης για μεταφορά. Σε τέτοιες περιπτώσεις θα πρέπει να σχεδιάζονται προσαρμοσμένες ή τροποποιημένες διαδικασίες χειρισμού. Ο εσφαλμένος χειρισμός των ζώων κατά την εκφόρτωση μπορεί να έχει επιζήμιες επιπτώσεις στην ευζωία των ζώων. Τα άλογα που φορτώνονται και μεταφέρονται μεμονωμένα, πρέπει επίσης να εκφορτωθούν και να φιλοξενηθούν μόνο τους και στη συνέχεια.

Ο Κανονισμός απαιτεί ο εξοπλισμός φόρτωσης και εκφόρτωσης, συμπεριλαμβανομένου του δαπέδου, να σχεδιάζεται και να λειτουργεί έτσι ώστε να αποφεύγονται οι τραυματισμοί και ο βασανισμός, να ελαχιστοποιείται η ανυπομονησία και η αγωνία, και να εξασφαλίζεται η ασφάλεια των ζώων. Ο κακός σχεδιασμός των εγκαταστάσεων φόρτωσης και εκφόρτωσης, σε συνδυασμό με κακή διαχείριση, μπορεί να προκαλέσει ολίσθηση, πτώση, μώλωπες και τελικά τραυματισμούς και περισσότερο στρες στα ζώα, οδηγώντας έτσι σε χαμηλή ποιότητα κρέατος και οικονομικές απώλειες. Ο προσεκτικός σχεδιασμός των πλατφορμών και των ράμπων φόρτωσης θα διευκολύνει τη φόρτωση και εκφόρτωση με ελάχιστη δυσφορία στο ζώο και μώλωπες.

Κατά την εκφόρτωση πρέπει να λαμβάνεται υπόψη η φυσική κατάσταση και η υγεία των ζώων. Οι οδηγοί και οι χειριστές θα πρέπει να γνωρίζουν ότι ορισμένα ζώα ενδέχεται να έχουν υποφέρει με τις συνθήκες μεταφοράς και πρέπει να αντιμετωπίζονται ανάλογα, ώστε να αποφεύγεται κάθε πρόσθετο στρες. Εκτός από την επιβαρυνόμενη φυσική κατάσταση και υγεία του ζώου, και τον ακατάλληλο χειρισμό, **κίνδυνοι για την ευζωία των ζώων κατά την εκφόρτωση** σχετίζονται κυρίως με:

- ο Τον ανεπαρκή σχεδιασμό του δρόμου και των θυρών (ιδιαίτερα του πλάτους) που θα μπορούσαν να προκαλέσουν μώλωπες, τραυματισμούς, ή απροθυμία να κινηθούν,
- ο Την ολισθηρή επιφάνεια του δαπέδου συμπεριλαμβανομένης της ράμπας που θα μπορούσε να οδηγήσει σε παρόμοιες δυσμενείς επιπτώσεις,
- ο Η παρουσία αιχμηρών προεξοχών που θα μπορούσαν να προκαλέσουν τραυματισμούς,
- ο Το περιβάλλον φωτισμού που μπορεί να προκαλέσει αποπροσανατολισμό και φόβο.

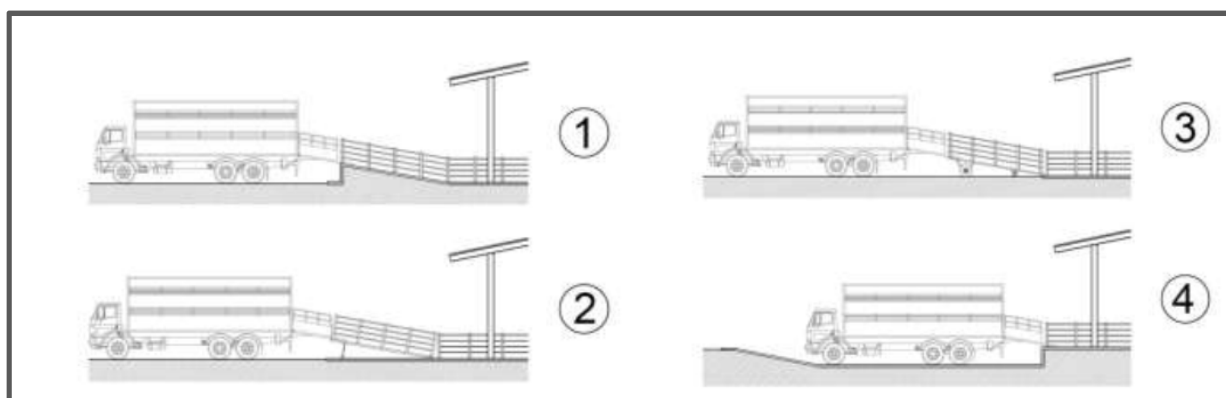
5.2. Σχεδιασμός του χώρου εκφόρτωσης

Οι χώροι εκφόρτωσης πρέπει να είναι ασφαλείς και να προσφέρουν ένα πλατύ, ευθύ και καθαρό από εμπόδια διάδρομο από το όχημα έως τους χώρους σταβλισμού/αναμονής. Οι ορθές και βέλτιστες πρακτικές που σχετίζονται με το σχεδιασμό των εγκαταστάσεων εκφόρτωσης των

αλόγων είναι παρόμοιες με αυτές που περιγράφονται στο Κεφάλαιο [3.2 Εγκαταστάσεις φόρτωσης](#). Επιπλέον ορθές και βέλτιστες πρακτικές για την εκφόρτωση αλόγων σε σφαγεία αναφέρονται παρακάτω, οι οποίες όμως κατ' αρχήν μπορούν να βρουν εφαρμογή και σε άλλους χώρους όπου εκφορτώνεται ένας μεγάλος αριθμός αλόγων.

Ορθές πρακτικές σχετικά με τη διάταξη των χώρων εκφόρτωσης

174. **Κλειστή περίφραξη** χρησιμοποιείται γύρω από την περιοχή εκφόρτωσης για να αποφευχθεί η εισβολή και η διαφυγή ζώων σε περίπτωση συμβάντων κατά την εκφόρτωση
175. Οι ζώνες κυκλοφορίας και οι διαδρομές των φορτηγών μεταξύ της εισόδου (των αγροκτημάτων, των κέντρων συγκέντρωσης, των σημείων ελέγχου, των σφαγείων), των χώρων φόρτωσης και εκφόρτωσης και του χώρου στάθμευσης σχεδιάζονται με βάση το μέγιστο μέγεθος φορτηγών, ρυμουλκούμενων και ημι-ρυμουλκούμενων και την ακτίνα στροφής τους.
176. Υπάρχει **σαφής σηματοδότηση και αναγνώριση της αποβάθρας** (για παράδειγμα, ανάλογα με τον τύπο του φορτηγού).
177. Το δάπεδο της ράμπας και της αποβάθρας δεν είναι ολισθηρό και η σύνθεση του δαπέδου εξασφαλίζει ότι η συγκράτηση κοπριάς και ούρων στην επιφάνειά του περιορίζεται στο ελάχιστο
178. Διεξάγεται τακτικός **καθαρισμός και συντήρηση** του δαπέδου
179. Υπάρχει κατάλληλη πηγή **φωτός** για τις διαδικασίες εκφόρτωσης
180. Κατά την εκφόρτωση, τα ζώα κινούνται από μια σκοτεινότερη σε μια φωτεινότερη περιοχή, αποφεύγεται η αντίθεση του φωτός όπως οι σκιές.
181. Ο φωτισμός στο διαμέρισμα και στην περιοχή φόρτωσης μπορεί να λειτουργήσει καθ' όλη τη διάρκεια της φάσης φόρτωσης με τον κινητήρα του οχήματος κλειστό.
182. Η βέλτιστη **γωνία εκφόρτωσης** για όλα τα ζώα είναι "μηδέν", έτσι επιλέγεται μια μέθοδος για τη διατήρηση της όσο το δυνατόν μικρότερης γωνίας (ελάχιστο ύψος της αποβάθρας ανάλογα με τον τύπο φορτηγών, ανελκυστήρα κ.λπ.).
183. Καθώς τα ζώα προτιμούν να περπατούν ελαφρώς ανηφορικά και όχι κατηφορικά, συνιστάται να χρησιμοποιούνται μικρότερες γωνίες κατά την εκφόρτωση.

Σχήμα 5.1 Πιθανές προτεινόμενες διαδικασίες για την (εκ)φόρτωση ζώων.

Βέλτιστες πρακτικές σχετικά με τη διάταξη των χώρων εκφόρτωσης

184. Η περιοχή μπροστά από την αποβάθρα εκφόρτωσης είναι περίπου διπλάσια από το μήκος των φορτηγών.
185. Η περιοχή εκφόρτωσης είναι καλυμμένη και προστατεύεται από δυσμενείς καιρικές συνθήκες.

186. Η πόρτα του φορτηγού κατά προτίμηση δεν ανοίγει με ανατολική κατεύθυνση όταν η εκφόρτωση πραγματοποιείται νωρίς το πρωί, καθώς αυτό συμβάλει στον περιορισμό της ανεπιθύμητης διστακτικής συμπεριφοράς όταν τα ζώα είναι μέτωπο προς τον πρωϊνό ήλιο.
187. Η αποβάθρα περιλαμβάνει περάσματα για ανθρώπους για να εξασφαλίσει ο χώρος για τους χειριστές.

5.3 Φροντίδα των ζώων κατά την εκφόρτωση

Η εκφόρτωση των αλόγων μπορεί να προκαλέσει σοβαρό στρες και δυσφορία. Είναι απαραίτητο να παρέχεται η κατάλληλη φροντίδα στα ζώα, ιδιαίτερα όταν έχουν υποστεί τραυματισμό ή έχουν πέσει κατά τη διάρκεια της μεταφοράς.

Ορθές πρακτικές σχετικά με τη φροντίδα των ζώων κατά και μετά την εκφόρτωση

188. Στον τόπο προορισμού υπάρχει η δυνατότητα φροντίδας **ασθενών ή τραυματισμένων ζώων**.
189. Τα φορτηγά με ανεπαρκή εξαερισμό ή άλλες επιπλοκές **εκφορτώνονται με προτεραιότητα**.
190. Αν ένα άρρωστο ή τραυματισμένο ζώο είναι σε θέση να εκφορτωθεί χρησιμοποιώντας και τα τέσσερα πόδια του και να περπατήσει εκτός οχήματος, τότε το ζώο διαχωρίζεται από τα υπόλοιπα σε ένα χώρο παραμονής και **αξιολογείται η κατάστασή του από έναν κτηνίατρο** το συντομότερο δυνατόν.
191. Εάν ένα άρρωστο ή τραυματισμένο ζώο δεν μπορεί να περπατήσει στα τέσσερα πόδια του, δεν εξαναγκάζεται να εγκαταλείψει το όχημα, αλλά ζητείται η γνώμη ενός κτηνιάτρου αμέσως πριν από τη λήψη περαιτέρω μέτρων.
192. Στο σφαγείο υπάρχει μια **συσκευή αναισθητοποίησης** που μπορεί να μεταφερθεί στο φορτηγό και στο χώρο απομόνωσης. Αυτή η συσκευή χρησιμοποιείται σε περίπτωση που ένα ζώο πρέπει να θανατωθεί στο όχημα κατά την άφιξη ή στο χώρο απομόνωσης. Το προσωπικό που έχει εκπαιδευτεί κατάλληλα για τη διαχείριση της συσκευής είναι παρόν στην χώρο. Τα αναισθητοποιημένα ζώα θανατώνονται πριν ανακτήσουν συνείδηση.
193. Εάν ένα ζώο που πρόκειται να θανατωθεί δεν προορίζεται για ανθρώπινη κατανάλωση, τότε υφίσταται ευθανασία από κτηνίατρο ή θανατώνεται επείγοντως επί τόπου από ειδικευμένο πρόσωπο.

5.4 Καθαρισμός και απολύμανση των οχημάτων μετά την εκφόρτωση

Η βιο-ασφάλεια είναι σημαντική για τα μεταφερόμενα ζώα για να αποφευχθεί η εξάπλωση νοσημάτων. Το στρες κατά τη διάρκεια της μεταφοράς μπορεί να επηρεάσει το ανοσοποιητικό σύστημα των ζώων και να τα κάνει πιο ευαίσθητα σε νόσους. Μετά την εκφόρτωση των ζώων, το όχημα μεταφοράς μπορεί να μεταφέρει και να διασπείρει παθογόνους μικροοργανισμούς, επομένως είναι υποχρεωτικός ο καθαρισμός και η απολύμανση του μετά από κάθε μεταφορά. Οι παρακάτω πρακτικές εφαρμόζονται τόσο σε κοντινά όσο και σε μακρινά ταξίδια.

Ορθές πρακτικές για τον καθαρισμό και απολύμανση του φορτηγού

194. Τα φορτηγά θα πρέπει να καθαρίζονται **αμέσως μετά την εκφόρτωση**, και πριν εισέλθουν σε ολονύκτιο χώρο στάθμευσης.

195. Η βρώμικη **στρωμνή** απομακρύνεται και μεταφέρεται σε χώρο επεξεργασίας κόπρου ή σε χώρο αποθήκευσης.
196. Το φορτηγό πρέπει να καθαρίζεται κατά προτίμηση με **ζεστό νερό υπό πίεση** (>70 bars).
197. Το φορτηγό απολυμαίνεται με τη χρήση **εγκεκριμένων απολυμαντικών προϊόντων** όταν τα πλαϊνά και τα χωρίσματα είναι καθαρά αλλά ακόμη υγρά. Το απολυμαντικό εφαρμόζεται σύμφωνα με τις οδηγίες του κατασκευαστή.
198. Ο χώρος καθαρισμού και απολύμανσης πρέπει να διαθέτει επαρκές (σε όγκο και πίεση) ζεστό και κρύο νερό για το μέγιστο αριθμό φορτηγών που μπορούν να εκφορτώσουν κάθε μέρα.
199. Όλος ο εξοπλισμός και τα προϊόντα καθαρισμού αποθηκεύονται με ασφάλεια και προστατευμένα από τις καιρικές συνθήκες.
200. Ο οδηγός **τηρεί αρχείο** για κάθε καθαρισμό/απολύμανση καταγράφοντας την εμπορική ονομασία κάθε προϊόντος απολύμανσης που έχει χρησιμοποιηθεί, καθώς και τη δοσολογία που χρησιμοποιήθηκε.

Βέλτιστες πρακτικές για τον καθαρισμό και απολύμανση του φορτηγού

201. Χρησιμοποιούνται προστατευτικά αδιάβροχα ρούχα από τον οδηγό κατά τον καθαρισμό.
202. Οι περιοχές καθαρισμού των φορτηγών έχουν μήκος 25 μ., με κλίση 5 έως 7% για τη διοχέτευση των λυμάτων στο σχετικό σύστημα συλλογής.
203. Η περιοχή καθαρισμού και απολύμανσης είναι ελεύθερη από εμπόδια για τουλάχιστον 2 μέτρα γύρω από το φορτηγό.
204. Φωτισμός είναι διαθέσιμος τη νύχτα. Φωτισμός 400 lux παρέχεται στο επίπεδο των αντικειμένων προς καθαρισμό.

6. Διαμονή σε σημεία ελέγχου, αγορές και κέντρα συγκέντρωσης

6.1. Εισαγωγή

Η μέγιστη επιτρεπόμενη διάρκεια ταξιδιού είναι 24 ώρες για άλογα και ιππάρια σε ένα όχημα με τις υψηλότερες προδιαγραφές κατασκευής, με μια ανοχή σε όλες τις περιπτώσεις επιπλέον 2 ωρών μέχρι να φτάσουν στον προορισμό τους. Αυτές οι επιπλέον 2 ώρες συμπεριλαμβάνονται κατ' εξαίρεση (π.χ. σε περιπτώσεις κυκλοφοριακής αιχμής) και δεν περιλαμβάνονται στο σχεδιασμό του ταξιδιού. Στο τέλος της μέγιστης επιτρεπόμενης διάρκειας του ταξιδιού βάσει της νομοθεσίας, τα ζώα πρέπει να φτάσουν στον τελικό προορισμό τους και να ξεφορτωθούν εκεί, ή να ξεφορτωθούν για μια περίοδο ανάπαυσης για 24 ώρες. Η ανάπαυση σε περίπτωση που υπάρχει συνέχεια του ταξιδιού, θα πρέπει να γίνει σε εγκεκριμένο Σημείο Ελέγχου πριν συνεχίσουν. Ο Κανονισμός επίσης θέτει μια μέγιστη διάρκεια για μεγάλα ταξίδια, η οποία ποικίλει ανάλογα με το είδος και την ηλικία των ζώων, και απαιτεί συγκεκριμένη περίοδο ανάπαυσης για τα πουλάρια (Πίνακας 2.1).

Τα **Σημεία Ελέγχου** είναι εγκαταστάσεις οι οποίες μπορεί να επιβλέπονται και να ελέγχονται από επίσημο κτηνίατρο και οι οποίες έχουν εγκριθεί από τις αρμόδιες αρχές με βάση της απαιτήσεις συγκεκριμένης νομοθεσίας της ΕΕ (Κανονισμός ΕΕ Νο 1255/97). Στα σημεία ελέγχου τα ζώα μπορούν να αναπαύονται, να λαμβάνουν τροφή και νερό, καθώς και φροντίδα σε ταξίδια μεγάλης διάρκειας. Τα **Κέντρα Συγκέντρωσης** είναι χώροι, όπως εγκαταστάσεις, σημεία συγκέντρωσης ζώων και αγορές, στα οποία ζώα από διαφορετικές εκτροφές μπορούν να πωλούνται και να ομαδοποιούνται προς αποστολή. Όσον αφορά στην ευζωία και στην υγεία των ζώων, οι βασικοί κίνδυνοι είναι παρόμοιοι στα σημεία ελέγχου, στις αγορές και στα κέντρα συγκέντρωσης (βλ. παρακάτω).

Τα Σημεία Ελέγχου πρέπει να είναι σχεδιασμένα, οργανωμένα και με σωστή διαχείριση ώστε να φιλοξενούν τα ζώα εκεί για ανάπαυση, τροφή, νερό και φροντίδα σε ταξίδια μεγάλης διάρκειας. Οι συνθήκες σταβλισμού και το προσωπικό που εργάζεται στα Σημεία Ελέγχου πρέπει να εξασφαλίζουν ότι τα μεταφερόμενα ζώα λαμβάνουν επαρκή φροντίδα ανάλογα με την φυσική κατάστασή τους και ότι συνεχίζουν το ταξίδι τους με τις βέλτιστες συνθήκες ευζωίας συμπεριλαμβανομένης της συμμόρφωσης με τις απαιτήσεις για την υγεία των ζώων και τα μέτρα βιο-ασφάλειας. **Επομένως, οι περίοδοι ανάπαυσης στα Σημεία Ελέγχου πρέπει να εξασφαλίζουν τη δυνατότητα για όλα τα ζώα να αναπαύονται και να λαμβάνουν τροφή και νερό ανάλογα με τις ανάγκες τους.** Τότε, η χρήση των Σημείων Ελέγχου αποτελεί ένα αποτελεσματικό μέσο για τη βελτίωση της ευζωίας των ζώων και βοήθεια για τους επαγγελματίες μεταφορείς για τα ταξίδια πολύ μεγάλης διάρκειας. Εγκεκριμένα σημεία στάσης υπάρχουν για χοίρους, βοοειδή, πρόβατα και/ή ιπποειδή. Η κράτηση θέσης σε ένα Σημείο Ελέγχου πρέπει να γίνεται **πριν την έναρξη του ταξιδιού** και να καταγράφεται στο ημερολόγιο ταξιδιού. Μια επικαιροποιημένη λίστα των Σημείων Ελέγχου μπορείτε να βρείτε στο διαδίκτυο στην ακόλουθη διεύθυνση:

https://ec.europa.eu/food/sites/food/files/animals/docs/aw_list_of_approved_control_posts.pdf

Οι βασικοί κίνδυνοι για την ευζωία στα σημεία ελέγχου, καθώς και στα κέντρα συγκέντρωσης και στις αγορές σχετίζονται με:

- ο **Λανθασμένοι/βίαιοι/βιαστικοί χειρισμοί κατά τη φόρτωση και εκφόρτωση** οι οποίοι μπορούν να προκαλέσουν στρες και τραυματισμούς
- ο **Ανεπαρκείς διαθέσιμοι χώροι** και/ή μέγεθος κελιών στο Σημείο Ελέγχου μπορεί να υποβαθμίσουν τις συνθήκες ανάπαυσης και να προκαλέσουν ανταγωνισμό και επιθετική συμπεριφορά μεταξύ των ζώων.
- ο **Λανθασμένη χορήγηση τροφής και νερού**, και εγκαταστάσεις που μπορεί να προκαλέσουν δυσφορία και προβλήματα υγείας στα ζώα εξαιτίας πείνας και/ή αφυδάτωσης

Σχετικές συστάσεις μπορείτε να βρείτε στο Εγχειρίδιο Υψηλής Ποιότητας των Κέντρων Ελέγχου (www.controlpost.eu).

Ορθές πρακτικές σχετικά με τα Σημεία Ελέγχου

205. Σε όλα τα σημεία ελέγχου απαιτείται να υπάρχει μια **ημέρα εκτός λειτουργίας για καθαρισμό και απολύμανση** μετά από 6 μέρες λειτουργίας. Χρησιμοποιείται οποιαδήποτε κενή μέρα, ακόμη και μετά από λιγότερες από 6 μέρες συνεχούς λειτουργίας, για τον απαιτούμενο καθαρισμό και απολύμανση.
206. Ένα **Έντυπο Κράτησης και Έντυπο Αποδοχής** των ζώων από το σημείο ελέγχου πρέπει να επιδεικνύεται στον υπεύθυνο 'κτηνίατρο φόρτωσης' (ο κτηνίατρος που εγκρίνει το ταξίδι).
207. **Μόνο ένα κέντρο συγκέντρωσης μπορεί να χρησιμοποιηθεί** σε ταξίδια μεγάλης διάρκειας, και κάθε ανάπαυση που απαιτείται από τη νομοθεσία κατά τη διάρκεια πολύ μεγάλων ταξιδιών πρέπει να γίνεται για ένα ολόκληρο εικοσιτετράωρο σε εγκεκριμένο σημείο ελέγχου.

6.2 Σταβλισμός

Αν και ο σκοπός της διαμονής διαφέρει για τα σημεία ελέγχου (ανάπαυση και ανάκτηση δυνάμεων από το προηγούμενο ταξίδι), για τις αγορές (συγκέντρωση πωλητών και αγοραστών με σκοπό την πώληση ζώων) και για τα κέντρα συγκέντρωσης (για τη συγκέντρωση ζώων για μια πιο αποτελεσματική περαιτέρω μεταφορά), και οι τρεις παραπάνω χώροι πρέπει να **παράσχουν στα ζώα τους πόρους που χρειάζονται** για να προετοιμαστούν για (περαιτέρω) μεταφορά. Ο κίνδυνος έγκειται στο ότι, εάν η διαβίωση των ζώων δεν περιλαμβάνει διαθέσιμους βασικούς πόρους (νερό, φαγητό, ανάπαυση και κοινωνική άνεση), η φυσική τους κατάσταση θα χειροτερεύσει. **Αυτό που τα άλογα χρειάζονται είναι ένα ήσυχο και άνετο περιβάλλον όπου αισθάνονται ασφαλή και χαλαρά για να ξεκουραστούν, και όπου το νερό και τροφή είναι διαθέσιμες ανάλογα με τις ανάγκες τους.** Το δάπεδο θα πρέπει να είναι μη ολισθηρό, τα ζώα θα πρέπει να προστατεύονται από τις αντίξοες καιρικές συνθήκες και θα πρέπει να αποφεύγονται κατασκευές όπου τα ζώα μπορούν να τραυματιστούν. Επιπλέον, θα πρέπει να επιτρέπει τον διαχωρισμό των ζώων όταν χρειάζεται και την εύκολη επιθεώρησή τους. Για την άνεση των ζώων, πρέπει να παρέχεται επαρκής ποσότητα κατάλληλης κλινοστρωμνής χωρίς σκόνη, ενώ το δάπεδο θα πρέπει να αποστραγγίζεται. Πιο συγκεκριμένα ισχύουν οι ακόλουθες πρακτικές.

Ορθές πρακτικές για τον σταβλισμό σε σημεία ελέγχου, αγορές και κέντρα συγκέντρωσης

208. Το **υλικό του δαπέδου** είναι αντιολισθητικό, εύκολα καθαρίσιμο, και έχει ικανοποιητική αποχέτευση για την απομάκρυνση υγρών. Κατάλληλο υλικό στρωμνής χρησιμοποιείται για την απορρόφηση ούρων και νερών.
209. Υπάρχουν διαθέσιμοι πυροσβεστήρες κατάλληλου τύπου και επαρκούς ποσότητας σε κάθε κτίριο, σύμφωνα με τις υποδείξεις των υπεύθυνων πυρασφάλειας, του προσωπικού και συμβούλων.

210. Η **οροφή και τα πλαϊνά προστατευτικά** είναι κατάλληλα για να παρέχουν στα ζώα ένα περιβάλλον εντός των ορίων της θερμικής τους άνεσης (δείτε Κεφάλαιο [4.3 Κλιματικός έλεγχος](#)) ακόμα και κατά τη διάρκεια δυσμενών καιρικών συνθηκών.

Βέλτιστες πρακτικές για τον σταβλισμό σε σημεία ελέγχου, αγορές και κέντρα συγκέντρωσης

211. Το σημείο ελέγχου διαθέτει επαρκή μηχανικό ή φυσικό **εξαερισμό** για την παροχή καθαρού αέρα και τη διατήρηση της πραγματικής θερμοκρασίας περιβάλλοντος στη ζώνη άνεσης των ζώων. Η κυκλοφορία του αέρα γίνεται πάνω από τα κεφάλια των ζώων.
212. Το σημείο ελέγχου χωρίζεται σε **χώρους κατάλληλου μεγέθους**, ο αριθμός τους επιτρέπει τη διάσπαση των ζώων στις ίδιες ομάδες ή σε μεμονωμένα ζώα όπως και στο φορτηγό. Τα κινητά εμπόδια καθιστούν δυνατή την ευέλικτη ρύθμιση του μεγέθους των χώρων των ζώων ανάλογα με κάθε μεταφορά και συνεπώς συνιστώνται. Τα διαχωριστικά κατασκευάζονται έτσι ώστε να μην μπορούν να βλάψουν ή να τραυματίσουν τα ζώα και όλα τα υλικά που χρησιμοποιούνται είναι μη τοξικά, και μπορούν να καθαριστούν και να απολυμανθούν.
213. **Ο φωτισμός των εγκαταστάσεων** είναι τέτοιος ώστε να αποφεύγεται η δυσφορία των ζώων λόγω αντιθέσεων, σκοταδιού ή πολύ φωτός. Διάχυτος φυσικός ή κατάλληλος τεχνητός φωτισμός παρέχεται κατά μήκος ολόκληρης της περιοχής (εκφόρτωσης έως τους χώρους ανάπαυσης. Ένταση φωτός περίπου 40 lux είναι αρκετή στους συνηθισμένους χώρους (επιτρέποντας την ανάγνωση μιας εφημερίδας), αλλά πρέπει να είναι υψηλότερη στην περιοχή εκφόρτωσης (100 έως 150 lux).

6.3 Χορήγηση τροφής και νερού

Κατά τη διάρκεια της μεταφοράς, τα ζώα δεν έχουν εύκολη πρόσβαση σε τρόφιμα και η πρόσληψη τροφής και νερού μπορεί να επηρεάζεται από τις συνθήκες κατά τη διάρκεια του ταξιδιού. Ως εκ τούτου, είναι σημαντικό να μπορούν να πίνουν και να τρώνε κατά τη διάρκεια της περιόδου ανάπαυσης στα σημεία ελέγχου, στις αγορές και στα κέντρα συγκέντρωσης. Όταν τα ζώα ξεκουράζονται, οι **βιολογικές τους ανάγκες** πρέπει να καλύπτονται. Η ελεύθερη πρόσβαση στο νερό είναι απαραίτητη για τη διατήρηση της καλής υγείας. Η προσφορά τροφής (ιδιαίτερα στα σημεία ελέγχου) είναι απαραίτητη για την ευζωία των ζώων, καθώς τους βοηθά να ανακτήσουν δυνάμεις από τις προηγούμενες μεταφορές. Μέριμνα πρέπει να ληφθεί για τον τύπο, την ποσότητα και την ποιότητα των ζωοτροφών. Οι κύριοι κίνδυνοι για την ευζωία που σχετίζονται με την παροχή νερού και τροφής συνδέονται με:

- Ανεπαρκή ποσότητα φαγητού και νερού,
- Κακή ποιότητα ή εμφάνιση.

Πιθανές αρνητικές συνέπειες περιλαμβάνουν στρες λόγω πείνας, δίψας ή αλληλεπίδρασης με άλλα ζώα, απώλεια βάρους και επιβάρυνση της υγείας τους, που μπορεί να οδηγήσει σε ασθένεια ή σε ακραίες περιπτώσεις σε θάνατο. Οι οικονομικές συνέπειες μπορεί να αυξηθούν λόγω ανεπαρκούς σχεδιασμού και διαχείρισης των διαδικασιών σίτισης και ποτίσματος των ζώων στα σημεία ελέγχου.

Ορθές πρακτικές σχετικά με την παροχή τροφής και νερό

214. Τα ζώα τρέφονται με **επαρκή ποσότητα** τροφής για να διατηρήσουν την φυσική τους κατάσταση (σώματος). Οι ζωοτροφές είναι καλής ποιότητας για άλογα, κατά προτίμηση χορτονομές που δεν είναι σκονισμένες ή μουχλιασμένες.

- 215. Ο εξοπλισμός παροχής τροφής είναι **προσαρμοσμένος στον τύπο της παρεχόμενης τροφής**. Οι εγκαταστάσεις τροφοδοσίας καθαρίζονται τακτικά και, αν χρειάζεται, απολυμαίνονται.
- 216. Όλα τα ζώα έχουν **ελεύθερη πρόσβαση σε φρέσκο πόσιμο νερό**, που παρέχεται κατά βούληση. Οι ποτίστρες είναι σχεδιασμένες και τοποθετημένες κατά τέτοιο τρόπο ώστε τα ζώα να μπορούν να πίνουν σε μια φυσική στάση.
- 217. Οι **ποτίστρες μπορούν εύκολα να αδειάζουν πλήρως και να καθαρίζονται** μεταξύ των αποστολών ζώων για να αποφευχθεί η εξάπλωση της ασθένειας.

Βέλτιστες πρακτικές σχετικά με την παροχή τροφής και νερό

- 218. Οι ζωοτροφές αποθηκεύονται σε μια (κλειστή) καθαρή και στεγνή εγκατάσταση με κατάλληλη σήμανση (οπτικά αναγνωρίσιμη). Οι εγκαταστάσεις αποθήκευσης ζωοτροφών χρησιμοποιούνται μόνο για ζωοτροφές, εκτός εάν οι ζωοτροφές αποθηκεύονται σε κλειστά δοχεία/συσκευασίες. Δεν υπάρχουν χημικές ουσίες (για παράδειγμα φυτοφάρμακα, βιοκτόνα, κτηνιατρικά φαρμακευτικά προϊόντα) στις εγκαταστάσεις αποθήκευσης ζωοτροφών. Η εγκατάσταση αποθήκευσης ζωοτροφών περιλαμβάνεται στο πρόγραμμα ελέγχου παρασίτων.
- 219. Προκειμένου να αποφευχθεί το πάγωμα, οι σωλήνες ύδατος θάβονται μεταξύ 0,50 έως 1,0 m βάθους και προστατεύονται από το πάγωμα με την απομόνωση της θερμικής προστασίας όταν βρίσκονται στο κτίριο, εάν διαφορετικά είναι πιθανό το πάγωμά τους.
- 220. Οι ποτίστρες δεν δημιουργούν εμπόδια για ζώα, εργαζόμενους, μηχανές και μηχανικά συστήματα.
- 221. Η ροή του νερού στις ποτίστρες προσαρμόζεται στο είδος. Για τα άλογα, οι συνιστώμενες τιμές είναι 1,0 L/min ανά ποτίστρα.
- 222. Τα Σημεία Ελέγχου μπορούν να παράσχουν πρόσθετη τροφή για την προμήθεια των μεταφορέων πριν συνεχίσουν το ταξίδι.

6.4 Βιοασφάλεια, καθαρισμός και απολύμανση

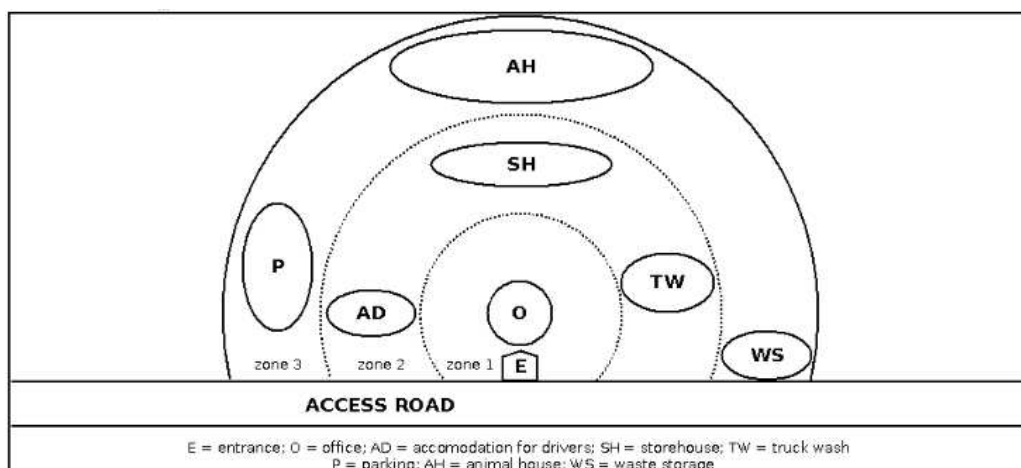
Οι συνθήκες μεταφοράς επιβάλλουν στενή επαφή μεταξύ των ζώων και μπορεί να αυξήσουν τον κίνδυνο μετάδοσης νοσημάτων. Η βιοασφάλεια βασίζεται σε ορθές πρακτικές υγιεινής με σκοπό τον περιορισμό της ανάπτυξης παθογόνων μικροβίων και τη διασπορά τους, την οργάνωση της μεταφοράς ώστε να προλαμβάνεται η επαφή διαφορετικών αποστολών ζώων με στόχο τον περιορισμό της ανάπτυξης και διάδοσης παθογόνων, καθώς και την συνολική διαχείριση της εγκατάστασης ώστε να ελαχιστοποιούνται οι υγειονομικοί κίνδυνοι. Ο ιδιοκτήτης της εγκατάστασης (αλλά και ο μεταφορέας) πρέπει να εξασφαλίζουν **ότι τηρούνται τα κριτήρια βιοασφάλειας ώστε να προστατεύονται τα ζώα** που φιλοξενούνται. [Ο Κανονισμός \(ΕΕ\) 1255/97](#) θέτει τις απαιτήσεις αναφορικά με την τοποθεσία, την κατασκευή και τη λειτουργία των σημείων ελέγχου με σκοπό να παρέχουν υψηλό επίπεδο βιοασφάλειας. Οι τοπικές αρμόδιες αρχές ελέγχουν αν πληρούνται αυτές οι απαιτήσεις πριν χορηγήσουν την έγκριση στα σημεία ελέγχου.

Ορθές πρακτικές για τη βιοασφάλεια στα σημεία ελέγχου

- 223. Θα πρέπει να οργανωθεί μια υγειονομική διαδρομή μεταφοράς ώστε να μην υπάρχουν εξωτερικοί μεταφορείς (μεταφορείς της τροφής, μεταφορείς απομάκρυνσης των αποβλήτων) διασταυρούμενοι με τους εσωτερικούς (μεταφορείς ζώων). Διαφορετικοί δρόμοι σημαίνουν ευκρινώς για το **διαχωρισμό 'καθαρών' και 'βρόμικων' διαδρομών** σε: κτίρια, πλυντήρια φορτηγών, χώρους αποθήκευσης τροφής και

στρωμνής και χώρο αποθήκευσης κόπρου. Εάν δεν είναι δυνατός ο φυσικός διαχωρισμός, γίνεται χρονικός διαχωρισμός των μεταφορέων. Θα πρέπει να είναι διαθέσιμο ένα σχέδιο που να παρουσιάζει τις κινήσεις τέτοιων οχημάτων ή το χρονικό διαχωρισμό τους ώστε να προλαμβάνονται οι διασταυρούμενες επιμολύνσεις.

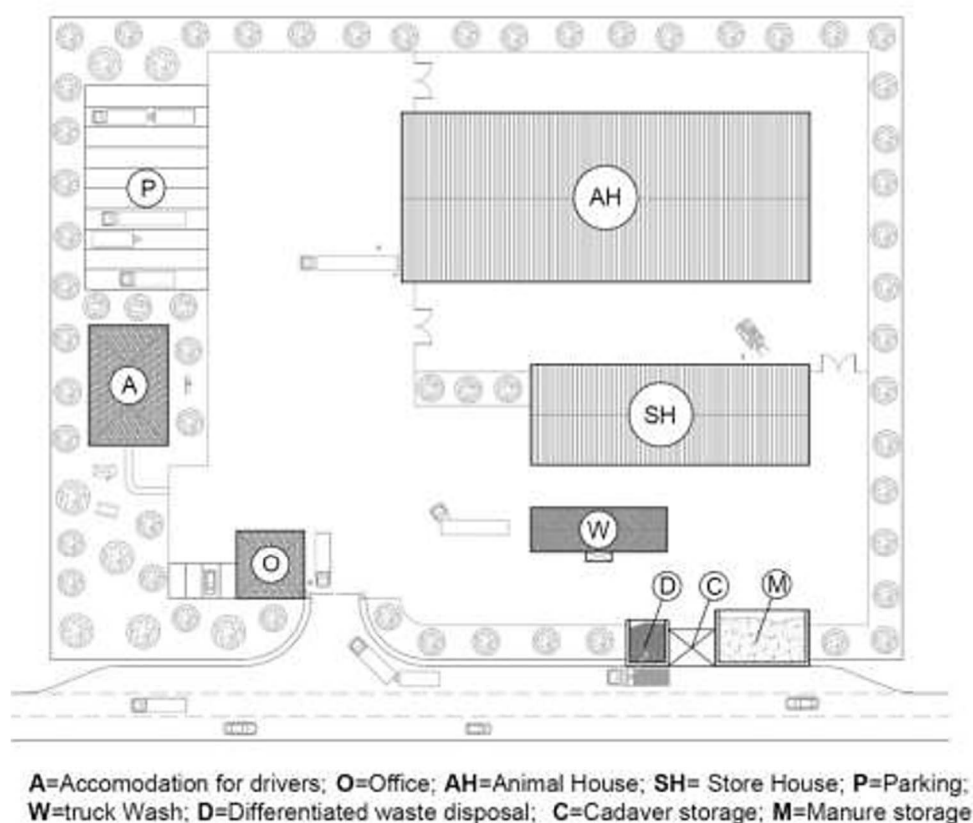
224. Το σημείο ελέγχου **διαίρεται σε ζώνες** οι οποίες επιτρέπουν στον ιδιοκτήτη να σχεδιάσει ανάλογα την κυκλοφορία των φορτηγών και να οργανώσει τα μέτρα βιοασφάλειας. Οι ζώνες είναι αρκετά μεγάλες ώστε να επιτρέπουν την ελεύθερη κυκλοφορία και να μην παρεisdύουν σε άλλη ζώνη. Τα σημεία ελέγχους μπορούν να χωρίζονται σε τρεις ομόκεντρες δακτυλιοειδείς ζώνες δραστηριότητας: Ζώνη 1 γραφείο και κύρια είσοδος; Ζώνη 2 διαμονή των οδηγών, χώροι αποθήκευσης και πλυντήρια οχημάτων; Ζώνη 3 στάβλοι, στάθμευση φορτηγών και χώροι αποθήκευσης αποβλήτων (Δες Εικόνες 6.1 και 6.2).
225. Οι χώροι κυκλοφορίας οχημάτων και οι δρόμοι ανάμεσα στην είσοδο, τη φόρτωση/εκφόρτωση, τα πλυντήρια και τη στάθμευση των φορτηγών πρέπει να είναι σχεδιασμένοι ανάλογα με το μέγιστο μέγεθος των φορτηγών και την ακτίνα καμπυλότητας.

Εικόνα 6.1 Παράδειγμα οργάνωσης ενός σημείου ελέγχου για βελτιστοποίηση της βιοασφάλειας

226. **Νεκρά ζώα φυλάσσονται σε χωριστό κτίριο ή σε κλειστό θάλαμο (ψυχόμενο)** και αυτές οι εγκαταστάσεις πρέπει να έχουν το κατάλληλο δάπεδο. Πρέπει να καθαρίζονται και να απολυμαίνονται μετά από κάθε χρήση. Τα πτώματα μεταφέρονται σε οχήματα για μεταφορά τους στο σημείο αποτέφρωσης με τρόπο ώστε να εξασφαλίζεται ότι αυτά τα οχήματα δε χρειάζεται να περάσουν μέσα από τις εγκαταστάσεις του σημείου ελέγχου (Κανονισμός (ΕΕ) N. 1774/2002). Η στρωμνή και τα απόβλητα από αυτά τα κτίρια θα πρέπει να μεταφέρονται και να διαχειρίζονται με τον κατάλληλο τρόπο.
227. Οι χώροι σταβλισμού των ζώων πρέπει να φέρουν **σαφή επισήμανση**. Το προσωπικό του σημείου ελέγχου πρέπει να είναι οι μόνοι άνθρωποι που επιτρέπεται να εισέρχονται σε αυτά τα κτίρια. Όλοι οι άνθρωποι που εισέρχονται στα κτίρια πρέπει να φορούν καθαρά ρούχα και παπούτσια (ή ρουχισμό μιας χρήσης) ή να περνούν μέσα από ποδόλουτρα ώστε να απολυμαίνονται τα παπούτσια τους όταν μπαίνουν στο σημείο ελέγχου. Ο οδηγός πρέπει επίσης να ακολουθεί την ίδια διαδικασία ώστε να χειρίζεται τα ζώα στο σημείο ελέγχους. Θα πρέπει να υπάρχει διαθέσιμο μπάνιο για επισκέπτες και οδηγούς ώστε να πλένουν τα χέρια και το σώμα τους.

228. Ο καθαρισμός, **η απομάκρυνση των στερεών αποβλήτων, το πλύσιμο και η απολύμανση των χώρων και του εξοπλισμού πρέπει να ολοκληρώνεται εντός 24h** από την ώρα της απομάκρυνσης των ζώων από τα κελιά. Οι χώροι και ο εξοπλισμός πρέπει να είναι στεγνά πριν φιλοξενήσουν τη νέα παρτίδα ζώων. Ο καθαρισμός των χωρισμάτων και του δαπέδου (κελιά και διάδρομοι) πρέπει να γίνεται με τη χρήση νερού υπό πίεση (40-200 bars, 25 έως 70 l/min).
229. **Συστήνεται η χρήση ζεστού νερού με απορρυπαντικό για μεταλλικά χωρίσματα.** Ο καθαρισμός κάθε ταϊστρας και ποτίστρας μπορεί να γίνει όπως στα χωρίσματα, στα δάπεδα και στους τοίχους με τη χρήση νερού υπό πίεση, ή αν είναι εφικτό με εμποτισμό του εξοπλισμού για 20 έως 30 λεπτά σε ζεστό νερό μες απορρυπαντικό πριν τον καθαρισμό με νερό υπό πίεση. Η δημιουργία αφρού μπορεί να βελτιώσει το πλύσιμο. Όταν τα κελιά, οι τοίχοι και τα χωρίσματα είναι καθαρά και ακόμη υγρά, πρέπει να γίνεται η απολύμανση.
230. **Εγκεκριμένα προϊόντα απολύμανσης** πρέπει να ψεκάζονται σύμφωνα με τις οδηγίες του παρασκευαστή. Μόνο εγκεκριμένα προϊόντα (με βάσει εθνικές οδηγίες) μπορούν να χρησιμοποιούνται: για τις εθνικές λίστες προϊόντων, απευθυνθείτε στον επίσημο κτηνίατρο και ελέγξτε για την επισήμανση AFNOR (NFT 72-150/151, 72-170/171, 72-200/201, 72-180/181).

Εικόνα 6.2 Παράδειγμα σχεδιασμού ενός σημείου ελέγχου.

Βέλτιστες πρακτικές για τη βιοασφάλεια στα σημεία ελέγχου

231. Τα αποδυτήρια θα πρέπει να βρίσκονται σε ξεχωριστό χώρο από τα κτίρια των ζώων και να είναι διαθέσιμα για το προσωπικό, τους οδηγούς και τους επισκέπτες (κτηνιάτρους, ελεγκτές, κλπ.).

232. Ένας νιπτήρας με τρεχούμενο ζεστό και κρύο νερό, σαπούνι, απολυμαντικά και καθαρές πετσέτες, θα πρέπει να είναι διαθέσιμα στα αποδυτήρια. **Τα σημεία ελέγχου θα πρέπει να έχουν ντουζιέρες, τουαλέτες και δωμάτια αναψυχής για οδηγούς και ένα καλά διατηρημένο κουτί πρώτων βοηθειών.**
233. **Το σημείο ελέγχου θα πρέπει να έχει υποδομές επικοινωνίας** διαθέσιμες για τους οδηγούς (τηλέφωνο, fax, internet) και διαδικτυακό τόπο που περιλαμβάνει: το όνομα του υπευθύνου του κέντρου συγκέντρωσης, τηλεφωνικό αριθμό, διεύθυνση e-mail, διεύθυνση, σχεδιάγραμμα πρόσβασης, ωράριο λειτουργίας, διαθέσιμες υπηρεσίες, ομιλούμενες γλώσσες, υπηρεσίες διαθέσιμες για τους οδηγούς (χώρους υγιεινής, χώρους αναψυχής κλπ.) και υπηρεσίες υγείας. Πρέπει επίσης να είναι διαθέσιμος ένας τηλεφωνικός κατάλογος ιδιωτικών ιατρείων, νοσοκομείων, αστυνομίας, πυροσβεστικής υπηρεσίας και κτηνιάτρων.
234. Το νερό που χορηγείται στα ζώα πρέπει να είναι πόσιμο και να μη μολύνεται. Τυχόν δεξαμενές αποθήκευσης νερού πρέπει να καλύπτονται και να είναι δυνατή η απολύμανσή τους αν χρειάζεται. **Το σύστημα παροχής νερού να μπορεί να καθαρίζεται με εξυγιαντικό αν απαιτείται.**
235. Η αποθήκευση της τροφής και της στρωμνής πρέπει να γίνεται σε ασφαλή χώρο και να μην είναι δυνατή η επιμόλυνσή της. **Ο μηχανικός εξοπλισμός που χρησιμοποιείται για τη χορήγηση τροφής και στρωμνής πρέπει να καθαρίζεται και να απολυμαίνεται μετά από κάθε χρήση.**

6.5 Καταστάσεις έκτακτης ανάγκης

Σε περιπτώσεις έκτακτης ανάγκης που συμβαίνουν όταν τα ζώα φιλοξενούνται σε ένα σημείο ελέγχου, το σχέδιο έκτακτης ανάγκης του σημείου ελέγχου και εκείνο του μεταφορέα ενεργοποιούνται.

Ορθές πρακτικές για καταστάσεις έκτακτης ανάγκης σε σημεία ελέγχου

236. Αν δεν υπάρχουν αρκετά κελιά ανάλογα με τις ομάδες των ζώων που είναι χωρισμένες στο φορτηγό, **δεν αναμιγνύονται πάνω από δύο ομάδες.** Θα πρέπει να γίνεται παρατήρηση της συμπεριφοράς των ζώων και τυχόν τραυματισμένα ή στρεσαρισμένα θα πρέπει να απομονώνονται
237. Εάν ένα ζώο εμφανίσει **ενδείξεις κολικού** (π.χ. έντονη εφίδρωση, συνεχές στριφογύρισμα, στροφή του κεφαλιού προς την κοιλιά, επίμονες κινήσεις με βίαιη ανόρθωση και κατάκλιση, συχνή κατάκλιση), το οποίο αποτελεί ένα από τα συχνότερα προβλήματα, αναζητείται άμεσα **κτηνιατρική βοήθεια**. Να αποφεύγεται όσο το δυνατό περισσότερο το στρεσάρισμα του ζώου.
238. Αν **φτάσουν μαζί πολλά φορτηγά** σε ένα σημείο ελέγχου με διαφορετικό υγειονομικό καθεστώς:
- Πρέπει να επικοινωνείτε με τις **αρμόδιες αρχές** για επίσημες οδηγίες, όπως και στην περίπτωση όπου ένα ή περισσότερα φορτηγά προκαλέσουν κίνδυνο στη βιοασφάλεια.
 - Ζώα από **διαφορετικά υγειονομικά καθεστώτα διαχωρίζονται** σε διαφορετικούς χώρους.
239. Εάν συμβεί μια τοπική **υγειονομική κρίση** όταν αναμένονται να καταφθάσουν ζώα στο σημείο ελέγχου:
- Πρέπει να ενημερώνονται οι **αρμόδιες αρχές** για επίσημες οδηγίες, όπως και στην περίπτωση όπου ένα ή περισσότερα φορτηγά προκαλέσουν κίνδυνο στη βιοασφάλεια.

- ο **Ο οδηγός και ο ιδιοκτήτης** των μεταφερόμενων ζώων ενημερώνονται πριν την άφιξη. Κινητός εξοπλισμός απολύμανσης (ψεκαστικό για τους τροχούς) χρησιμοποιείται όταν τα φορτηγά εισέρχονται εντός του σημείου ελέγχου.

Βέλτιστες πρακτικές για καταστάσεις έκτακτης ανάγκης σε σημεία ελέγχου

240. **Αν τα ζώα πρέπει να παραμείνουν** στο σημείο ελέγχου μετά την αναχώρηση του φορτηγού, για παράδειγμα επειδή είναι τραυματισμένα ή μη ικανά για μεταφορά, φιλοξενούνται **σε ξεχωριστό χώρο**. Οι τοπικές αρμόδιες αρχές ενημερώνονται για τα ζώα αυτά. Δεν απολυμαίνεται κανένα κελί αν σε αυτό υπάρχουν ζώα. Πρέπει να λαμβάνονται μέτρα για αποφυγή δημιουργίας στρες στα ζώα χωρίς λόγο.

Βιβλιογραφία

Για περισσότερες πληροφορίες, συστήνεται η παρακάτω βιβλιογραφία.

- Anonymous, 2013. Quality Control Posts project website.
<http://www.controlpost.eu/joomla/index.php/en/>
- EFSA, 2011. Scientific Opinion Concerning the Welfare of Animals during Transport, EFSA Panel on Animal Health and Welfare (AHAW), European Food Safety Authority (EFSA), Parma, Italy. EFSA Journal, 2011, 9(1):1966.
<https://www.efsa.europa.eu/en/efsajournal/pub/1966>
- Morgan, 1998. Thermo-neutral zone and critical temperatures of horses. J. therm. Biol. Vol. 23, No. 1. pp. 59-61.
- Rabitsch, A. and W. Wessely, 2012. Amtstierärztlicher Dienst und Lebensmittelkontrolle 19. Jahrgang – 2. Pp. 99-109. http://www.rabitsch-vet.com/fileadmin/user_upload/Publikationen/lrz-vo_tt-vo_rabitschwessely_en_eurogroupforanimals080612.pdf
- Van Reenen K, Reimert H, Gerritzen M, Leenstra F and Lambooij B 2008. Hazard identification and characterization of welfare aspects during transport of farm animals. Report 152. <http://edepot.wur.nl/121065>
- World Horse Welfare, 2011. Recommendations for amendments to EU Council Regulation (EC) No. 1/2005. Dossier of Evidence, Second Edition Part 1: Journey Times. <file:///C:/Users/spool001/Downloads/Dossier-Summary.pdf>
- World Horse Welfare, FEEVA, Animals' Angels, ATA, BCP-CBC, Eurogroup for Animals, FVE, FISE, COPA-COGECA, UECBV, Austrian Federal Chamber of Veterinary Surgeons, FFE, 2016. Practical Guidelines to Assess Fitness for Transport of Equidae (Horses, Ponies, Donkeys and their Hybrids). https://gallery.mailchimp.com/428b0154e1c13a5bc295b148d/files/2016_final_horse_guidelines.pdf
- World Horse Welfare, FVE, FEEVA, ATA, Animals' Angels, The Donkey Sanctuary, 2014. Practical Guidelines on the watering of Equine animals transported by road. <http://www.animaltransportationassociation.org/Resources/Documents/Best%20Practices/Watering-guidelines-equines%2026June15.pdf>

ΠΩΣ ΝΑ ΑΠΟΚΤΗΣΕΤΕ ΤΙΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΗΣ Ε.Ε.

Δωρεάν εκδόσεις:

- έναν αντίτυπο:
από το Βιβλιοπωλείο της Ε.Ε. (<http://bookshop.europa.eu>);
 - περισσότερα από ένα αντίτυπα ή αφίσες/χάρτες:
από τους αντιπροσώπους της Ευρωπαϊκής Ένωσης
(http://ec.europa.eu/represent_en.htm);
από τους αντιπροσώπους της Ε.Ε. σε τρίτες χώρες
(http://eeas.europa.eu/delegations/index_en.htm);
επικοινωνώντας με την υπηρεσία Europe Direct
(http://europa.eu/eurodirect/index_en.htm) ή καλώντας 00 800 6 7 8 9 10 11
(αριθμός χωρίς χρέωση από οπουδήποτε στην Ε.Ε.) (*).
- (*) Η παροχή πληροφοριών είναι δωρεάν, το ίδιο και η τηλεφωνική κλήση στις περισσότερες περιπτώσεις (παρόλα αυτά ορισμένοι πάροχοι, τηλεφωνικοί θάλαμοι ή ξενοδοχεία μπορεί να σας χρεώσουν)

Τιμολογημένες εκδόσεις:

- από το Βιβλιοπωλείο της Ε.Ε. (<http://bookshop.europa.eu>).

doi: 10.2875/4187

ISBN: 978-92-79-87136-8